

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKLARINA ETKİSİ**

SİNEM ATARBAY

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER PROGRAMI

PROF. DR. AYŞE ESRA ASLAN

TEZ DANIŞMANI

İSTANBUL-2017

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKLARINA ETKİSİ**

SİNEM ATARBAY

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER PROGRAMI

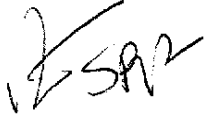
PROF. DR. AYŞE ESRA ASLAN

TEZ DANIŞMANI

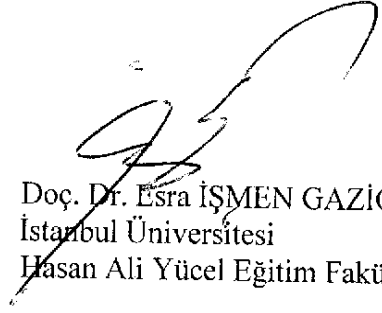
İSTANBUL-2017

3101140026 öğrenci numaralı Sinem ATARBAY tarafından hazırlanan bu çalışma 03/01/2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Programı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

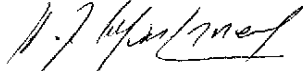
Tez Jürisi

Prof. Dr. Ayşe Esra ASLAN (Danışman)
İstanbul Üniversitesi
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

Doç. Dr. Esra İŞMEN GAZİOĞLU
İstanbul Üniversitesi
Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

Yrd. Doç. Dr. Nilgün CANEL
Marmara Üniversitesi
Atatürk Eğitim Fakültesi

ÖNSÖZ

Uzun zamandır üzerinde çalıştığım, emek harcadığım yüksek lisans tezimi tamamlamanın sevincini ve gururunu yaşıyorum. Bu araştırma sürecinde bana destek olan herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Öncelikle çalışma azmine hayran olduğum, tezimi sahip olduğu bilgi ve deneyimleriyle zenginleştirip çalışmamın başlangıcından sonuna kadar desteğini, hoşgörüsünü ve anlayışını her zaman yanımda hissettiğim değerli hocam tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe Esra ASLAN'a içten teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans eğitimim boyunca bana emeği geçen tüm hocalarıma katkılarından dolayı teşekkür ederim. Tez jüri üyelerim Doç. Dr. Esra İŞMEN GAZİOĞLU ve Yrd. Doç. Dr. Nilgün CANEL'e çok kıymetli öneri ve katkılarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca tez süreci boyunca her ihtiyacım olduğunda sundukları yardım ve verdikleri moral için Arş. Gör. Dünya ŞEN'e ve Arş. Gör. Burcu DUMAN'a çok teşekkür ederim.

Hayatımın her döneminde olduğu gibi yüksek lisans eğitimim boyunca da destekleriyle her zaman yanımda olduklarını hissettiren sevgili anne ve babama minnettarım. Bu meşakkatli yolda sıkıntılarımı paylaşarak benimle birlikte süreci yaşayan, kararlarım saygı duyan, sevgisiyle, özverisiyle her daim yanımda olan yol arkadaşım, eşim Başar ATARBAY'a sonsuz teşekkür ederim.

Hepiniz iyi ki varsınız!

Sinem ATARBAY

ÖZET

FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKLARINA ETKİSİ

Bu araştırmada, farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin psikolojik dayanıklılıklarını yordama durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Edirne Trakya Üniversitesi'nde farklı lisans programlarında öğrenim gören 231 kız ve 128 erkek olmak üzere toplamda 359 öğrenci katılmıştır. Belirtilen değişkenlerin ölçülmesinde Yetişkinler İçin Dayanıklılık Ölçeği ve Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS) kullanılmıştır. Bu ölçme araçlarına ek olarak Demografik Bilgi Formu katılımcılara uygulanmıştır. İlk olarak ölçme araçlarından elde edilen verilerin demografik değişkenler açısından farklılaşmasına bakılmıştır. Her bir değişken için öncelikle normallik sınamaları yapılmıştır. Gruplar arasındaki farklılıklar incelenirken değişkenlerin normal dağılımdan gelmeleri nedeniyle Bağımsız t Testi ve One-Way ANOVA'dan yararlanılmıştır. One-Way ANOVA'da anlamlı farklılıklar görülmesi durumunda grupların varyanslarının homojen olduğu durumlarda Tukey HSD ve varyansların homojen olmadığı durumlarda ise Tamhane's Analizlerinden yararlanılmıştır. Gruplar arasındaki farklılıklar incelenirken değişkenlerin normal dağılımdan gelmemesi nedeniyle Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H Testlerinden yararlanılmıştır. Kruskal Wallis-H Testinde anlamlı farklılıkların görülmesi durumunda Post-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi ile aralarında farklılık olan gruplar belirlenmiştir. Son olarak sosyal kaygının psikolojik dayanıklılığı yordama durumuna ilişkin analizde, bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni ne kadar açıkladığını ölçmek için Regresyon analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucuna göre, cinsiyet, aile aylık ortalama gelir, çalışma deneyimi, düzenli görüşülen akraba sayısı, akraba ilişkileri, kardeş ilişkileri, sahip olunan arkadaşlık türü ve arkadaşlar ile görüşme sıklığı değişkenlerine göre psikolojik dayanıklılık puanlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal kaygı puanları açısından bakıldığında, cinsiyet, baba eğitim durumu, aile aylık ortalama gelir, çalışma deneyimi, akraba ilişkileri ve arkadaşlarla görüşme sıklığı değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmada incelenen sosyal kaygının psikolojik dayanıklılığı yordama durumunda ise, sosyal kaygı puanlarının, psikolojik dayanıklılığın gelecek algısı, kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarını ve psikolojik dayanıklılık toplam puanını yordadığı görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Psikolojik dayanıklılık, sosyal kaygı, sosyal ilişkiler, üniversite öğrencileri.

ABSTRACT

THE EFFECTS OF SOCIAL ANXIETY ON RESILIENCE OF UNIVERSITY STUDENTS STUDYING AT DIFFERENT PROGRAMS

In this research, it's aimed to guess the effect of social anxiety level of university students studying at different programs to psychological resilience. 359 students including 231 girls and 128 men studying in the different degree programs at Edirne Trakya University participated in the research. Resistance Scale for adults and Liebowitz Social Anxiety Scale (LSAS) were used to measure specified variables. In addition to these measuring instruments Demographic Information Form was applied to the participants. It was first viewed the data obtained from measuring instruments to be differentiated in terms of demographic variables. Normality test is primarily made for each variable. Examining the differences between groups due to variables come from a normal distribution Independent t-Test and One-Way ANOVA were used. In case of One-Way ANOVA showed significant differences, when the groups' variables homogenous Tukey HSD was used and when the variables are not homogenous Tamhane's analysis was used. Examining the differences between groups due to the absence of the variables from normal distribution Mann-Whitney and Kruskal-Wallis H-test were used. In the case of the occurrence of significant differences in Kruskal Wallis H-Test with the help of Post-Hoc Multiple Comparison Test differences between the groups were determined. Finally, in the analysis of related to guess the social anxiety psychological resilience, regression analysis was performed to measure how the independent variable explain dependant variable.

According to the survey results, variables such as; gender, family monthly income, work experience, egularly interviewed relatives number, family relationships, sibling relationships, owned friendship type and frequency of friend interaction psychological stability scores vary. In the research, in case of psychological resilience routines of social anxiety, the social anxiety scores, perception of psychological resilience, self-perception, social competence and social resources and psychological resilience total score have been shown to predict lowersize.

Key Words: Psychological resilience, social anxiety, social relations, university students.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ.....	ix
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	5
1.3. ÖNEM	6
1.4. SAYILTILAR	8
1.5. SINIRLILIKLAR	8
1.6. TANIMLAR.....	8
BÖLÜM II: ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1. PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK	9
2.2. PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	11
2.2.1. Risk Faktörleri	12
2.2.2. Koruyucu Faktörler.....	14
2.3. PSİKOLOJİK OLARAK DAYANIKLI BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ.....	16
2.4. PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKTA KURAMSAL MODELLER	18
2.4.1. Birey Odaklı Yaklaşımlar	18
2.4.2. Değişken Odaklı Yaklaşımlar	19
2.5. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK.....	20
2.6. PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	22
2.7. SOSYAL KAYGI	27
2.8. SOSYAL KAYGIYA KURAMSAL BAKIŞ	30
2.8.1. Bilişsel Kuram ve Sosyal Kaygı	30
2.8.2. Davranışçı Kuram ve Sosyal Kaygı.....	31
2.8.3. Psikanalitik Kuram ve Sosyal Kaygı	31
2.8.4. Sosyal Öğrenme Kuramı ve Sosyal Kaygı.....	32
2.8.5. Beceri Eksikliği Yaklaşımı ve Sosyal Kaygı.....	32

2.8.6. Kendilik Sunumu Yaklaşımı ve Sosyal Kaygı.....	32
2.9. SOSYAL KAYGI YAŞAYAN BİREYİN ÖZELLİKLERİ.....	33
2.10. SOSYAL KAYGI VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK KAVRAMLARI KAPSAMINDA İNCİNEBİLİRLİK	35
2.11. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL KAYGI.....	36
2.12. SOSYAL KAYGI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	37
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	44
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	44
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM	44
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	50
3.3.1. Demografik Bilgi Formu.....	50
3.3.2. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği.....	50
3.3.3. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS).....	51
3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ.....	52
BÖLÜM IV: BULGULAR	54
4.1. FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK PUANLARI İLE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN FARKLILAŞMASINA İLİŞKİN BULGULAR	54
4.2. FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL KAYGI PUANLARI İLE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN FARKLILAŞMASINA İLİŞKİN BULGULAR	98
4.3. FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNİ YORDAMA DURUMUNA İLİŞKİN BULGULAR	139
BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	143
5.1. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE YETİŞKİNLER İÇİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK ÖLÇEĞİ PUANLARI ARASINDA YAPILAN ANALİZLERİN TARTIŞMA VE YORUMLARI.....	143
5.1.1. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	144
5.1.2. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Üniversiteye Yerleştikleri Puan Türü Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	144
5.1.3. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum	145

5.1.4.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	145
5.1.5.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	145
5.1.6.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	146
5.1.7.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	146
5.1.8.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	147
5.1.9.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	148
5.1.10.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum	148
5.1.11.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Akrabalık İlişkileri Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	149
5.1.12.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	149
5.1.13.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	150
5.1.14.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşları ile Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	151
5.2.	DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE LİEBOWİTZ SOSYAL KAYGI ÖLÇEĞİ PUANLARI ARASINDA YAPILAN ANALİZLERİN TARTIŞMA VE YORUMLARI	151
5.2.1.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	152
5.2.2.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Üniversiteye Yerleştikleri Puan Türü Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	153

5.2.3.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	153
5.2.4.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	153
5.2.5.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	154
5.2.6.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	154
5.2.7.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	155
5.2.8.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	155
5.2.9.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	156
5.2.10.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Düzenli Görüşülen Akriba Sayısı Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	157
5.2.11.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Akrabalık İlişkileri Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum	157
5.2.12.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum.....	157
5.2.13.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum	158
5.2.14.	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşları ile Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum	158
5.3.	FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNİ YORDAMA DURUMUNA İLİŞKİN TARTIŞMA VE YORUMLARI.....	159
5.3.1.	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Yapısal Stil Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	159

5.3.2.	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık leği Gelecek Algısı Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	159
5.3.3.	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık leği Aile Uyumu Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	160
5.3.4.	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık leği Kendilik Algısı Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	160
5.3.5.	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık leği Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	161
5.3.6.	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık leği Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	161
5.3.7.	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık leği Toplam Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum.....	162
5.4.	SONUÇ	162
5.5.	ÖNERİLER	163
5.5.1.	Araştırmacılara Dönük neriler	163
5.5.2.	Uygulayıcılara Dönük neriler.....	164
	KAYNAKLAR	166
	ZGEMİş.....	181

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1:	Örneklemede Yer Alan Lisans Programlarındaki Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Frekans Dağılımı.....	45
Tablo 3.2:	Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	45
Tablo 3.3:	Üniversiteye Yerleşilen Puan Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	46
Tablo 3.4:	Öğrenim Görülen Anabilim Dalına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	46
Tablo 3.5:	Kardeş Sayılarına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	46
Tablo 3.6:	Kardeşler arasında Doğum Sırasına Göre Konuma İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 3.7:	Anne Eğitim Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 3.8:	Baba Eğitim Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	47
Tablo 3.9:	Aile Aylık Ortalama Gelire İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	48
Tablo 3.10:	Öğrencilerin Çalışma Deneyimine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	48
Tablo 3.11:	Düzenli Görüşülen Akraba Sayısına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	48
Tablo 3.12:	Akraba İlişkilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	49
Tablo 3.13:	Kardeş İlişkilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	49
Tablo 3.14:	Sahip Olunan Arkadaşlık Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	49
Tablo 3.15:	Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	49
Tablo 3.16:	Arkadaşlık Faaliyetlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri.....	50
Tablo 4.1:	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistikleri.....	54
Tablo 4.2:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Normallik İstatistikleri.....	55
Tablo 4.3:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	56

Tablo 4.4:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanın Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları.....	57
Tablo 4.5:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	58
Tablo 4.6:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	59
Tablo 4.7:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları	60
Tablo 4.8:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	61
Tablo 4.9:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	63
Tablo 4.10:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları	65
Tablo 4.11:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	66
Tablo 4.12:	Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	67
Tablo 4.13:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	68
Tablo 4.14:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	69
Tablo 4.15:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	70
Tablo 4.16:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	71

Tablo 4.17:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	72
Tablo 4.18:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	73
Tablo 4.19:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları	74
Tablo 4.20:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	75
Tablo 4.21:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	76
Tablo 4.22:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları	77
Tablo 4.23:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	78
Tablo 4.24:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	79
Tablo 4.25:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları	80
Tablo 4.26:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Çalışma Deneyimi Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	81
Tablo 4.27:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	82
Tablo 4.28:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları.....	83

Tablo 4.29:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Düzenli Olarak Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	84
Tablo 4.30:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Düzenli Olarak Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	85
Tablo 4.31:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Düzenli Olarak Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları.....	86
Tablo 4.32:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Akraba İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	87
Tablo 4.33:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	88
Tablo 4.34:	Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	89
Tablo 4.35:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Kardeş İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	90
Tablo 4.36:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	91
Tablo 4.37:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	92
Tablo 4.38:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	93
Tablo 4.39:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	94
Tablo 4.40:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	95
Tablo 4.41:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	96

Tablo 4.42:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	97
Tablo 4.43:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları	98
Tablo 4.44:	Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği'nden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistikleri	99
Tablo 4.45:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	99
Tablo 4.46:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları	99
Tablo 4.47:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	100
Tablo 4.48:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	100
Tablo 4.49:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	101
Tablo 4.50:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	101
Tablo 4.51:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	102
Tablo 4.52:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	102
Tablo 4.53:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	103
Tablo 4.54:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları.....	103
Tablo 4.55:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	104

Tablo 4.56:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	104
Tablo 4.57:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	105
Tablo 4.58:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	105
Tablo 4.59:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	106
Tablo 4.60:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	106
Tablo 4.61:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	107
Tablo 4.62:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları.....	107
Tablo 4.63:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	108
Tablo 4.64:	LSAS Kaçınma Alt Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaş Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları.....	108
Tablo 4.65:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	109
Tablo 4.66:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	109
Tablo 4.67:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	110
Tablo 4.68:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	110
Tablo 4.69:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	110
Tablo 4.70:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	111

Tablo 4.71:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	111
Tablo 4.72:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	112
Tablo 4.73:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	112
Tablo 4.74:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	113
Tablo 4.75:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	113
Tablo 4.76:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Üniversiteye Yerleşilen Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	114
Tablo 4.77:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	114
Tablo 4.78:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Öğrenim Görülen Ana Bilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	115
Tablo 4.79:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	115
Tablo 4.80:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	116
Tablo 4.81:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	116
Tablo 4.82:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları.....	117
Tablo 4.83:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	117
Tablo 4.84:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	118

Tablo 4.85:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	118
Tablo 4.86:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	119
Tablo 4.87:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	119
Tablo 4.88:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Aile Aylık ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	120
Tablo 4.89:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	120
Tablo 4.90:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	121
Tablo 4.91:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	121
Tablo 4.92:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	122
Tablo 4.93:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	122
Tablo 4.94:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	123
Tablo 4.95:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	123
Tablo 4.96:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	123
Tablo 4.97:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	124
Tablo 4.98:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Walli-H Testi Sonuçları.....	124
Tablo 4.99:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	125

Tablo 4.100:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Arkadaşlarla Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları.....	125
Tablo 4.101:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	126
Tablo 4.102:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları	126
Tablo 4.103:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	126
Tablo 4.104:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	127
Tablo 4.105:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	127
Tablo 4.106:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Öğrenim Görülen Ana Bilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	128
Tablo 4.107:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	128
Tablo 4.108:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	129
Tablo 4.109:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	129
Tablo 4.110:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları.....	130
Tablo 4.111:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	130
Tablo 4.112:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	131
Tablo 4.113:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	131
Tablo 4.114:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	132

Tablo 4.115:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	132
Tablo 4.116:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	133
Tablo 4.117:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	133
Tablo 4.118:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	134
Tablo 4.119:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları	134
Tablo 4.120:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	135
Tablo 4.121:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	135
Tablo 4.122:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	136
Tablo 4.123:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	136
Tablo 4.124:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	137
Tablo 4.125:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	137
Tablo 4.126:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları	138
Tablo 4.127:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları.....	138
Tablo 4.128:	Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Arkadaşlarla Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis H Sonuçları	139
Tablo 4.129:	Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Yapısal Stil Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	139

Tablo 4.130: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Gelecek Algısı Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	140
Tablo 4.131: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Aile Uyumu Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	140
Tablo 4.132: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Kendilik Algısı Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	141
Tablo 4.133: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	141
Tablo 4.134: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	142
Tablo 4.135: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	142

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

II. Dünya Savaşı öncesinde psikoloji bilimi, insan işlevinde hastalık modeli olarak adlandırılan hasarları düzeltmek üzerine odaklanmıştır. O süreçte, psikoloji alanında yapılan çalışmalarda insan doğasının sahip olduklarının ve yapabileceklerinin terapide en güçlü silah olduğunun göz ardı edildiği fark edilmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra psikoloji büyük ölçüde iyileşme üzerine odaklanan bir bilim haline gelmiştir. İnsan yaşamındaki en iyi niteliklere odaklanan ve iyileşme sürecinde bu özellikleri kullanmayı hedef alan anlayış pozitif psikoloji olarak adlandırılmaktadır (Seligman, 2002).

Bireyler yaşam dönemleri boyunca birçok zorlayıcı ve stres yaratan olayla karşı karşıya kalabilmektedir. Bireylerin bu dönemlerde farklı tepkiler bağlamında yaşamlarını şekillendirdikleri görülmektedir. Bazıları değişen durumlara adapte olup hayatını devam ettirirken, bazıları ise çeşitli uyum problemleri yaşayıp toparlanamamaktadır. Bireylerin zorlayıcı olaylar karşısında kendini toparlayabilme ve normal yaşantısına devam edebilme becerisi pozitif psikolojide psikolojik dayanıklılık olarak ele alınmaktadır. Son yıllarda pozitif psikolojinin üzerinde durduğu psikolojik dayanıklılık kavramı için “Psikolojik dayanıklılık nedir ve dayanıklılık davranışlarını neler oluşturur?” gibi basit bir soru psikolojik ve davranışsal süreçlerin karmaşası olarak karşımıza çıkmaktadır (Agaibi ve Wilson, 2005). Psikolojik dayanıklılık ciddi tehditlere karşı bir adaptasyon ve gelişim süreci olarak karakterize edilmektedir (Masten, 2001; akt., Fletcher and Sarkar, 2013). Bir başka tanımda ise, bireyin önemli olumsuz koşulların altından istikrarlı ve hızlı bir şekilde kurtulması hatta büyümesi olarak ele alınmaktadır (Leipold and Greve, 2009). Psikolojik açıdan dayanıklı olmak bir karakter ve kişilik özelliği, aynı zamanda başa çıkabilme yeteneği olarak da görülmektedir (Agaibi ve Wilson, 2005).

Türkçe literatürde de kavramın farklı ifadelerle kullanıldığı görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde psikolojik dayanıklılığın, psikolojik sağlamlık, yılmazlık ve kendini toplama gücü şeklinde kullanıldığı görülmektedir (Gürkan, 2006; Terzi, 2006; Basım ve Çetin, 2011). Bu çalışmada “psikolojik dayanıklılık” kavramı kullanılacaktır.

Psikolojik dayanıklılığın, normal bireylerde görüldüğü gibi başlı başına sadece bir uyum sağlama olmadığı belirtilmektedir. Burada odaklanılması gereken nokta, risk koşullarının bulunması ve sonucunda bir adaptasyonun meydana gelmesi gerekliliğidir. Bir diğer önemli görülen konu ise olumsuz koşullara ve risk faktörlerine rağmen bireyin olumlu sonuçlar gösterebilmesidir (örneğin; akademik veya sosyal yeterlilik) (Vanderbilt Adriance, 2001). Benzer bir görüşü Gizir (2007) psikolojik dayanıklılığın ortaya çıkabilmesi için bireyin bir risk ya da zorluğa maruz kalmasının ve bu sürecin sonunda, duruma uyum sağlayarak mevcut tüm olumsuz koşullara rağmen yaşamının farklı alanlarında başarı elde etmesinin gerekliliği şeklinde ifade etmiştir. Burada dayanıklılığın gelişmesi için risklerin ve risklerin ortadan kaldırılması için koruyucu faktörlerin bulunması önemlidir, denebilir. Risk faktörleri, hayattaki stresli yaşam olayları ve zararlı çevresel etkenler olup bireyin zarar görmesine neden olur. Koruyucu faktörler kişisel, ailesel, toplumsal ve çevresel kaynaklıdır ve bunlar risk altındaki bireylerde destek vazifesi görür, zararlı etkiyi azaltır ve koruyucu bir işlev sağlar (Kumpfer, 1999; Norman, 2000; akt., Koç Yıldırım, 2014). Son yirmi yılda deneysel çalışmaların odak nokrası koruyucu süreçlerin altında yatan faktörleri anlama yönünde bir değişiklik göstermiştir. Araştırmacılar aile ve çevresel faktörlerin yanında başka hangi faktörlerin olumlu sonuçlara katkı sağlayabileceğini anlayabilmek için giderek artan bir çaba göstermektedirler (Luthar, Cicchetti ve Becker, 2000).

Yaşamın her alanında önemli olan psikolojik dayanıklılık, mesleğe geçiş süreci ve bağımsız yaşama adım atılan, bir anlamda yoğun risk faktörleriyle karşı karşıya kalınabilecek bir dönem olan üniversite dönemi için de önemli bir kavram olarak görülebilir. Üniversiteyi kazanan öğrencilerin çoğu, yaşadığı yerden farklı bir şehirde bir okul kazanmaktadır. Bu durum öğrencilerin yeni bir yaşama uyum sağlamalarını gerektirmekte ve pek çok gencin yaşamında önemli değişikliklere ve biyo-psiko-sosyal sorunlara yol açabilmektedir (Özgür, Babacan Gümüş ve Durdu, 2010).

Üniversite öğrencileri yeni yaşantılarında; sosyal temasları geliştirme, akademik zorluklarla başa çıkabilme ve günlük ihtiyaçlarını karşılama noktasında sorumluluk alabilme arasındaki dengeyi korumayı öğrenmesi gerekmektedir. Buna ek olarak vize ve final dönemlerinde, ödev teslim zamanlarında akademik olarak

büyük bir iş yükünün altına girilmekte baskının arttığı görülmektedir. Bu zorlu dönemde birey önceki yaşantısında kalan düzenli aile ve arkadaş desteğini ararken bu destekte de eksilmeler görülebilmektedir (Hudd, Dumlao, Erdmann-Sager, Murray, Phan, Soukas ve Yokozuka, 2000). Araştırmacılar “Neden bazı öğrenciler zorlu durumlarla gelişim gösterip, başarılı bir şekilde başa çıkabiliyorken, diğerleri kısa sürede pes edip okulu terk edebiliyor?” sorusuna yanıt aramaya çalışmışlardır (Yalım, 2007). Yapılan açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda psikolojik dayanıklılıkla ilgili yapılan çalışmalarda üniversite dönemindeki gençlerin ele alınması gerekliliğinden söz edilebilir.

Psikolojik dayanıklılık özelliği gösteren kişilerin özelliklerine bakıldığında yaşamı sorgulayarak yaşamayı tercih eden, karşılaştıkları durumları kolayca kabullenmeyip, fikirlerinin arkasındaki davranışlar sergileyen, yeni yaşantılara ve yeni insanlarla iletişime karşı daha açık davranan bireyler oldukları görülmektedir (Kılıç, 2014). Üniversite öğrencisi açısından bakıldığında, belirtilen özellikleri içinde barındırarak yeni yaşam görevlerine adapte olmaya çalışan gencin, sahip olduğu sosyal ilişkileri bağlamında psikolojik dayanıklılığının incelenmesi, koruyucu faktörleri anlamlandırma noktasında faydalı olabilir.

Kişilerarası iletişim, yaşamı kolaylaştıran davranışlar arasında yer almaktadır. İnsan, doğduğu andan itibaren sosyal bir çevrenin içine girip karşılıklı olarak iletişimde ve etkileşimde bulunmaktadır. Fakat hızla değişen yaşantı şekilleri insanların birbiriyle olan ilişkilerini etkileyerek onları karmaşık bir sosyal yapının içine sokmaktadır. Bu karmaşık yapı içinde yaşayan birey, sürekli değişmekte ve gelişmekte olan çevresine uyum sağladığı, iyi iletişim ve etkileşim kurabildiği ölçüde yaşantısında başarılı olmaktadır (Öztürk, 2014). İyi bir iletişimi ve etkileşimi engelleyen birçok faktör bulunmaktadır, bunlardan biri de sosyal kaygıdır.

Sosyal kaygı kişinin sosyal işlevselliğini ve kişiler arası ilişkilerini olumsuz yönde etkileyen bir durum olarak tanımlanmaktadır (Hart, Turk, Heimberg, ve Liebowitz, 1999). Sosyal kaygıda, bir sosyal etkileşim veya performans durumunda yetersiz olacağına, küçük düşeceğine ve utanç verici bir durum olacağına dair aşırı bir korku bulunmaktadır. Sosyal kaygısı olan insanlar diğer kişiler tarafından izlenmelerini önlemek amacıyla sosyal ortamlardan kaçınmaktadırlar (Den Boer, 1997). Araştırmacılar, sosyal kaygılı bireylerin insanlar üzerinde olumlu bir izlenim

bırakmak için çabaladıklarını ve bunu başaramayacaklarından korktuklarını belirtmektedirler (Clark ve Arkowitz, 1975; Kashdan ve McKnight, 2010; Schlenker ve Leary, 1982).

Erdur-Baker ve Bıçak (2004) üniversite öğrencilerinin psikolojik sorunlarını araştıran bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Elde edilen sonuçlara göre, ülkemizde üniversite öğrencileri birinci derecede gelecek kaygısını yaşamaktadırlar. Bununla birlikte uyum ve somatik problemler ve depresyon yaşanan sorunlar arasında ilk sıralarda yer almaktadırlar. Öğrencilerin belirttikleri diğer problemler ise, kişiler arası ilişkilerde yaşanan gerilim ve sosyal kaygıdır.

Sosyal kaygının genel nüfus içerisinde yeterince yansıtılmadığı fakat toplumda oldukça yaygın görülen bir durum olduğu belirtilmektedir. Ortalama 18 ve 20'li yaşlarda sosyal kaygı belirtilerinin yarısını gösterenlerin oranı yaklaşık olarak %23 olarak tespit edilmiştir (Den Boer, 1997).

Sosyal kaygılı bireylerin özelliklerine bakıldığında (çevredeki kişilerle yüzeysel ilişkiler kurma, iletişime geçmekten korkma, problemleri etkili bir şekilde çözememe, sosyal beceri eksikliği, olumsuz değerlendirilme korkusu ile sosyal ortamlardan kaçınma) bu özelliklerin psikolojik dayanıklılıkta koruyucu faktörler (Sosyal beceri, etkili iletişim kurma, problem çözme becerisi, yardım isteme) olarak ele alınabildiği görülmektedir. Buna ek olarak akranlar tarafından dışlanma, bireyin kendine güveninin az olması, etkilibaşa çıkma mekanizmalarının kullanılamaması, etkili bir ifade biçiminin olmaması psikolojik dayanıklılıkta risk faktörleri olarak gösterilmektedir. Yine aynı açıdan bakıldığında psikolojik dayanıklılığın risk faktörlerinin sosyal kaygılı bireylerin özellikleri olduğu görülmektedir. Belirtilen risk faktörlerine sahip olunması ve sosyal ortamlarda izlenme ve değerlendirilmeye dair yaşanan sosyal kaygı, bireylerin incinebilirlik düzeylerinin artmasına neden olabilmektedir (Cohen, Burt ve Bjork, 1987; akt: Erözkan, 2011).

Ergenlik ve yetişkinlik dönemleri arasındaki zaman kesitini kapsayan üniversite sürecinde birey sosyalleşmenin en yoğun olduğu bir ortama girer. Burada olumlu sosyalleşme sürecini yaşayamayan birey, gelecek yaşamında karşılaşacağı zor durumlara karşı ayakta durmada zorluk çekebilir (Gültekin ve Dereboy, 2011). Yetişkinler için akranlarından veya aile üyelerinden en az bir tanesi ile anlamlı

ilişkiler kurması ve sosyal destek sağlaması dayanıklılık için olumlu sonuçlar doğurmaktadır (Earvolino-Ramirez, 2007; Tusaie ve Dyer, 2004). Yetişkinlikten önceki dönemlerde akran ilişkilerinin psikolojik dayanıklılıkta bir farklılık yaratmadığını söyleyen çalışmaların da (Toth ve Cicchetti, 1996; Tremblay, Hebert ve Piche, 1999) mevcut olduğu belirtilmektedir (Akt: Yılmaz Irmak, 2011).

Literatürde psikolojik dayanıklılığın açıklanması için öne sürülen modellerin giderek çevresel odaklı oldukları görülmektedir. Psikolojik dayanıklılık, kişiler ile çeşitli bağlamlardaki (aile, arkadaş, okul, toplum, örgüt vb.) çevreleri arasındaki karşılıklı etkileşimi bünyesinde barındıran çok boyutlu ve dinamik bir yapı olarak ele alınmaktadır (Basım ve Çetin, 2011). Psikolojik dayanıklılığı anlamada diğer bir önemli yaklaşım ise gelişimsel yaklaşımdır. Rutter (1987) bireylerin, gelişimsel ya da durumsal dönüm noktası olabilen krizler sırasında özellikle risk altında olduğunu belirterek böyle zamanlarda dayanıklılık sergilemenin önemine dikkati çekmektedir (Eminağaoğlu, 2006). Belirtilen iki yaklaşım açısından ele alındığında; şehir, yaşam biçimi, sosyal çevre, yaşamını kendi başına idame ettirme, akademik beklentiler vb. yeni durumlarla karşılaşan üniversite öğrencilerinin, içinde buldukları dönem ve şartlar göz önüne alındığında bu süreçlerle baş etme becerileri (Parlak, 2004) psikolojik dayanıklılık ve sosyal kaygı düzeylerinin önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu açıdan bakıldığında özellikle psikolojik dayanıklılık yönünden önemli koruyucu faktörlerden biri olan sosyal ilişki ağının üzerinde durmak yararlı olacaktır. Yine bu noktadan hareketle üniversite öğrencisinin sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyen sosyal kaygısının, psikolojik dayanıklılığını yordama ihtimali üzerinde durulması önemli görülmüştür. Yapılan çalışmalara bakıldığında psikolojik dayanıklılık ve sosyal kaygı kavramlarının bir arada incelendiği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma literatürdeki bu boşluğu doldurmak amacıyla planlanmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı, farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin, psikolojik dayanıklılıklarını yordayıp yordamadığını incelemektir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve sosyal kaygı düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki soruların yanıtlanması beklenmektedir:

1. Farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyi, demografik değişkenlere (Cinsiyet, Puan türü, Öğrenim görülen anabilim dalı, Kardeş sayısı, Doğum sırası, Anne eğitim seviyesi, Baba eğitim seviyesi, Ailenin aylık geliri, Çalışma deneyimi, Düzenli görüşülen akraba sayısı, Akraba ilişkileri, Kardeş ilişkileri, Arkadaşlık türleri, Arkadaş ile görüşme sıklığı, Arkadaşlık faaliyetleri) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyi, (sosyal kaçınma, sosyal kaygı ve toplam puan) demografik değişkenlere (Cinsiyet, Puan türü, Öğrenim görülen anabilim dalı, Kardeş sayısı, Doğum sırası, Anne eğitim seviyesi, Baba eğitim seviyesi, Ailenin aylık geliri, Çalışma deneyimi, Düzenli görüşülen akraba sayısı, Akraba ilişkileri, Kardeş ilişkileri, Arkadaşlık türleri, Arkadaş ile görüşme sıklığı, Arkadaşlık faaliyetleri) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Farklı bölümlerde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri, psikolojik dayanıklılıklarını yordamakta mıdır?

1.3. ÖNEM

İnsan yaşamı boyunca farklı gelişim dönemlerinde yeni görevleri yerine getirmek için adapte olması gerekmektedir. Bu adaptasyon süreci başa çıkma becerilerinin de kullanılmasını gerektirmektedir. Yaşamda karşılaşılan güçlükler stres yaratabilmektedir. Bireyin zorlayıcı deneyimler ve yeni adaptasyon süreçlerinde başa çıkma azmi ve sürekliliğini tanımlayan bir kavram olarak psikolojik dayanıklılık kavramının ortaya çıktığı gözlemlenmektedir.

Psikolojik dayanıklılık (resilience), son yıllarda psikolojik danışman, psikolog, sosyal çalışmacı ve psikiyatrist gibi psikolojik yardım hizmeti veren meslek grupları için güncel ve önem taşıyan bir konu olarak göze çarpmaktadır (Kararmak, 2006).

Üniversite dönemi, getirdiği sorunlar ve karmaşasıyla başlı başına bir inceleme özelliği taşımaktadır. Bu dönemde öğrencilerin üstlenmeleri gereken sorumluluklar ve yerine getirmeleri gereken gelişim görevleri daha karmaşık ve geniştir. Üniversiteye başlayan gençlerden yetişkin gibi davranmaları, karşılaştıkları

problemleri etkili bir şekilde çözebilmeleri, kendi kararlarını verebilmeleri beklenmekle birlikte bütün bu sorumlulukların üzerine yeni bir ortama uyum sağlamak durumunda olmaları da eklenince, üniversite öğrencileri pek çok sorunla, bir anda karşı karşıya kalmaktadırlar (Özbay, Terzi, Erkan ve Cihangir-Çankaya, 2011). Bu gerekçelerden dolayı üniversitede öğrenim gören gençler adına, hem içinde buldukları dönem hem de mesleğe adım atacıkları yetişkinlik dönemi için psikolojik dayanıklılığın önemli bir olgu olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencileri için bir diğer önemli konu ise sosyal ilişkiler bağlamında önemli bir noktada yer alan sosyal kaygıdır. Ergenlik dönemi, arkadaş gruplarınca kabulün en çok önem kazandığı ve bireylerin başkaları üzerinde bıraktıkları izlenimlerin ne kadar önemli olduğunun gerçekte farkına varıldığı bir dönemdir. Bu dönemin devamında üniversite süreci gelmektedir ve aynı önemin devam ettiği söylenebilir. Üniversitede kendilerini yeni roller ve yeni ortamlarda bulan gençler bu yeni rol ve ortamlara uyum sağlamaya çalışırken istedikleri izlenimi bırakma önemini yitirmeyecektir (Sübaşı, 2007). Bu durumun sosyal ilişkileri olumsuz yönde etkileyebilecek olması, eğitimcilerin bu aşamada yaşanacak sorunları önleyebilmesi için sosyal kaygı hakkında bilgi sahibi olmaları önemlidir.

Mesleğe hazırlık sürecinde olan gencin çevresiyle oluşturduğu sosyal ilişki ağının varlığı, zorlayıcı deneyimlerle baş edebilme gücünü olumlu veya olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Yeni oluşturduğu sosyal çevrenin yanında kardeşler ve akrabalarla olan ailevi ilişkilerin derecesinin de sosyal kaygıyı ve psikolojik dayanıklılığı hangi yönde etkilediğinin araştırılmasının koruyucu faktörleri anlamlandırma açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Dayanıklılıkta koruyucu faktör olarak ele alınan sosyal ilişkilerin güçlendiği üniversite döneminde, iletişimi olumsuz yönde etkileyen sosyal kaygının, psikolojik dayanıklılık ile olan ilişkisinin ortaya konması koruyucu ruh sağlığı çalışmalarına bir veri olacağı öngörülmektedir. Türkiye'deki literatür incelendiğinde psikolojik dayanıklılık kavramının sosyal kaygı ile birlikte çalışılmış bir konu olmadığı görülmektedir. Bu anlamda son zamanlarda üzerinde sıkça durulan bir konu olan psikolojik dayanıklılığın farklı bir açıdan ele alınması, bireyi anlama ve bireye yardım süreçlerindeki müdahalelerde yol gösterici olması ve literatüre katkıda bulunması beklenmektedir.

1.4. SAYILTILAR

Araştırmaya katılan bireylerin, veri toplama araçlarında yer alan soruları gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtarak yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.5. SINIRLILIKLAR

1.5.1. Bu araştırma 2015-2016 eğitim-ğretim yılı birinci döneminde, Edirne Trakya niversitesi'nin çeşitli bölümlerine öğrenim görmekte olan 2. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

1.5.2. Bu araştırmanın sonuçları Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık lği ve Liebowitz Sosyal Kaygı lği (LSAS)'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.6. TANIMLAR

Psikolojik Dayanıklılık: Psikolojik dayanıklılık, genellikle zorlu durumlarda başa çıkabilme ve sıkıntılardan geri dönebilme kapasitesi olarak tanımlanmaktadır (Beltman, Mansfield ve Price, 2011; akt: Sautelle, Bowles, Hattie ve Arifin, 2015). Psikolojik dayanıklılık, zor koşullar altında olumlu ve beklenmedik başarılar kazanma ve sıra dışı koşul ve durumlara uyum sağlama becerisidir (Terzi, 2008).

Sosyal Kaygı: Kişinin çeşitli sosyal durumlarda uygun olmayan biçimde davranacağı, kötü bir duruma düşeceği, olumsuz bir izlenim bırakacağı ve başkaları tarafından olumsuz bir biçimde değerlendirileceği beklentisiyle yaşadığı bir rahatsızlık ve gerilim durumu olarak tanımlanmaktadır (Eren Gümüş, 2006).

BÖLÜM II: ALANYAZIN VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK

Pozitif psikoloji akımının başlangıcında, olumluya odaklanma bakış açısıyla yoksul çevrelerde yetişen çocuklar yıllarca gözlemlenmiş ve bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çocukların yetişkinlik yıllarında gösterdiği davranışlar incelendiğinde, kimi yoksul çocukların bazılarının yetişkinlik yıllarında umutsuzluğa kapıldığı ve kendini bıraktığı, diğer bazı çocuklarınsa, yaşamlarını etkili bir şekilde yönetebilmek konusunda kararlılık içerisinde bulunduğu görülmüştür. Olumsuz yaşantılar karşısında ayakta kalabilme gücü gösteren bireyler psikolojik açıdan “dayanıklı” bireyler olarak tanımlanmıştır (Özer ve Deniz, 2014).

Werner (1993)’ ün yoksulluk, doğum öncesi orta dereceden yüksek dereceye kadar yaşanan stres, ailenin alkol, kronik hastalığı ya da akıl sağlığının yerinde olmaması gibi yüksek risk durumları altında bulunan 201 çocukla yaptığı çalışma psikolojik dayanıklılık kavramının ortaya çıkmasına öncülük etmiştir. Çalışmada çocukların yetişkinlik yıllarındaki davranışlarına ve uyumlarına bakılmıştır. Bu yüksek risk altında olan çocukların 72 si yetkin, kendine güvenen ve sevecen genç yetişkinlere dönüşmüşlerdir. Hiçbiri çocukluk ve ergenlik döneminde ciddi öğrenme ve davranış problemleri göstermemişlerdir. Bu çocuklar dayanıklı bireyler olarak nitelendirilmişleridir.

Lois Murphy (1962) uzun yıllar önce yaşamsal bir sistemin iki yöne sahip olduğunu belirtmiştir (Masten ve Obradovic, 2006).

1. Başa çıkma olarak adlandırdığı çevreye uyum
2. Yine başa çıkma ismini verdiği İçsel bütünlüğü korumak

Psikiyatri, psikoloji ve eğitim alanlarında bireylerin olumsuz yaşam koşullarıyla baş edebileceklerine ve bu zorlukların üstesinden geldikçe daha da güçleneceklerine ilişkin fikirler “kendini toparlama gücü” (resilience) kavramının etrafında toplandığı görülmektedir (Terzi, 2008). Psikolojik dayanıklılık kavramı araştırmacılar tarafından farklı tanımlarla açıklanmaya çalışılmıştır. Luthar, Cicchetti ve Becker (2000) bireyin yaşamında önemli zorlukları içine alan ve olumlu

adaptasyonu kapsayan dinamik bir süreç olarak tanımlamaktadır. Agaibi ve Wilson (2005) psikolojik dayanıklılığı davranışsal eğilimlerin karmaşık bir repertuarı olarak görürken, dayanıklılığın aynı zamanda bir karakter, kişilik ve başa çıkma yeteneği olarak tanımlandığını da belirtmektedir. Masten, Best ve Garmezy (1990) zorlu ve tehdit edici koşullara rağmen, bu olumsuz koşullara başarılı bir şekilde uyum sağlayabilme süreci olarak psikolojik dayanıklılığı ele almaktadırlar (Fletcher ve Sarkar, 2013). Yaşamlarındaki önemli zorlukların normal gelişimi bozduğunu düşünen bireyler, bu zorluklarla baş edebilme gücünü dolayısıyla dayanıklılık kavramını dikkatte almamaktadırlar (Goldstein ve Brooks, 2012).

Dayanıklılık olgusu üzerine yapılan araştırmalarda dayanıklılıkla ilgili olduğu düşünülen kritik faktörlerin alanı incelenmiştir. Bu alanlar nörobiyolojik faktörler, çocukluk çağı gelişimi, travma ya da stresli yaşam olayı, kişilik özellikleri, bilişsel stil, stresli geçmiş yaşam öyküsü, cinsiyet, yaş, kapasite, sosyal destek ve ego savunmaları olarak belirlenmiştir (Agaibi ve Wilson, 2005).

Literatürde yer alan, dayanıklı çocukların hayatlarında sevecen ve destekleyici anne-baba veya yetişkin tutumlarının yer almaması bilgisi belirlenen kritik faktör alanlarına katkı sağlar niteliktedir (Osterling ve Hines, 2006).

Amerikan Psikoloji Birliği psikolojik dayanıklılığı iyi uyum süreci olarak ele almıştır. Bu iyi uyum sürecini, problemlerle karşılaşma, travma, trajedi, tehdit veya önemli stres kaynaklarının (aile ve ilişki sorunları, ciddi sağlık sorunları, işyeri ve finansal stres) oluşturduğunu belirtilmektedir. Bunun anlamı zor deneyimlerden geri dönüş olarak verilmektedir (Windle, 2011).

Bazı araştırmacıların psikolojik dayanıklılığı kişilik özelliği olarak değerlendirdiği görülmektedir. Psikolojik dayanıklılık, stresli yaşam olayları karşısında sağlıklı kalmayı sağlayan, zengin, çeşitli ve karlı çocukluk tecrübeleriyle gelişen kararlı bir kişilik yapısı olarak ele alınmaktadır (Kobasa, 1979, Funk, 1992; akt: Uçar, 2014).

Block ve Block (1980) dayanıklılığın genetik ve yapısal özellikleri içerdiğini ileri sürerken bununla birlikte deneyimlerden de etkilendiğini belirtmektedir. Beardslee ve Podorefsky (1998) de psikolojik dayanıklılığın öğrenilebilir bir özellik olduğunu vurgulayan çalışmalarda bulunmuşlardır (Basım ve Çetin, 2011).

Psikolojik dayanıklılığın öğrenilebilir bir özellik olması çıkarımı yukarıdaki tanımlarda da değinilen dinamik ve gelişimsel bir süreç olmasını destekler nitelikte görünmektedir. Buna göre, Garnezy (1993) bir olumsuz deneyim karşısında ortaya çıkan psikolojik dayanıklılığın gelecekte karşılaşılan başka olumsuz deneyimlerin üstesinden gelmeyi de kolaylaştırdığına dikkat çekmektedir. Sonuç olarak herhangi bir olumsuz deneyim ile karşılaşan dayanıklı bireylerin, daha sonra başlarına gelen olumsuz deneyimleri de benzer bir dayanma gücü ile göğüsledikleri ve sahip oldukları bu gücü zaman içinde uyuma yönelik, kalıcı ve gelişmeye devam eden bir başa çıkma örüntüsüne dönüştürdükleri belirtilmektedir (Ergün Başak, 2012).

Açıklamalar dikkate alındığında psikolojik dayanıklılığın hangi özelliğine vurgu yapılarak tanımlanacağı karmaşık bir durum olarak gözükmektedir. Özellikle dayanıklılığın bir kişilik özelliği mi yoksa gelişimsel bir süreç mi noktasında farklı görüşlerin var olduğu göze çarpmaktadır.

Araştırmacıların psikolojik dayanıklılık kavramı için yapmış oldukları çeşitli tanımlar gözden geçirilerek bu tanımlarda var olan ortak temalar şöyle belirlenmiştir:

1. Dayanıklılık, bireylerin belirli özellikleriyle geniş çevreleri arasında karmaşık bir karşılıklı oyundur.
2. Dayanıklılık, kişinin başa çıkma yeteneği ile stres arasındaki bir dengeden oluşur.
3. Çoklu stres veren yaşam olaylarından türeyen risk faktörleri ve riskin olumsuz etkisini yatıştıran ya da azaltan koruyucu faktörler, psikolojik dayanıklılığa katkıda bulunur.
4. Dayanıklılık dinamiktir. Yaşam bağlamına dayalıdır.
5. Dayanıklılık gelişimseldir. Başarılı olma, bireyin yeteneklerini güçlendirir.
6. Dayanıklılık yaşam geçişlerinde en önemli faktördür (Stewart, Reid ve Mangham, 1997; akt: Eminağaoğlu 2006).

2.2. PSİKOLOJİK DAYANIKLILIĞI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Psikolojik dayanıklılık tanımlarında da görüldüğü gibi dayanıklılık kavramını etkilediği düşünülen üç temel faktör vardır. Bunlar: Risk faktörleri, koruyucu faktörler ve olumlu sonuçlardır.

2.2.1. Risk Faktörleri

Risk, olası olumsuz sonuçları tahmin eden bir değişken olarak, olumsuz yaşam şartlarını ifade etmek için kullanılmaktadır (Tümlü ve Receptoğlu, 2013). Bir başka deyişle bir sorunun meydana gelme, devam etme veya olduğundan daha kötü olma olasılığını artıran bir olay ya da durum anlamına gelmektedir (Jenson ve Fraser, 2006). Yaşanabilecek olumsuz deneyimler ve felaketler, kişinin psikolojik olarak sağlıklı bir yaşam sürmesinde ve psikolojik dayanıklılık göstermesinde risk faktörleri olarak ele alınmaktadır (Kararımak, 2006).

Psikolojik dayanıklılığın ortaya çıkabilmesi için risk anahtar faktör olarak belirtilmektedir. Hayatının bir döneminde herhangi bir sarsıcı olay yaşamayan bireylere dayanıklı denilemeyeceği, sadece başarılı ifadesi kullanılabileceği belirtilmektedir (Luthar ve Cicchetti, 2000; Luthar ve ark., 2000).

Greene (2004) kişinin yaşamakta olduğu yoğun risk faktörlerinin, kişiyi savaşıma ve bunlarla başa çıkma ile ilgili uğraşlara yönlendirdiğini belirtmektedir (Şahin, 2015).

Risk faktörlerine bakıldığında bazılarının olumsuz sonuçların nedeni olduğu, diğer bazı risk faktörlerinin de olumsuz sonuçlarla sadece ilişki gösterdiği görülmektedir. Risk faktörleri, genetik, biyolojik, sosyokültürel ve demografik koşulları ya da özellikleri içerebilir (Gizir, 2007).

Literatürde, psikolojik dayanıklılık kavramı çerçevesinde, birçok farklı risk faktörü üzerinde çalışılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda risk faktörleri üç başlık altında toplanarak açıklanmıştır. Bunlar; bireysel, ailesel ve çevresel faktörlerdir.

Bireysel risk faktörleri, olumsuz yaşantılara maruz kalan bireylerin etkili bir başa çıkma eğilimi sergilemelerini engelleyen ve uyum problemlerinin ortaya çıkma olasılığını arttıran kişilik özellikleri olarak ele alınmaktadır (Ergün Başak, 2012). Bu bağlamda *bireysel risk faktörleri*; Zayıf dürtü kontrolü, dikkat eksikliği, hiperaktivite (Jenson ve Fraser, 2006), düşük zekâ düzeyi, gelişim geriliği, düşük doğum ağırlığı, fiziksel engellilik, madde bağımlılığı, sağlık problemleri (Engle, Castle ve Menon, 1996), bireyin kendine güveninin az olması, etkili başa çıkma mekanizmalarını kullanamaması (Joseph, Yule ve Williams, 1993), kendini etkili bir biçimde ifade

edememesi, agresif kişilik yapısına sahip olması, sosyal değerlere yabancı olması (Terzi, 2005) olarak sıralanabilir. Çocuklar ve ergenler için özellikle yoksulluk ve mahrum bırakma risk faktörü olarak ele alınmaktadır (Windle, 2011).

Bireylerin olumsuz koşullar altında uyumlarını sürdürmeye yönelik çabalarına engel oluşturan, ya da bireylerin olumsuz deneyimler yaşamalarına ortam hazırlayan ailesel özellikler, aileye bağlı risk faktörleri olarak tanımlanmaktadır (Ergün Başak, 2012). Bu noktadan hareketle *ailesel risk faktörleri*; Aile içinde yaşanan çatışma, ebeveyn-çocuk arasında sağlıklı ilişkilerin kurulamaması, kötü aile yönetimi uygulamaları, ailede alkol ve uyuşturucu kullanımı (Jenson ve Fraser, 2006) ailevi hastalıklar, ebeveynlerin boşanması, tek ebeveyne sahip olma (Masten ve Coatsworth, 1998), sert ya da tutarsız disiplin anlayışı, kardeşler arası olumsuz ilişkiler, aile içi şiddet, yoksulluk (Buckner, Mezzacappa ve Beardslee, 2003; Tümlü ve Recepoğlu, 2012), ailede ihmal ve istismar (Flores, Rogosch ve Cicchetti, 2004) olarak belirtilmektedir.

Son olarak, bireylerin olumsuz yaşantıları ile başa çıkmalarını zorlaştıran ya da olumsuz deneyimler yaşamalarına ortam yaratan ailesel ve bireysel özelliklerin dışındaki risk faktörleri, çevresel risk faktörleri olarak tanımlanmaktadır (Ergün Başak, 2012). Bu bağlamda *çevresel risk faktörleri*; Yasalar, yoksulluk ve ekonomik yoksulluk, düşük ekonomik fırsat, çevre düzensizlikleri, zayıf komşuluk ilişkileri, akranlar tarafından dışlanma (Jenson ve Fraser, 2006), yüksek suç oranının olduğu yerlerde yaşama, okula devamın yetersiz olduğu, politik şiddetin bulunduğu toplumların var olması (Engle ve ark., 1996), savaş, doğal afetler gibi toplumsal travmalar (Agaibi ve Wilson, 2005; Goodman, 2004), toplumsal şiddet (Criss, Pettit, Bates, Dodge, ve Lapp, 2002), evsizlik (Reed-Victor, 2000; akt: Gizir, 2007) olarak ele alınmaktadır.

Risk durumları ve zarar verici yaşam koşulları altında yetişen çocuk ve ergenlerin, gelişimlerini tehdit eden tüm olumsuzluklara rağmen nasıl başarılı olabildiklerini ve dayanıklı bir birey olarak kalabildiklerini anlamak, benzer riskler altındaki diğer çocuk ve gençlere yönelik yapılabilecek önleyici çalışmalara ışık tutacaktır. Diğer bir deyişle, ruh sağlığı uzmanları için, dayanıklı çocukların ve gençlerin yaşamlarında olumlu değişiklik oluşturan şeyleri bilmenin önleyici ruh

sağlığı çalışmaları açısından faydalı olacağı düşünülmektedir (Masten ve Reed, 2002; akt: Altundağ, 2013).

2.2.2. Koruyucu Faktörler

Risk faktörleri açıklandıktan sonra, psikolojik dayanıklılıkla ilgili diğer mekanizma, yaşanan olumsuz deneyime karşı bireyin yapıcı tepki vermesini kolaylaştıran koruyucu faktörler olarak kabul edilmektedir (Kararımak, 2006). Araştırmacıların yüksek risk altındaki bazı gençlerin sorun davranış göstermediklerini fark etmesiyle birlikte koruyucu faktörlerin önemi anlaşılmaya başlanmıştır. Koruyucu faktörler nitelik ve özellik olarak istenmeyen sonuçların olasılığını düşürmektedir (Jenson ve Fraser, 2006).

Sosyal bilimcilerin risk faktörleri ve koruyucu faktörler ile ilgili iki soru üzerinde tartıştıkları görülmektedir (Jenson ve Fraser, 2006).

1. Risk faktörleri ve koruyucu faktörler ölçülebilir düzeyde bir özellik olarak tek bir sürecin iki zıt kutbunu temsil edebilir mi?
2. Risk faktörleri ve koruyucu faktörler ayrı ve bağımsız yapılar mıdır?

Bu anlamda koruyucu faktörler, risk faktörleri ve psikolojik dayanıklılık arasındaki aracı süreçler olarak değerlendirilebilmektedir (Armstrong, Birnie Lefcovitch ve Ungar, 2005).

Koruyucu faktörlerin varlığı, bir taraftan problemi ortaya çıkmadan önce tespit edip önlemeyi sağlarken diğer bir taraftan var olan sorunun etkisini azaltarak bireyin duygusal ve fiziksel iyi oluşunu arttıracak davranışları, tutumları ve bilgileri güçlendirmesine yardımcı olarak problemler karşısında ayakta kalmasını sağlamaktır (Romano ve Hage, 2002; akt: Terzi, 2005).

Johnson ve Wiechelt (2004) koruyucu faktörleri içeriksel, durumsal ve bireysel olarak ayrıştırırken her birinin farklı sonuçlara yol açacağını belirtmektedir. Bunun yanında koruyucu faktörlerin benzer kişilerde aynı sonucu doğurmayacağını biri için faydalı olurken diğeri için tam tersi bir sonuç olabileceğini ifade etmektedir. Yine aynı koruyucu faktörler bir durumda birey için sağlıklı sonuca yol açarken, farklı bir durumda aynı birey için sağlıklı sonuçlara sebep olabilmektedir (Akt: Earvolino Ramirez, 2007).

Garmez (1987) koruyucu faktörlerle ilgili olarak üçlü bir sınıflandırma yapmıştır. a) bireyden kaynaklanan koruyucu faktörler, b) aile yapısından gelen koruyucu faktörler, c) aile dışında bireyin sosyal çevresinden gelen koruyucu faktörler. Benzer bir başka sınıflandırma ise Werner (1989) tarafından yapılmıştır. Werner, koruyucu faktörleri üç ana başlıkta toplamaktadır: a) bireyin kendisiyle ilgili olumlu atıfları, b) aile içindeki duygusal bağlar c) okulda ya da toplumdaki sosyal destek ağının varlığı (Akt: Kararımak, 2006).

Bireysel Koruyucu Faktörler: İçsel faktörler olarak da ele alınmaktadır.

- a) Kolay Mizaç (Block ve Block, 1980; Gordon ve Song, 1994; Jenson ve Fraser, 2006)
- b) Zeka (Jenson ve Fraser, 2006; Masten, Hubbard, Gest, Tellegen, Garmez ve Ramirez, 1999)
- a) İçsel kontrol odağı (Luthar, 1991; Kohler, 1992)
- b) Özyeterlilik (Magno, Parinas ve Mamauag, 2008; Terzi, 2008)
- c) Problem çözme becerisi (Jenson ve Fraser, 2006; Luthar, 1991)
- d) İyimserlik ve geleceğe umut ile bakabilme (Magno, Parinas ve Mamauag, 2008)
- e) Sosyal beceri (Jenson ve Fraser, 2006; Luthar, 1991; Terzi, 2008)
- f) Etkili iletişim kurabilme (Agaibi ve Wilson, 2005; Magno, Parinas ve Mamauag, 2008)
- g) Sağlık (Gordon ve Song, 1994)
- h) Yardım isteme becerisi (Anthony, 1974; akt: Earvolino Ramirez, 2007)
- i) Üretkenlik (Magno, Parinas ve Mamauag, 2008)
- j) Bilişsel stil (Gordon ve Song, 1994)

Ailesel Koruyucu Faktörler: Dışsal faktörler içerisinde yer almaktadır.

- a) Destekleyici anne-baba ya da bir aile üyesiyle olumlu ilişkiler (Jenson ve Fraser, 2006; Mandleco ve Peery, 2000; Masten ve Coatsworth, 1998; Terzi, 2008)
- b) Ailenin gerçekçi beklentiler içinde olması (Mandleco ve Peery, 2000; Masten ve Coatsworth, 1998)

- c) Organize edilmiş ev ortamı (Jenson ve Fraser, 2006; Mandleco ve Peery, 2000)
- d) Etkili anne baba izlemesi (Mandleco ve Peery, 2000; Masten ve Coatsworth, 1998).

Çevresel Koruyucu Faktörler: Dışsal faktörler içerisinde yer almaktadır.

- a) Sosyal çevredeki destekleyici bir yetişkinle olumlu ilişkiler (Gordon ve Song, 1994; Jenson ve Fraser, 2006; Mandleco ve Peery, 2000; Masten ve Coasworth, 1998)
- b) Akran desteği, arkadaş ilişkileri (Criss, Pettit, Bates, Dodge ve Lapp, 2002).
- c) Etkili toplumsal kaynaklar (kaliteli okullar, gençlik merkezleri, gençlik organizasyonları, mesleki eğitim olanakları, spor, kültür, sanat ve eğlence olanakları) (Gordon ve Song, 1994; Jenson ve Fraser, 2006; Mandleco ve Peery, 2000; Wang, Haertel, ve Walberg, 1994)

Yukarıda belirtilen bireysel, ailesel ve çevresel faktörlerin birbirleri ile etkileşim içinde oldukları belirtilmektedir. İçsel ve dışsal faktörler olarak da adlandırılan bu özelliklerin direkt ve tek başlarına psikolojik dayanıklılığı etkilediğini söylenmenin doğru bir yaklaşım olmadığı ifade edilmektedir (Mandleco ve Peery, 2000).

Dayanıklılık ile ilgili yapılan çalışmaların son dönemlerde risk faktörlerinden çok koruyucu faktörlere kaydığı görülmektedir. Koruyucu faktörlerin bireyin psikolojik dayanıklı olmasının nedeni olmak zorunda olmadığı, dayanıklılığın sonucunda ortaya çıkan olumlu özellikler de olabileceği belirtilmektedir (Jenson ve Fraser, 2006; Masten ve Coasworth, 1998).

2.3. PSİKOLOJİK OLARAK DAYANIKLI BİREYLERİN ÖZELLİKLERİ

Psikolojik dayanıklılıkla ilişkilendirilen pek çok kişilik özelliği bulunmaktadır. Nowack (1986) psikolojik olarak dayanıklı bireyi; A tipi kişilik özelliğine sahip (hırslı, çaba gösteren, duygularını dışa vurabilen, çalışkan), sosyal destek ağı açısından zengin, sağlıklı alışkanlıkları olan, yaşanan olaylara pozitif bir

şekilde bakabilen bireyler olarak tanımlamaktadır. Yine bu kişiler yaşamlarında ne yapmak istediklerini kolayca belirleyebilirler, problemlerin ortaya çıkmasını engelleyebileceklerine inanırlar ve var olan durumu düzeltmede geçmişine göre dahaiyi olabilme gücüne sahiptirler (Florin, Mikulincer ve Taubman, 1995; akt: Aydoğdu, 2013).

Crowley (1997) psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireylerin olaylara olumlu bakış açısıyla yaklaştığını, mevcut destek hizmetlerinden yararlanabilen, stresi arttırmayan, daha az kaçınmacı, öz-denetimi sağlayabilen, yardım arayabilen, sorumluluklarını kabul eden, daha az kaçınmacı stratejiler kullanan, etkili problem çözme becerisine sahip, pozitif bilişsel yapıya sahip, hayatından genel olarak memnun olan ve doyum alabilen bireyler olarak belirtmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, bazı kişilik özellikleri psikolojik olarak dayanıklı bireyleri daha savunmasız olan bireylerden ayırt edici özelliğe sahiptir. Sakin ruh hali, duyarlılık, esneklik, uyum gösterme, iç kontrol odağı, mizah anlayışı, alternatif bakış açılarına sahip olma, entellektüel beceriye sahip olma ve dini inanç bunlardan bazıları olarak görünmektedir (Masten, 1986; Werner ve Smith, 1982; akt: Kararımak, 2006).

Dayanıklı kişilerin stres yaratan olumsuz durumlarla başa çıkabileceklerine inandıkları, geçmişe takılmadan hatalarını görüp her olaydan sonra daha da güçlendikleri belirtilmektedir (Henderson ve Milstein, 1996).

Bu araştırmada da ele alınan gençler açısından bakıldığında, dayanıklı olan gençlerin sosyal, duygusal ve bilişsel-akademik özellikleri diğerlerinden farklılık gösterdiği ifade edilmektedir. Sosyal özellikleri açısından bu kişiler, etkili iletişim kurmakta; duygusal özellikleri açısından, kendine güvenleri, öz saygı düzeyleri ve kendilerini kabulleri, duygularını denetleme ve farkına varma becerileri yüksek, yeni durumlara çabucak uyum sağlayabilme, kaygı ve engellenmeye dayanabilme güçleri fazladır (Çapan ve Arıcıoğlu, 2004).

Çetin, Yeloğlu ve Basım (2015) tarafından yapılan çalışmada dışadönüklük, özdisiplin, gelişime açıklık ve uyumluluk seviyeleri yüksek kişilerin psikolojik dayanıklılık puanlarının da yüksek olduğu belirlenmiştir.

Özer ve Deniz (2014) 'in üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada duygusal zekâsı yüksek olan bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının da yüksek olduğu bulgusu elde edilmiştir. Duygularının kendilerini nasıl etkilediğini bilen ve duygularını yönetebilme becerisine sahip bireyler zor durumlarda bile olumlu duygular geliştirebilir ve güç durumlar, stres yaratan durumlar karşısında çabuk toparlanabilir yorumu yapılabilmektedir.

2.4. PSİKOLOJİK DAYANIKLILIKTA KURAMSAL MODELLER

Psikolojik dayanıklılıkta birkaç farklı bakış açısının olduğu görülmektedir. Sistematik bakış açısı dayanıklılığı, bireyin yaşamında kurduğu olumlu ikili ilişkilerle dayandırmaktadır. Kişinin psikolojik dayanıklılığı ailesinden ve çevresinden aldıkları ile gelişir ve diğer nesillere de aktarılabilir. Ekolojik yaklaşıma dayalı bakış açısı, dayanıklılık ve riskin etki alanlarını dikkate almaktadır. Aile, akran grupları, okul, çalışma çevresi, topluluk ağları, geniş toplumsal sistemler olumlu gelişim için iç içe geçmiş sistemler olarak görülmektedir. Psikolojik dayanıklılığı anlayabilmek için politik, ekonomik, sosyal ve etnik koşulları dikkate almak gerekmektedir. Gelişimsel perspektif, kişideki dayanıklılığın anlaşılmasında, ailesine ve kişinin yaşamına derinlemesine bakılması gerektiğini, nasıl bir gelişimden geçtiğini ve dayanıklılığın oluşumunda hangi etkenlerin var olduğunu anlaşılması gerektiğini belirtmektedir. Stresin birçok formu kısa süreli ve basit uyaranlardan meydana gelmemiştir. Geçmişine içine alan ve gelecek için yönlendirici olan karmaşık koşulları barındırmaktadır. Bu nedenle basit bir başa çıkma yöntemi kişiyi başarıya götürmeyebilir. Çeşitli başa çıkma mekanizmalarına sahip olmak önemli görülmektedir. Burada psikolojik dayanıklılıkla bağlantı kurulan nokta içlerinden en çok işe yarayan başa çıkma mekanizmasını seçebilme yeteneğinin olmasıdır (Walsh, 2015).

Psikolojik dayanıklılıkla ilgili yapılan araştırmalarda iki temel yaklaşımdan yararlanılmaktadır. Bu yaklaşımlardan biri birey odaklı yaklaşımlar diğeri de genişken odaklı yaklaşımlardır (Masten, Cutuli, Herbers ve Reed, 2009).

2.4.1. Birey Odaklı Yaklaşımlar

Birey odaklı çalışmaların psikolojik dayanıklılık araştırma konusunda uzun bir geçmişi bulunmaktadır. İlk olarak zorlayıcı vaka portreleri ile başlamıştır. Daha

sonra iki durum üzerinden devam ettiği görülmektedir. Risk altında fakat dayanıklı bireylerle yapılan çalışmalar ve karşılaştırmalı grup çalışmaları (Masten ve Obradovic, 2006).

Bireysel odaklı yaklaşımlardan vaka çalışmalarında amaç, bireylerdeki dayanıklılığı doğal algılanabilir, denenebilir, somut olay ve durumlarla açıklamak ve sonucunda elde edilen veriler arasındaki ilişkileri belirlemeye yardımcı olmaktır. Risk altında ancak dayanıklı gruplarla yapılan çalışmaların amacı, risk altında ancak dayanıklı kişileri, küçük yaştan itibaren risk durumlarını azaltacak olumlu bireysel ve çevresel faktörlerle karşı karşıya getirmektir. Karşılaştırmalı grup (risk altında ancak dayanıklı olan gruplar, risk altında ve dayanıklı olmayan gruplar, risk altında olmayan gruplar) çalışmalarında ise risk altında ancak dayanıklı olan gruplarla, riskli olmayan grupların bireysel özelliklerde (bilişsel kapasite, zekâ vb.) ve çevresel özelliklerde ortak noktalarının olduğu görülmektedir. Ancak birçok özellik bakımından da önemli şekilde ayrıldığı görülmüştür. Yapılan bu çalışmalarda psikolojik dayanıklılığın farklı bir veya birkaç boyutta ele alındığı görülmüştür (Daniel, 2006; akt: Gökçen, 2015).

2.4.2. Değişken Odaklı Yaklaşımlar

Değişken odaklı yaklaşımlar, yüksek risk ve zorluğun olduğu durumlarda olumlu sonuçların nasıl ortaya çıktığını belirlemek amacıyla deneysel, çevresel ve bireysel özellikler arasındaki ilişkileri inceler. Psikolojik dayanıklılığı ele alan değişken odaklı yaklaşımlar literatürde eklemeli, etkileşimli ve dolaylı yaklaşımlar başlıkları altında belirtilmektedir. Eklemeli yaklaşımda bireyin sahip olduğu kaynakların, olumlu özelliklerin ve taşıdığı risk faktörlerinin psikolojik dayanıklılığını nasıl etkilediği üzerinde odaklanılır. Eklemeli yaklaşıma göre eğer birey kaynaklara sahipse psikolojik dayanıklılığı bu durumdan olumlu etkilenmektedir (Örneğin; müzik yeteneğinin olması). Risk faktörlerinin bulunması durumunda ise bireyin psikolojik dayanıklılığı olumsuz bir şekilde etkilenmektedir (Örneğin; ebeveyn kaybı). Eklemeli yaklaşıma göre risk faktörlerinin ve kaynakların olmaması psikolojik dayanıklılığı etkilememektedir. Eklemeli model, riskleri dengede tutabilmek için kaynakların varlığını arttırmaya dayalı müdahalelere dayanmaktadır. Dolaylı model de risk, olumlu sonuçlar üzerinde kuvvetli bir aracı faktör olarak ele alınmaktadır. Birçok uzak risk faktörünün dolaylı olarak bireyin

psikolojik dayanıklılığını etkileyeceği belirtilmektedir. Etkileşimli yaklaşımda ise risk etkilerinin ılımlı değişkenin farklı seviyelerinde değişime uğrayarak kendini gösterdiği belirtilmektedir (Masten ve ark., 2009).

Yukarıda belirtilen değişken odaklı yaklaşımlar bazı noktalarda psikolojik dayanıklılığı açıklamada yetersiz kalmaktadır. Bu yaklaşımlar dinamik özellikler göstermemektedirler. Sonuçlarda tek bir boyuta ve yöne odaklanarak psikolojik dayanıklılığı açıklamaya çalışmışlardır (Masten ve ark., 2009).

Birey ve değişken odaklı yaklaşımların yanı sıra Masten (2007), bireyin yaşamını devam ettirmesini etkileyen sağlık ve stres, bilgi işleme ve sorun çözme, bağlanma ve ilişkiler (aile, arkadaş, vb.), manevi-dini değerler gibi daha birçok soyut ve somut varlık ve durumların olduğunu açıklamıştır. Psikolojik dayanıklılık kavramının da bunlar gibi daha birçok sistem dahilinde açıklanmasının daha doğru olacağını ifade etmiştir (Masten ve ark., 2009).

2.5. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK

Üniversite dönemi, gençlerin kimlik oluşumlarını tamamlamaya çalıştığı, umutsuzluk, endişe, stres gibi üniversite yaşamıyla birlikte ortaya çıkan sorunlarla baş etmeye çabaladığı ve kişiler arası ilişkilerin çok hızlı değişim gösterdiği yetişkinliğe geçiş dönemidir (Rickwood, Deane, Wilson ve Ciarrochi, 2005). Bu dönemde özellikle gençlerin mesleki ve sosyal gelişimleri buna bağlı olarak da kimlik gelişimleri önem kazanmaktadır (Gençtanırım, 2015). Bu evrede ergenlik dönemi içinde yer alan değişimlerin tamamlanması, yetişkinliğe geçişin başlaması ve geleceğe yönelik planların olgunlaşması beklenmektedir (Gökçen, 2015). Dryfoos (1990) birçok psikoloğun sorumlu bir yetişkin olabilmek için bazı görevlerin yerine getirilmesi gerektiği konusunda hem fikir olduklarını belirtmektedir. Bu görevler aşağıda belirtilmiştir:

- a) Kendini tanımlama arayışı,
- b) Kişisel değerleri belirleme,
- c) Problem çözme, karar verme gibi yetişkinlik için gerekli olan rolleri kazanma,

- d) Aileler, arkadaşlar ve diğerleri ile kurulacak olan sosyal etkileşim için gerekli olan becerileri kazanma,
- e) Aileden duygusal bağımsızlığı kazanma.

Bu görevler tamamlanmaya çalışılırken üniversiteye başlanmasıyla birlikte çeşitli problemlerle de baş etmek zorunda kalınmaktadır. Öğrenciler aileden ve arkadaşlarından ayrı yaşamaya, yeni bir çevrede yeni arkadaşlıklar ve ilişkiler kurmaya, duygusal ilişkilerini sürdürmeye, günlük yaşamın sorumluluğunu alarak yaşamaya alışmak durumundadırlar (Eraslan Çapan ve Arıcıoğlu, 2014). Bunların yanı sıra, hem üniversite öğrenimine yeni başlayan, hem de üniversite öğrenimine devam etmekte olan gençler, yüksek öğrenimdeki ders seçme, sınıf geçme, akademik personel ve öğrenci işleri ile iletişim kurma, öğrenimini zamanında bitirme gibi akademik sorunlarla da karşı karşıya kalmaktadırlar (Bacanlı ve Sürücü, 2006; akt: Gökçen, 2015). Genel olarak bakıldığında, öğrencilerin akademik sorunlarla beraber arkadaş ve aile ilişkilerine dair ve kişisel olarak nitelendirilebilecek çeşitli sorunlar yaşadıkları belirtilmektedir (Erkan, Özbay, Çankaya ve Terzi, 2012). Tüm bu yaşanan zorluklar karşısında eğer genç yeterli kaynaklara sahip değilse, kendinde toparlanma gücünü bulamayabilmektedir. Bu noktada şöyle söylenebilir ki stres verici yaşam olayları karşısında öğrencilerin kendisini çabuk toparlanmasını sağlayan en önemli özelliklerinden birisi psikolojik dayanıklılıktır (Güngörmüş, Okanlı ve Kocabeyoğlu, 2015).

Üniversite öğrencileri; yukarıda belirtilen sorumlulukları yerine getirme, problemlerle başa çıkabilme arasında denge kurmaya çalışırken, yoğun bir stres ile karşı karşıya kalmakta ve bu durum da zaman zaman uyum sorunlarına dönüşebilmektedir. Bu nedenle, psikolojik dayanıklılık ile ilgili kimi araştırmalarda, üniversite öğrencileri risk grubundaki bireyler olarak ele alınmaktadır (Yalım, 2007).

Psikolojik dayanıklılığı yüksek bir bireyin mesleğinde, kariyer tercihinde, aile yaşamında doyum sağlayıcı ilişkiler kurabilen, yaşamdan zevk alan ve geleceğe ilişkin umutlar besleyen bireyler olarak yetişmeleri beklenmektedir. Bu durumun hem toplum hem de birey için önem arz ettiği ifade edilmektedir (Gökçen, 2015).

Komada (2002) birinci nesil ve devam eden nesil üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada farklı psikolojik dayanıklılık özelliklerinin var olduğunu ortaya

koymuştur. Birinci nesil üniversite öğrencilerinin yüksek dayanıklılık özellikleri içerisinde; benlik saygısı, maneviyat, kendini ilişkin yüksek beklentiler ve negatif eğitim deneyimlerini belirttikleri ifade edilmektedir. Çalışmada her iki grubun katılımcıları şu özellikler açısından benzerlik göstermişlerdir: Sosyal açıdan yeterli hissetme, problem çözme becerilerine sahip olma, bağımsızlık, gelecek için bir amaç edinme, diğer bireylerle olumlu kişiler arası ilişkilerde bulunma ve hayata dair ne yapacağını bilme (Akt: Parrent, 2007).

Yukarıdaki açıklamalara dayanarak bu çalışmada da üniversite öğrencileri ele alınmıştır.

2.6. PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde psikolojik dayanıklılık ile ilgili üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış araştırmalar ele alınmaktadır. Bu araştırmalardan ilk olarak Türkiye örneklemini dışında yapılmış olan araştırmalara yer verilmiştir.

Campbell-Sills, Cohan ve Stein (2006) üniversite öğrencileri üzerinde psikolojik dayanıklılık ile kişilik özellikleri, başa çıkma tarzları ve psikiyatrik belirtiler arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Psikolojik dayanıklılık kişilik özelliklerinden dürüstlük ve vicdanlı olma ile olumlu yönde, psikiyatrik belirtilerden nevrozizm ile olumsuz yönde ilişkili bulunmuştur. Başa çıkma tarzları kişilik özelliklerinin ötesinde psikolojik dayanıklılık ile güçlü yönde ilişkili bulunmuştur. Çocukluk döneminde görülen kötü muamele (duygusal ihmal) ve mevcut psikiyatrik belirtiler psikolojik dayanıklılık ile orta düzeyde ilişkilidir.

Parrent (2007) ilk nesil üniversite topluluğu üzerinde psikolojik dayanıklılıkla ilgili bir çalışma gerçekleştirmiştir. İlk nesil üniversite topluluğu adını verdiği gençlerin aileleri düşük eğitim seviyesine sahiptir. Bu çalışmada psikolojik dayanıklılık karakterinin bazı ortak özelliklere sahip olduğu belirlenmiştir. Bunlar; Sosyal yeterlilik, problem çözme becerisi, eleştirel düşünme becerisi, özerklik ve amaçlılık duygusu.

Üniversite öğrencileri üzerinde psikolojik dayanıklılık ile ilgili yapılan bir diğer araştırma Wilks'in çalışmasıdır. Wilks (2008) sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin yaşadıkları akademik stres ve algıladıkları psikolojik dayanıklılık

arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bunun yanında psikolojik dayanıklılıkta koruyucu faktör olarak tanımlanan sosyal desteği açıklamak da araştırmanın diğer amacı olarak ele alınmaktadır. Katılımcılara demografik bilgi formu, akademik stres, aile desteği, arkadaş desteği ve psikolojik dayanıklılık ile ilgili ölçme araçları uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, araştırma grubunun orta seviyede akademik strese ve sosyal desteğe, oldukça üst düzeyde de psikolojik dayanıklılığa sahip olduğu bulunmuştur. Akademik stresin sosyal destek ve psikolojik dayanıklılık ile negatif yönde ilişkili olduğu, sosyal desteğin de pozitif yönde psikolojik dayanıklılığı etkilediği belirtilmiştir. Arkadaş desteğinin, akademik stres ve psikolojik dayanıklılık arasındaki negatif ilişkide önemli bir aracı olduğu ortaya konmuştur.

Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleriyle ilgili bir yüksek lisans tezinde (Lees, 2009), psikolojik dayanıklılığın, çözüm odaklı başa çıkma yolları, yaşam doyumu ve sorumluluk ile arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte psikolojik dayanıklılığın çözüm odaklı başa çıkma ile sorumluluk arasındaki ilişkide tam bir aracı rol olarak hareket ettiği fakat çözüm odaklı başa çıkma ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide aracı rolü olmadığı belirtilmiştir.

Bitsika, Sharpley ve Peters (2010) 401 Avustralyalı üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada kaygı ve depresyonun psikolojik dayanıklılık ile negatif yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu bulmuşlardır.

Souri ve Hasanirad (2011) 404 tıp fakültesi öğrencisi üzerinde psikolojik dayanıklılık ile iyimserlik ve psikolojik iyi olma arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bireyin psikolojik iyi olma halinin kişilik özelliğinden –psikolojik dayanıklılık-etkilenebileceği belirtilmiştir. Araştırma sonucunda iyimserliğin, psikolojik dayanıklılık ile psikolojik iyi olma arasındaki ilişkide düşük seviyede aracı rol oynadığı ortaya çıkmıştır.

Javanmard (2013) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin dini inançları ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 160 öğrenci ile gerçekleştirilen çalışmada dini inançları gerçekleştirme ile psikolojik dayanıklılık arasında olumlu yönde bir ilişki bulunmuştur.

Algılanan stres ve stres tepkileri arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın ne ölçüde aracı rol aldığını araştırmak için üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada, algılanan stres ve dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı bulunmuştur. Kadın ve erkeklerde algılanan stres ve psikolojik dayanıklılığın benzer olduğu fakat stres tepkileri söz konusu olduğunda kadınların psikolojik dayanıklılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca psikolojik dayanıklılığın faktörlerinden olan soğukkanlılığın algılanan stres ve stres tepkileri arasındaki ilişkide anlamlı bir rol oynadığı belirtilmiştir (Fishman, 2012).

Johnson, Jones, Lin, Wood, Heinze ve Jackson (2014) yaş ortalaması yirmi bir olan gençler üzerinde psikolojik dayanıklılık ile utanç, stresli yaşam olayları ve paranoya durumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda utanç direncinin psikolojik dayanıklılığın bir göstergesi olabileceğini belirtmiştir.

Hand (2015) yaptığı çalışmada psikolojik dayanıklılığın gelişmesi ve korunmasında, optimal seviyedeki iyimserliğin, algılanan kontrol odağı, umudun, olumsuz yaşam deneyimlerinin etkisini açıklamaya çalışmıştır. Olumsuz yaşam deneyimlerinin olumlu yaşam deneyimlerine göre iyimserlik ve umut, iyimserlik ve kontrol, umut ve kontrol arasında daha güçlü ilişkiler oluşturduğu görülmüştür. Umudun değişkeninin olumlu ve olumsuz yaşam deneyimleri ile anlamlı bir ilişkisi bulunmamıştır. Psikolojik dayanıklılık ve olumsuz yaşam deneyimlerinin bağlantılı olduğu bulunmuştur.

İkinci olarak Türkiye örneğinde yer alan üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış psikolojik dayanıklılığa ilişkin araştırmalara yer verilmiştir. Yapılan araştırmalara bakıldığında gençlerin psikolojik dayanıklılığına son yıllarda ağırlık verildiği görülmektedir.

Yalım (2007) 420 İngilizce hazırlık sınıfı öğrencisi üzerinde yaptığı çalışmada başa çıkma yolları, psikolojik sağlık, iyimserlik ve cinsiyet ile üniversitenin ilk yılında bulunan öğrencilerin uyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda üniversiteye uyumda kızlarda ve erkeklerde psikolojik sağlamlığın yordayıcı değişken olduğu görülmüştür. Baş etme yolları, psikolojik sağlamlık ve iyimserliğin üniversiteye uyumu anlamlı bir şekilde yordadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bulgular, psikolojik sağlamlık, iyimserlik, kaderci ve suçlu kendinde

bulan basa çıkma strateji puanları yüksek öğrencilerin uyum puanlarının yüksek olduğunu göstermiştir.

Terzi (2008) 140 üniversite öğrenci üzerinde psikolojik dayanıklılık ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda psikolojik dayanıklılık ile algılanan sosyal destek arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkiyi ve duygusal zekâ ve umudun psikolojik sağlamlığı yordamadaki rolünü araştırmak amacıyla bir çalışma gerçekleştirilmiştir (Aydın, 2010). Duygusal zekâ ve umut düzeyi yüksek olan öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin de yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Duygusal zekâ ve umudun psikolojik sağlamlığın önemli yordayıcıları olduğu görülmüştür.

Yapılan bir diğer çalışmada psikolojik sağlamlığın ve benlik saygısının yalnızlığın yordayıcısı olup olmadığı araştırılmıştır (Güloğlu ve Kararımak, 2010). Yalnızlık ile benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık arasında negatif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Buna ek olarak, benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık değişkenlerinin üniversite öğrencilerinde yalnızlığı yordadığı bulunmuştur.

Başak (2012) ebeveynlerinin gelir düzeyi düşük olan üniversite öğrencilerinin öz duyarlık, sosyal bağlılık ve iyimserlik düzeyleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla yaptığı araştırmasında; öz duyarlık ve sosyal bağlılık değişkenlerinin, psikolojik dayanıklılık değişkeni üzerinde dolaylı etkiye sahip olduğunu, iyimserliğin ise psikolojik dayanıklılık üzerinde doğrudan etkiye sahip olduğu ortaya koymuştur.

Tümlü (2012) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ile temas engelleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma 955 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları psikolojik dayanıklılık düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin temas düzeylerinin, aile tipine göre değiştiğini göstermiştir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin bağımlı temas düzeyleri ve temas sonrası düzeylerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerine göre değiştiği görülmüştür.

Balcı-Çelik (2013) üniversite öğrencilerinin kedere yönelik tutumlarının psikolojik dayanıklılığı yordama derecesi üzerine bir araştırma yapmıştır. Araştırma bulguları kedere karşı tutumun psikolojik dayanıklılık üzerinde belirleyici olduğunu göstermiştir. Fakat bu durumun cinsiyete göre farklılık göstermediği bulgusu da araştırma sonuçlarında yer almaktadır.

Eraslan-Çapan ve Arıcıoğlu (2014) üniversite öğrencilerinin affedicilikleri ve psikolojik sağlık özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Pamukkale Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören 368 öğrenci ile yapılan çalışmada öğrencilerin psikolojik sağlık düzeyleri ile affedicilik özellikleri arasında olumlu ilişki olduğu görülmüştür. Psikolojik sağlamlığın, durumsal, kendine ve diğerlerine yönelik affediciliğin alt boyutları tarafından yordandığı sonucu çıkarılmıştır.

Oktan, Odacı ve Berber-Çelik (2014) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin psikolojik doğum sıraları ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında üniversite öğrencilerinde büyük ve küçük çocuk psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlık düzeyi ile negatif yönde; ortanca ve tek çocuk psikolojik doğum sırasının ise pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlamlığın anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna varılmıştır.

Özer ve Deniz (2014) araştırmalarında üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerini, duygusal zekâ kişilik özelliği yönünden incelenmeyi amaçlamışlardır. Araştırma örneklemini 766 öğrenci oluşturmaktadır. Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık puanları ile duygusal zekâ alt boyutları puanları arasında pozitif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

Çetin, Yeloğlu ve Basım (2015) psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında hangi kişilik özelliklerinin etkili rol oynadığı ve hangi dayanıklılık boyutlarının bu süreçte öne çıktığını belirlemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada anket yöntemi ile 286 üniversite öğrencisinden veri toplanmıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda dışadönüklük, özdisiplin, gelişime açıklık ve uyumluluk seviyeleri yüksek, nörotiklik seviyeleri düşük kişilerin psikolojik

dayanıklılıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında kendilik algısı, sosyal kaynaklar ve sosyal yeterlilik alt boyutlarının, kişiliğin açıklanmasında ise dışadönüklük ve özdisiplin alt boyutlarının ön plana çıktığı ortaya çıkmıştır.

2.7. SOSYAL KAYGI

Sosyal kaygı kavramına geçmeden önce kaygının açıklamasına değinilecek olunursa; kaygının nedeni bilinmeyen bir sebepten ötürü hissedilen belirsiz korku, endişe ve sıkıntı olduğu, aynı zamanda bireyde kötü bir şey olacağına ve bunu engelleyemeyeceğine ilişkin bir düşüncenin belirmesiyle ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Anthony ve Swinson, 2000; akt: Çakır, 2010). Belirsizliğin kaynaklık ettiği mantık dışı bir durum olarak belirtilen kaygı, bireyin kendisini huzursuz hissetmesine sebep olmaktadır. Kaygının ortaya çıkardığı etkiler, sanki gerçek ve belirli bir durum varmış gibi kişiyi güçsüz bir konuma getirmektedir (Robinson, Rotter, Fey ve Vogel, 1992).

Kaygının yaralı veya zararlı olmasını belirleyen etkenler, kaygının derecesi ve türüdür. Normal düzeyde kaygı kişinin kendisini geliştirmesine, verimli olabilmek için daha etkin bir biçimde çalışmasına yardımcı olmaktadır. Fakat birey karmaşık bilişsel işlemleri içeren durumlarda kaygı üzerine odaklandığında kaygının olumsuz etkisiyle karşı karşıya kalmaktadır (Cüceloğlu, 2006).

Bu araştırmada kaygı türlerinden olan sosyal kaygı üzerinde durulmaktadır. Sosyal kaygı; (sosyal/anksiyete, fobi) DSM-IV’de bir kişinin *“tanınmadık insanlarla karşılaştığı ya da başkalarının gözünün üzerinde olabileceği, bir ya da birden fazla toplumsal eylemi gerçekleştirdiği durumdan belirgin ve sürekli bir korku duyma, kişinin küçük duruma düşeceği ya da utanç duyacağı biçimde davranacağından korkma”* durumu olarak tanımlanır (Akt: Çakır, 2010).

DSM-III-R ve DSM-IV’de sosyal kaygı sosyal fobi ile aynı başlıkta ele alınmış olup ayrı bir bozukluk olarak geçmediği fakat sosyal kaygı ile sosyal fobi arasındaki açık benzerliğe rağmen, literatürde sosyal fobinin sosyal kaygının aşırı derecesi olup olmadığı ile ilgili tartışmalar olduğu belirtilmektedir (Güçray, Çam ve Erkan, 2003).

Sosyal kaygı (fobi) kavramı ilk kez 1903 yılında Janet tarafından, konuşurken, piyano çalarken, yazı yazarken başkaları tarafından izlenme korkusu yaşayan bireyler için kullanılmıştır. Sosyal kaygının tanımlanması yakın zamana dayanmaktadır (Heckelman ve Schneier, 1995). Gümüş (2006) sosyal kaygıyı, kişinin çeşitli sosyal durumlarda uygun olmayan biçimde davranacağı, kötü bir duruma düşeceği, olumsuz bir izlenim bırakacağı ve başkaları tarafından olumsuz (aptal, zavallı, beceriksiz, yetersiz, vb.) bir biçimde değerlendirileceği beklentisiyle yaşadığı bir rahatsızlık ve gerilim durumu olarak tanımlamaktadır. Sosyal kaygı, gerçek veya hayali sosyal ortamlarda, kişisel değerlendirmelerin varlığının ya da var olma olasılığının bir sonucudur. Sosyal kaygının, yeni insanlarla tanışılacağında, topluluk önünde konuşma yapıldığında, bir iş görüşmesine gidildiğinde, insanlarla dolu bir odada yabancı kişi olarak bulunulduğunda, ilk kez biriyle flört edilmeye başlandığında ortaya çıkabileceği belirtilmektedir (Kashdan ve McKnight, 2010; Schlenker ve Leary, 1982). Bu noktada şöyle söylenebilir ki sosyal kaygının oluşması için bireyin kişisel değerlendirilme olasılığı da söz konusu olabilmektedir. Bir başka tanımlamada ise sosyal kaygının, kişilerarası ilişkileri başlatma ve sürdürmede bir engel, farklı sosyal ortamlara girme noktasında yaşanan güçlük ve bu durumlarla başa çıkabilme de kişinin hissettiği yetersizlik algısı olarak belirtildiği görülmektedir (Eng, Heimberg, Hart, Schneier ve Liebowitz, 2001).

Clark ve Arkowitz (1975) yüksek ve düşük sosyal kaygı düzeyine sahip deneklerle yaptıkları çalışmada, her iki grubunda başkaları tarafından değerlendirilecekleri noktasında ortak bir düşünceye sahip olduklarını ortaya çıkarmışlardır.

Öztürk (2002)' e göre sosyal kaygı (fobi) bozukluğu ise; kişinin başkalarının yanında küçük düşeceği, sıkıntı ya da utanç duyacağı bir davranışta bulunacağı korkusudur. Bu kişiler başkaları ile etkileşimde bulunmayı ya da herhangi bir eylemi başkalarının yanında yapmalarını gerektiren durumlardan çekinip korkarlar ve bundan olabildiğince kaçınmaya çalışırlar. Örneğin, genel yerlerde yemek yemekten, telefon konuşmaları yapmaktan, genel tuvaletleri kullanmaktan, başkalarının yanında yeteneklerini sergilemekten, adlarını yazmaktan ya da imza atmaktan yoğun bir utanç, aşağılanmışlık duygusu ve korku duyarlar (Canoğulları, 2014).

İnsan doğası sebebiyle diğer insanlarla bir araya gelme ve etkileşim başlatma ihtiyacı hissetmektedir. Başkalarıyla bir araya gelinen sosyal ortamlarda bireyin kendisini iyi hissetmesine olanak sağlayan olumlu duygular (kendine güven duyma, birlikte gülme..) bulunmaktadır. Ancak herkes çevresiyle bu iletişimi başlatmakta ve sürdürmekte başarılı olmayabilmektedir. Sosyal kaygılı kişiler bu tür ortamlardan rahatsızlık duymakta, kaçınmakta ve sosyal ilişkilerin psikolojik faydalarından yoksun kalmaktadırlar. Bu durum bireylerin arkadaşlık ve aile ilişkilerini olumsuz yönde etkilemektedir (Kashdan, 2002). Sosyal ilişki kuramayan bireylerin yaşam alanları sınırlanmaktadır. Bu anlamda güvengen olmayan, kendini değerlendirmesinde sürekli bir olumsuz yargıya varan ve her an bir hata yapıp bunu başkalarının fark edeceği hatalı düşüncesiyle dikkatini ve kendini sosyal ortam ve durumlardan kaçırmaya yoğunlaştıran birey aslında toplum içinde toplum dışı bir yaşam sürmektedir (Yıldırım, Çırak ve Konan, 2011).

Den Boer (1997) sosyal kaygının sosyal ilişkilerden kaçınmaya sebep olduğunu belirtmekte ve aynı zamanda sosyal kaygıyı; utangaçlık, yetersiz hissetme ve küçük düşme olarak tanımlamaktadır. Sosyal kaygının genç nüfusta görülme olasılığını da yaklaşık olarak %23 olarak belirtmektedir.

Araştırmacıların tanımlamalarına bakıldığında birtakım ortak noktaların var olduğu söylenebilir. Bunlar;

- a) Başkaları tarafından izlenme korkusu,
- b) Başkaları tarafından olumsuz olarak değerlendirilme korkusu,
- c) Sosyal ilişkilerin olumsuz etkilenmesi,
- d) Sosyal ortamlara girmekten kaçınma şeklinde belirtilebilir.

Sosyal kaygılı kişiler, başkaları üzerinde belirli bir etki bırakmak isterler fakat bu noktada kendi kabiliyetlerinden şüphe etmektedirler. Bununla ilgili olarak yukarıda belirtilen olumsuz değerlendirilme korkusu, insanları olumlu etkileme çabalarından ve bu konuda başarısız olacaklarını düşünmelerinden kaynaklanmaktadır. İnsanları olumlu etkilemek üzerine odaklanana sosyal kaygılı kişilerin özellikleri de bu duruma zıt bir şekilde; utangaç, uysal, davranışlarını kısıtlayan ve riskten kaçınan olarak karakterize edilmektedir (Kashdan ve McKnight, 2010).

Her birey farklı zamanlarda, farklı sıklık ve yoğunlukta sosyal kaygı yaşabilmekte ve farklı şekillerde etkilenebilmektedirler (Kashdan ve McKnight, 2010). Bireyin sosyal ortamlarda hafif bir kaygı hissetmesi hissetmemesinden daha sağlıklı kabul edilebilir. Hafif bir kaygı bireyin daha sağlam durmasını ve çevreye daha duyarlı olmasını sağlar. Belirli yaşlarda yapılan aktivitelerde sosyal kaygı yaşanabilir fakat deneyimler arttıkça bu duygularda azalmalar görülür. Bu kaygının şiddeti artar, bireyin aktivitelerini, yaşamını olumsuz etkilemeye başlar ve kaçınmaya sebep olursa orada müdahale edilmesi gerektiği söylenebilir (Güçray, Çam ve Erkan, 2003).

2.8. SOSYAL KAYGIYA KURAMSAL BAKIŞ

Bu kısımda sosyal kaygının ortaya çıkışını ve gelişimini açıklamaya yönelik kuram ve yaklaşımlara yer verilmiştir.

2.8.1. Bilişsel Kuram ve Sosyal Kaygı

Sosyal kaygının temelinde başka bireyler üzerinde olumlu bir izlenim yaratma isteğine karşın bunun sağlanabileceği konusunda belirgin bir güvensizlik vardır. Korkulan sosyal durum ile karşı karşıya gelindiğinde genetik davranış yatkınlıklarının yanı sıra geçmiş yaşantı ve deneyimlere ait olumsuz düşüncelerin etkileşimiyle mevcut durumla ilgili tehlike algısı oluşturularak bir dizi kabullenmeye gidildiği belirtilmektedir. Sosyal kaygılı bireyler bu tür ortamlara girdiklerinde;

- a) Beceriksiz ve kabul görmeyecek biçimde davranacakları tehlikesi ile karşı karşıya olduklarına,
- b) Bu davranışlarının reddedilme, değer ve sosyal mevki kaybına neden olacak bir felaketle sonuçlanacağına inanmaktadırlar (Dilbaz, 1997).

Sosyal kaygısı olan kişiler belirsiz sosyal ortamlar için genellikle olumsuz yorumlamalarda bulunmaktadır. Bu kişiler katıldıkları sosyal aktivitelerde kendilerine ilişkin felaket içeren düşüncelere sahiptirler. Örneğin; “Ben sıkıcı ve tuhaf biriyim”. Bilişsel model bu kişilerin performanslarına ilişkin çarpıtılmış değerlendirmeleri olduğunu, başkaları tarafından gözlemlenmelerine ve gözlem yapan kişilerin kendilerine ilişkin düşük olumlu yorumlarda bulduklarına dair inançları olduğunu savunur (Clark ve Wells, 1995; Schlenker ve Leary, 1982). Sosyal

kaygının sonuçları mevcut var olan beceri eksikliğinden değil, kişilerin yetersizlik algısından kaynaklanmaktadır. Kişilerin olumsuz öz değerlendirmelerini engelleyecek programların uygulanmasının sosyal kaygıyı azaltacağı iddiasında bulunmaktadır (Schlenker ve Leary, 1982).

Bireyin kendisine yönelttiği olumsuz düşüncelerin farklı zamanlarda rahatsızlık veren sosyal durumlarla başa çıkma kabiliyetini de olumsuz etkilediği; başa çıkabilmesi için var olan yararlı düşüncelerin de durdurulduğu; benliğe ilişkin olumsuz algılamaları sürekli besleyen bir kısır döngünün oluştuğu ve sosyal kaygının artarak devam etmesine neden olduğu belirtilmektedir (Gruber ve Heimberg, 1997; akt: Gümüş, 2006).

2.8.2. Davranışçı Kuram ve Sosyal Kaygı

Türkçapar (1999) davranışçı yaklaşıma göre sosyal kaygının, öğrenilmiş davranışların bir sonucu olduğunu belirtmektedir. Birey üç farklı yolla sosyal kaygıyı öğrenmektedir. Bunlar; yaklaşım alma, koşullanma ve bilgi aktarımı. Birey herhangi bir sosyal durumda kaygı belirtileri göstermektedir. Daha sonra benzer bir yaşantıyla karşılaştığında da aynı gerilimi yaşamaktadır. Artık birey söz konusu olumsuz sosyal olaya karşı koşullanmıştır ve her tekrarlandığında kaygı yaşamaktadır. Yaklaşım alma yoluyla birey yakın çevresindeki onun için önemli olan kişileri gözleyerek öğrenmektedir. Bilgi aktarımında ise sözel ya da sözel olmayan yolla yani tutumlarla sosyal ortamların tehlikeli olduğu bilgisi kişiye aktarılarak sosyal kaygı oluşmaktadır (Öztürk, 2014).

Davranışçı yaklaşımda, gerek çocuklar gerekse yetişkinlerde sistematik duyarsızlaştırmanın sosyal kaygıyı etkili bir şekilde azalttığı yönünde güçlü kanıtlar bulunmaktadır (Mitchell ve Orr, 1974).

2.8.3. Psikanalitik Kuram ve Sosyal Kaygı

Psikanalitik kuram sosyal kaygıyı, bireyin gelişimi sırasında sağlıklı bir bağlanma gerçekleştirip gerçekleştirilmemesiyle açıklamaktadır. Bağlanma varsayımına göre bakım veren kişi ile olan erken yaşantılar “nesne ilişkileri” şeklinde içselleştirilir. Erken ilişkilerin kalitesi ve sürekliliği nesne ilişkilerinin temelini oluşturur. Sürekli ve doyum sağlayıcı bağlanma şekli tehlikelere karşı güven ve

emniyet duygusunun geliştirilmesini sağlar. Nesne ilişkilerindeki bozukluklar kişisel güvenliği sarsar ve sosyal kaygıya yatkınlığı artırır (Dilbaz, 1997).

Gabbard, sosyal kaygının sahne anksiyetesinin genelleşmiş bir biçimi olduğunu ve aynı dinamiklerin rol oynadığını belirtmektedir. Gabbard 'ın görüşüne göre sahne korkusunda kişi kendini ortaya koyduğunda anne figürü yerine koyduğu izleyicilerin sevgi ve ilgisini yitirmekten de aynı şekilde korkmaktadır. Eğer bu dinamikler sürekli canlı tutulursa sosyal kaygının ortaya çıktığını belirtmektedir. Yine bireye çocukluk döneminde reddedici ebeveyn tutumu sergilenmiş ise çevredeki kişileri de ebeveynleri gibi reddedici olarak algırlar ve bu yüzden de kaçınmacı bir tutum geliştirirler (Akt: Kılıç, 1999).

2.8.4. Sosyal Öğrenme Kuramı ve Sosyal Kaygı

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre bireyler çocukluk yaşantılarında ebeveynlerinin sosyal ortamlardaki davranışlarını taklit ederler ve kendi yaşantılarında bu gözlemlediklerini uygularlar. Sosyal anlamda olumlu davranışlar göstermeyen ebeveynler bu kuram bağlamında çocuklarına doğru bir model olamamaktadırlar. Sosyal kaygı çocukların ebeveynleri taklit etmesi yani model alması ile öğrenilmektedir (Leary ve Kowalski, 1997).

2.8.5. Beceri Eksikliği Yaklaşımı ve Sosyal Kaygı

Beceri eksikliği yaklaşımı, sosyal kaygının sosyal ortamlarda sosyal becerilerin eksikliğinden veya uygun şekilde olmayışından kaynaklandığını iddia eder (Schlenker ve Leary, 1982). Yapılan bir araştırmada sosyal kaygılı kişilerde az da olsa bir beceri eksikliğinin önemli olduğu tespit edilmiştir. Fakat sadece sosyal becerilerin edinilmesinin de her zaman sosyal kaygıyı azaltmayacağı, bunun yanında bireyin sosyal kaygısına ve kaçınmasına eşlik eden olumsuz öz değerlendirmenin de oldukça önemli bir faktör olduğu ifade edilmiştir (Clark ve Arkowitz, 1975).

2.8.6. Kendilik Sunumu Yaklaşımı ve Sosyal Kaygı

Kendilik Sunumu Yaklaşımı temel bir önerme olarak literatürde yer almaktadır. Bu yaklaşıma göre sosyal durumlardan önce veya sosyal karşılaşmalar sırasında kaygı yaşayan bireyler, diğer insanları etkilemek üzerine odaklanırlar fakat bu etkiyi başarılı bir şekilde yapacaklarından da şüphe duyarlar. Onlar için insanlar

üzerinde bıraktıkları izlenimler önemlidir çünkü; günlük yaşamda insanların kendilerine nasıl davranacakları ve değerlendirecekleri konusunda belirleyicidir. Bununla birlikte eğer bireyin kendine olan güveni düşükse, insanları etkileyebilme yeteneği bundan etkilenecek ve sosyal kaygısı artış gösterecektir. Sosyal kaygılı kişiler, insanları istedikleri şekilde etkileyemeyeceklerini inanırlar. Çünkü diğer kişiler tarafından; fiziksel görünüş olarak çirkin, sosyal anlamda bir vasfi olmayan ve beceriksiz bireyler olarak görüldüklerini düşünürler (Leary, 2001).

Kendilik Sunumu Yaklaşımı sosyal beceriler ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin şu şekilde açıklanabileceğini göstermektedir: Kişiler arası iletişim becerileri düşük olanlar, diğer insanlar üzerinde bırakmak istedikleri etki noktasında şüphe duyacaklardır (Leary, 2001).

2.9. SOSYAL KAYGI YAŞAYAN BİREYİN ÖZELLİKLERİ

Araştırmalar sosyal kaygılı bireylerin, bir eylemde bulunurken kendilerine yönelik olumsuz değerlendirmelerde bulduklarını ve buna bağlı olarak da çevreyle ilgili olumsuz izlenimler oluşturduklarını göstermektedir (Hofmann, 2000).

Sosyal kaygı yaşayan birçok kişinin sosyal ortamlardan kaçınan, içekapanık ve utanma eğilimli oldukları görülmektedir. Dolayısıyla bunların bir sonucu olarak şöyle söylenebilir ki; bu kişiler başka insanlarla daha yüzeysel ve uzak ilişki kurmak isterler. Çünkü kurdukları ilişkilerin bazılarında reddedilme olasılığı bulunmaktadır, bu sebeple insanlarla olan ilişkilerini en aza indirerek kendilerini çok daha iyi hissetmektedirler (Öztürk, 2004).

Sosyal kaygısı olan bireylerin romantik ilişkileri başlatma ve sürdürme aşamasında güçlük çektikleri ve sosyal kaygısı olmayan diğer kişilere göre evlenme olasılıklarının daha düşük olduğu belirtilmektedir (Hart, Turk, Heimberg ve Liebowitz, 1999). Yine bu kişilerin sosyal kaygı taşımayan bireylere oranla arkadaş sayılarının az olduğu ve arkadaş ilişkilerinde yüzeysel kaldıkları ifade edilmektedir (Hart, Turk, Heimberg ve Liebowitz, 1999; Turner, Beidel, Dancu ve Keys, 1986).

Sosyal kaygısı olan çocuklarla yapılan bir çalışmada; çocukların, sınıf arkadaşlarıyla daha az iletişime geçtikleri, yalnız kaldıkları, ders dışı faaliyetlerden kaçındıkları ve sosyal becerilerinin zayıf olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte bu

çocukların deposesif özelliklere sahip olabileceği de belirtilmiştir (Deborah, Beidel, Samuel, Turner, Tracy ve Morris, 1999).

Sosyal kaygısı olan kişilerin sosyal alandaki işlevleri tam olarak yerine getiremedikleri belirtilmektedir. Bununla birlikte kaygı taşımayan kişilere göre daha az sosyal desteklerinin bulunduğu da yapılan çalışmalarda rapor edilen bulgular arasındadır (Eng, Coles, Heimberg ve Safren, 2005; Turner ve diğerleri, 1986). Elde edilen bulgular arasında sosyal kaygılı olan bireylerin, eğitimde üst kademelere çıkamadıkları ve çalışma ortamlarında düşük verimlilik sergiledikleri de bulunmaktadır (Eng ve diğerleri, 2005; Wittchen, Fuetsch, Sonntag, Müller ve Liebowitz, 2000).

Bu araştırma sonuçları sosyal kaygılı bireylerin günlük yaşamlarında pek çok sosyal problemle karşı karşıya kaldıklarını ve bunları çözmede zorluklar yaşadıklarını ortaya koymaktadır denebilir (Hamarta, 2009).

Genel olarak bakıldığında, sosyal kaygıda ortaya çıkan belirtilerin üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Bunlar; fiziksel belirtiler, bilişsel belirtiler ve davranışsal belirtiler (Albona, Bartolo, Heimberg ve Borlow, 1995; Andrews, Creamer, Crino, Hunt, Lampe ve Page, 2006; Bilge ve Kelecioğlu, 2008; Demir, 1997; Tarhan, 2006; akt: Baltacı ve Hamarta, 2013).

Fiziksel belirtiler: Terleme, titreme, çarpıntı, yüz kızarması, ishal, kekeleme

Bilişsel belirtiler: Olumsuz değerlendirilme korkusu, küçük düşme ve yetersizlik düşüncesi

Davranışsal belirtiler: Sosyal ortamlardan ve etkinliklerden kaçınma. Buna bağlı olarak sosyal ilişkilerde bozulma görülmektedir.

Köroğlu (2006) sosyal kaygılı kişilerin en çok, birisiyle tanıştırılma, yetkin kişilerle görüşme, telefonla konuşma, evde misafir kabul etme ve bir işle uğraşırken seyredilme durumlarında korktuklarını belirtmektedir.

Sosyal kaygıyı açıklayan yaklaşımlar bölümünde de görüldüğü gibi, bu belirtilerin ortaya çıkmasındaki en önemli etken bilişsel süreçlerdir denebilir. Bu

süreçte etkili olan gerçekçi olmayan düşünceler bireyin sosyal ortamlardan izole olmasına kadar önemli sonuçlar doğurabilmektedir.

Sosyal kaygıya bazı psikiyatrik problemlerinde de eşlik edebileceği belirtilmektedir. Yapılan bir çalışmada sosyal kaygı yaşayan bireylerde agorafobinin de görüldüğü bulunmuştur (Amies, Gelder ve Shaw, 1983). Perrin ve Last (1993) sosyal kaygının depresyondan önce ortaya çıktığını ve devamında depresyonun belirtilerinin görülebildiğini belirtmektedir (Deborah ve diğerleri, 1999).

2.10. SOSYAL KAYGI VE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK KAVRAMLARI KAPSAMINDA İNCİNEBİLİRLİK

Toplumsal bir varlık olan insanoğluna bakıldığında hayatı boyunca farklı sosyal ortamlara girip çıkmakta, yeni durumlara ayak uydurmak ve karşılaştığı problemlerle başa çıkmak durumunda kalmaktadır. Yeni durumlara uyum sağlayabilme ve olaylar karşısında çabuk toparlanabilme noktasında kişilerarası ilişkiler ve bu ilişkilerin niteliği insan hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Kişiler arası ilişkilerin sürdürülebilmesi için bireylerin hem kendi haklarını hem de başkalarının haklarını koruması ve saygı duyması gerekmektedir. Bu tür özellikler sosyal becerilerin yeterliliği durumunda ortaya çıkmakta ve insan ilişkilerini kolaylaştırmaktadır (Çağlar, Dinçyürek, Arsan, 2012). Sosyal kaygılı kişilerin özelliklerinde gördüğümüz sosyal beceri eksikliği bu noktada kişilerin sağlıklı ilişkiler kurmasına engel olabilmektedir. Birey sosyal ilişkilerinde beklediği performansı gösteremez duruma gelmekte ve istediği doyumunu alamayabilmektedir.

Kişiler arası ilişkilerin niteliğini belirleyen ve sosyal kaygı kavramı kapsamında ele alınması gereken incinebilirlik; psikopatolojinin çeşitli formlarının gelişmesine ve davranışsal etkisizliğe yatkınlık veya yüksek risk koşulları altında gelişimin olumsuz sonuçlarına karşı hassaslık olarak tanımlanmaktadır (Zimmerman ve Arunkumar, 1994). Araştırmanın diğer kavramı olan psikolojik dayanıklılıkta incinebilirlik faktörlerinin iyi oluşu etkilediği görülmektedir (Parlak, 2014). İncinir olmayan, yaralanmaz kavramları, şu an psikolojik dayanıklılık olarak bilinen kavramı açıklamak için birbirinin yerine kullanılmıştır (Earvolino Ramirez, 2007). Psikolojik dayanıklılıkta etkili iletişim kurabilme ve sosyal ilişkileri sağlıklı yürütebilme koruyucu faktör olarak ele alınmaktadır (Agaibi ve Wilson, 2005;

Magno, Parinas ve Mamauag, 2008). Sosyal kaygının da bu konuyla bağlantılı olarak sosyal ilişkileri geliştirmeye yönelik yetersizlikleri içerdiği ve incinebilir olmaktan dolayı kaçınma davranışlarını hazırladığı belirtilmektedir (Cook, Melamed, Cuthbert, McNeil ve Lang, 1988; akt: Palancı, 2004).

İncinebilirlik sosyal kaygı yaşama üzerinde bir tür olumsuz otomatik düşünce değişkeni olarak değerlendirilebilir. İncinebilirlik sosyal kaygı sürecinde psikolojik olarak dayanıklı ve iyi olmayı tehdit eden bir değişken olarak tanımlanabilir (Palancı, 2004). Kişiler arası ilişkilerde zaman zaman problemler yaşanabilmekte ve stres yaratan durumlarla karşı karşıya kalınabilmektedir. Henderson ve Milstein (1996), psikolojik olarak dayanıklı kişilerin stres yaratan durumlarla başa çıkabileceklerine inandıklarını belirtmektedir. Fakat sosyal kaygısı olan bireyler de tam zıt yönde olumsuz bir şekilde sorunları çözemeyeceklerine dair inanç geliştirmektedirler. Sosyal kaygılı kişilerin, kişiler arası ilişkilerde yaşanabilecek sorunlarla başa çıkabilmeyi ve süreci olumlu yönde kontrol edebilmeyi zor olarak tanımlamaları incinebilirlik düzeylerini arttırmaktadır (Hirsch ve Mathews, 2000). Bu ilişki döngüsüne bakıldığında sosyal kaygının artması yönünde bir durumun ortaya çıktığı ve sonuç olarak da bireylerin sosyal kaçınma davranışı göstermelerine sebep olduğu söylenebilir.

2.11. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL KAYGI

Üniversite öğrencilerinin içinde buldukları dönem psikolojik problemlerin oluşmasında tek başına etken olmamakla birlikte, yaşanan diğer dönemlerle kıyaslandığında hızlı değişimin olduğu görülmektedir ve bu değişimin yarattığı uyum sorunlarının bireylerin gelişimine olan olumsuz etkilerinin gücünün daha fazla olduğu belirtilmektedir (Erözkan, 2011). Ergenlik ile toplum yaşamında tam sorumluluk ve bağımsızlığa ulaşma dönemi arasındaki zaman kesitini kapsayan üniversite eğitimi döneminde birçok değişim yaşanmaktadır. Bu değişim döneminde birçok öğrencide sosyal kaygı belirtileri ortaya çıkmakta ya da var olan belirtiler artmaktadır (İzgiç, Akyüz, Doğan ve Kuğu, 2000).

Sosyal kaygının üniversite öğrencileri arasında gözlenen bir durum olduğu vurgulanmaktadır. Sınıf içerisinde cevabı bilmesine rağmen konuşmaktan çekindiği için cevap veremeyen, bunun yanında diğer sosyal ortamlarda da kendini ifade

edemeyen öğrencilerin varlığı açık bir şekilde bilinmektedir. Bu bağlamda üniversite öğrencileri yoğun ve sağlıklı ilişkiler kurması gerekli olduğu düşünülen bir gruptur. (Ümmet, 2007).

Bireysel ve mesleki gelişimleri için sağlıklı bir sosyal ilişki gereksiniminde olan üniversite öğrencileri arasında bu problemin ne kadar sıklıkta olduğu da açıkça bilinmemektedir. Üniversite çağının, öğrencilerin birbirleriyle, bir bakıma onlar için otorite figürü olan öğretim elemanlarıyla, iş çevreleriyle yoğun ve sağlıklı sosyal ilişki kurulması gereken bir çağ olduğu ve bu dönemde yaşanan sosyal kaygı problemlerinin bu bireylerin geleceklerini de olumsuz etkileyebileceği belirtilmektedir (Ümmet, 2007). Bu noktadan bakıldığında üniversite gençliğinin yaşadığı sosyal kaygıyı farklı değişkenlerle ilişkilendirerek açıklamanın önemli olduğu söylenebilir.

Galassi ve Bruch (1992) bireyin çevreye uyumunu engelleyen çeşitli problemlerden bir tanesini sosyal fobi ve iletişimde isteksizlik olarak belirtmişlerdir (Akt: Yüksel, 1999). Üniversitenin ilk yıllarının okula ve çevreye uyum aşamasındaki önemi düşünüldüğünde, yaşanan sosyal kaygının kontrol altına alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

2.12. SOSYAL KAYGI İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde sosyal kaygı ile ilgili yapılmış araştırmalar ele alınmaktadır. Bu araştırmalardan ilk olarak Türkiye örneklemini dışında yapılmış olan araştırmalara yer verilmiştir.

Shepherd ve Edelmann (2005) üniversite öğrencilerinin internet kullanımları ile sosyal kaygının nedenleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmalar sosyal kaygısı olan bireylerin internet üzerinden görüşmeleri, yüz yüze görüşmelere göre, olumsuz değerlendirilme korkusunu yaşatmadığı için daha çok tercih ettiklerini söylemektedir. Öz düzenleme modeli, sosyal kaygı, düşük ego gücü, kaygı ve depresyonun sosyal korkularla başa çıkabilmek için internet kullanımı ile ilişkili olduğunu savunmaktadır. Yapılan bu araştırmada da çıkan sonuçlar kısmen bu hipotezi doğrulamaktadır. Araştırmada üniversite öğrencilerinin internet üzerinden sosyal ağ ile iletişime geçmeleri ile sosyal korkularından ve kaçınma davranışından uzaklaştıklarını göstermiştir.

Purdon, Antony, Monteiro ve Swinson (2001) 81 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada bireylerin kişilik özelliklerinin sosyal kaygıları üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Araştırma sonuçları olumsuz inançlara sahip olan bireylerin sosyal kaygılarının da yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bunun yanında zeki olma, hırslı olma, güvenilir olma ve akıl sağlığı karakteristik özelliklerinin sosyal kaygı üzerinde bir etkisi bulunmamıştır. Bireyin sosyal anlamda lider olma gibi bir isteğinin olması ve bunu beklediği şekilde gerçekleştirememesi durumunda sosyal kaygısının arttığı yönünde bir açıklama getirilmiştir. Ayrıca çalışmanın verileri, birçok insan tarafından zaman zaman sosyal kaygının yaşandığını göstermektedir.

Buren ve Cooley (2002) 293 üniversite öğrencisi üzerinde bağlanma stilleri, depresyon, depresyon eğilimi ve sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, bireyin kendisine yönelik olumsuz algısı sosyal kaygıyı ve aynı zamanda depresyonu yordamaktadır.

Britsch ve Wakefield (1998) sosyal kaygı ve sosyal kaçınma üzerinde etnik kimliğin ve cinsiyet rollerinin etkisini araştırmak amacıyla 72 üniversite öğrencisi ile çalışmıştır. Etnik kimliğin ve cinsiyet rollerinin temel bir etkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Andorojen cinsiyet rolüne sahip katılımcıların sosyal kaygılarının ve sosyal kaçınmalarının diğer katılımcılara (ayrıt edilememiş, erkeksi ve kadınsı cinsiyet rollerine sahip olanlar) oranlara düşük çıktığı ortaya konmuştur. Etnik kimliğin etkisi ile ilgili olarak da benzer gruplardan gelen bireylerin bulunduğu ortamlarda sosyal kaçınma davranışının daha az görüldüğü vurgulanmıştır.

Kang, Wang ve Fang (2005) internette oyun oynayanların kişiler arası ilişkilerini ve sosyal kaygılarını incelemişlerdir. İnternette oyun oynayan birçok oyuncu zamanlarının büyük bir bölümünü sanal dünyada geçirmektedirler. Ebeveynler, eğitimciler ve sosyal bilimciler uzun süre oynanan sanal oyunların sosyal problemlere sebep olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada 174 Tayvanlı üniversite çağındaki online oyuncuların kişiler arası ilişkilerinin kalitesine ve sosyal kaygı düzeylerine bakılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, internette sanal oyunlarda harcanan süre arttıkça kişiler arası ilişkilerin kalitesinin düştüğü ve sosyal kaygının da artış gösterdiği bulunmuştur.

Hong Kond'da 34 sosyal kaygısı olan bireye, sosyal kaygılarını azaltmak amacıyla bilişsel davranışçı grup terapisi uygulanmıştır. Bilişsel davranışçı grup terapisi 10 oturumdan oluşmaktadır. Çalışmada Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği, Duygu Kontrol Çizelgesi ve Fonksiyel Olmayan Tutumlar Ölçeği kullanılmıştır. 10 oturum sonunda katılımcılarda sosyal kaygının önemli derece azaldığı görülmüştür. Bunun yanında olumsuz inanç ve duygularda azalma, olumlu duygularda ve başa çıkabilme becerilerinde artış meydana gelmiştir (Wong ve Sun, 2006).

Melyani, Shairi, Ghaedi, Bakhtirari ve Tavalı (2009)'da benzer bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Shahed Üniversitesi'nde öğrenim gören ve sosyal kaygı yaşayan 205 kız öğrencinin yanı sıra DSM IV kriterleri baz alınarak klinik görüşme sonucunda seçilmiş 24 kişide bilişsel davranışçı grup terapisi uygulanmıştır. Deney grubuna terapi uygulanmasından sonra anlamlı bir azalma olduğu görülmüştür. Fakat bir aylık bir izlemeden sonra deney ve kontrol gruplarında kaygı, kaçınma ve psikolojik problemler alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir.

Greca ve Lopez (1998) ergenlerdeki sosyal kaygı ile akran ilişkileri ve sosyal işlevsellikleri arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini lise 10. ve 12. sınıf aralığındaki 101 kız ve 149 erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Yapılan faktör analizinde, olumsuz değerlendirilme korkusu, sosyal kaçınma ve yeni durumlarda sosyal kaygı duyma olmak üzere üç boyut ortaya konmuştur. Bulgular arasında, kızların erkeklerden daha yüksek sosyal kaygıya sahip olduğu ve sosyal işlevsellikle daha bağlantılı olduğu, sosyal kaygısı yüksek olan öğrencilerin sınıf arkadaşları tarafından daha az kabul gördükleri ve desteklendikleri, sosyal kaygısı yüksek olan kızların daha az yakın arkadaşlıklar kurduğu yer almaktadır.

Mehtalia ve Vankar (2004) sosyal kaygının sıklığını, fenomenolojik ve demografik özelliklerini ve aile ile ilgili risk faktörlerini, akademik yetersizlik ve ergenler arasındaki depresyon yaygınlığını ölçmek amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Sosyal kaygının her iki cinsiyette de eşit olduğu, derslerde başarısızlık, yakın arkadaşlığın az olması, kilo, ebeveynlerle samimiyetin az olması ile ilişkili bulunduğu ortaya konmuştur. Bir diğer araştırma sonucu ise sosyal kaygı bozukluğunun ergenlerde yaygın olarak görüldüğüdür.

Walters ve Inderbitzen (1998) 6, 7, 8, 9 ve 11. Sınıflara devam eden 1179 öğrenciye Ergenler İçin Sosyal Anksiyete Ölçeği'ni uygulamışlar ve sosyometri

çalışması yapmışlardır. Yapılan sosyometri çalışmasında davranışsal tanımlayıcılar belirlenmiştir. Bunlar: En yardımsever, grup lideri, en çok kavga eden, en kolay hırpalanan. Yapılan tanımlamalar sonucunda; yardımsever, arkadaşça baskın, düşmanca baskın ve itaatkâr gruplandırması ortaya çıkmıştır. Sonuçlar itaatkâr sınıfına giren öğrencilerin diğer öğrencilere göre sosyal kaygılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Kashdan, Volkman, Breen ve Han (2007) yapmış oldukları çalışmada, sosyal kaygının bireylerin romantik ilişkilerinde, kişiler arası yakınlığını ve duygularını ifade edişini etkileyip etkilemediğini araştırmışlardır. Katılımcılara Sosyal Etkileşimde Kaygı Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği, Berkeley Etkileycilik Ölçeği ve Kişiler arası Yakınlık Ölçeği uygulanmıştır. Sosyal kaygı ile bireylerin duygularını ifade edişleri, kişisel çekicilik algıları ve kişiler arası yakınlık durumları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bulunan ilişkiye bakıldığında, sosyal kaygı düzeyinin arttıkça bireylerin duygularını ifade etme kalitelerinin, bireysel çekicilik algılarının ve kişiler arası yakınlık durumlarının anlamlı düzeyde azaldığı görülmektedir.

Voci, Beitchman, Brownlie ve Wilson (2006) erken çocukluk döneminde görülen dil gelişim bozukluğunun sosyal kaygıdaki rolünü araştırmışlardır. Sonuçlar erken dönemde dil gelişimi bozukluğu yaşamış olan çocukların ergenlik döneminde diğer bireylere oranla daha fazla risk altında olduklarını göstermektedir.

Yurt dışında sosyal kaygı ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında ergenlik dönemine ağırlık verildiği üniversite çağındaki gençlerle yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. İkinci olarak Türkiye örneğinde yer alan üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış sosyal kaygıya ilişkin araştırmalara bakılacaktır.

İzgiç, Akyüz, Doğan ve Kuğu (2000) yaptıkları çalışmada Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinde sosyal fobi yaygınlığını ve bazı sosyodemografik değişkenlerle ilişkisini saptamayı amaçlamışlardır. Sonuçlara göre, üniversite öğrencilerinde sosyal fobinin yaşam boyu yaygınlığı %9.6, son bir yıllık yaygınlığı %7.9'dur. Sosyal fobinin kadınlarda daha fazla olduğu bulunmuştur. Sosyal fobinin 21-24 yaş grubunda, düşük ekonomik duruma sahip kişilerde, köyde doğanlarda ve

son 15 yıldır köyde yaşayanlarda daha sık görüldüğü ve ailede psikiyatrik hastalık öyküsü bulunan grupta sosyal fobi yaygınlığının daha sık olduğu elde edilen bulgular arasındadır.

Palancı (2004) üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sosyal kaygı sorunlarını açıklamaya yönelik bir yardım modeli geliştirmeyi amaçladığı çalışmasını 650 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirmiştir. Nedensel karşılaştırma temelinde problemi tanımlamaya yönelik betimsel model analiz edilmiştir. Sosyal kaygı, sosyal öz yeterlik, başa çıkma çabaları ve kişiler arası duyarlılık sergileme değişkenleriyle açıklanabilmiştir. Kontrol edebilirlik algısı ve sosyal öz yeterlik algısının, sosyal kaygıyı açıklamaya yönelik katkı oluşturdukları görülmüştür.

Türe (2009) 398 üniversite öğrencisi üzerinde, sosyal kaygı düzeyi ile yetişkin bağlanma stilleri, suçluluk utanç düzeyleri, ana-baba algısı, benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda yaşı küçük olan öğrencilerin sosyal kaygılarının yüksek olduğu, yine sosyal kaygı düzeyi ile en uzun süre köyde yaşamış olma, sosyoekonomik düzey, başarı algısı, medeni durum, aile ve arkadaşla olan sosyal ilişkiler, kronik hastalığın mevcudiyeti, alkol alma tarzı ve bazı büyüme özellikleri arasında ilişkili bulunmuştur. Sosyal kaygı ve kaçınma düzeyi ile güvenli bağlanma tipi puanı arasında negatif, korkulu ve saplantılı bağlanma tipi puanları ile pozitif korelasyon saptanmıştır. Benlik saygısı yüksek olanların, benlik saygısı düşük ve orta olanlara göre sosyal kaygı düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır.

Çağlar, Dinçyürek ve Arsan (2012) yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal kaygılarının cinsiyetlerine, akademik başarılarına, ailenin gelir durumuna, ailenin eğitim düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığını araştırmışlardır. Bulgular cinsiyet ve akademik başarı etkileşiminin öğrencilerin sosyal kaygılarında anlamlı bir fark yarattığını göstermektedir. Ailenin gelir durumu ve annenin eğitim düzeyinde sosyal kaçınma ve kritize edilme alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Annenin eğitim düzeyinin de değersizlik duygusu alt ölçeğinde anlamlı bir fark yarattığı görülmüştür.

Sübaşı (2007) 346 üniversite öğrencisine Etkileşim Kaygısı Ölçeği, Özsaygı Envanteri, Yalnızlık Ölçeği ve İletişim Becerileri Ölçeği'ni uygulayarak, cinsiyet, akademik başarı, ailelerin sosyo ekonomik düzeyi, anne-baba tutumu, yalnızlık,

özsaygı ve iletişim becerileri değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerini yordama gücünü belirlemek amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. sosyal kaygı, yalnızlık ilepozitif, benlik saygısı ile negatif ilişkili bulunurken benlik saygısı sosyal kaygının en güçlü yordayıcısı olarak belirtilmiştir.

Erözkan (2011) sosyal kaygının kaygıduyarlılığı, benlik saygısı ve kişilerarası duyarlık ile olan ilişkisini açıklamaya dönük betimsel birçalışma yapmıştır. Araştırma sonucunda kaygı duyarlığının alt boyutu olan sosyal ortamlarda fark edilebilen kaygibelirtilerinden korkma, benlik saygısı ve kişilerarası duyarlığın alt boyutları olan kişilerarası farkındalık, onaylanma ihtiyacı ve çekingenliğin sosyal kaygının önemli yordayıcıları oldukları ortaya konmuştur.

Baltacı ve Hamarta (2013) üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal destek ve problem çözme yaklaşımları arasındaki ilişkiyi ve sosyal destek ve problem çözmenin sosyal kaygı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Sosyal desteğin sosyal kaygıyı ve problem çözme yaklaşımının sosyal destekle birlikte sosyal kaygıyı anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır.

Yıldırım, Çırak ve Konan (2011) üniversite 1. ve 4. Sınıf öğretmen adaylarının sosyal kaygı düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyleri, öğrenim türleri ve öğrenim gördükleri bölüm/programlar açısından incelemişler ve kız öğretmen adaylarının sosyal kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre,birinci sınıf öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamışlardır.

Gümüş (2006) üniversite 1. ve 2. sınıf öğrencilerinden 339 öğrencinin katıldığı araştırmasında sosyal kaygının benlik saygısına ve işlevsel olmayan tutumlara göre yordanıp yordanamayacağı incelenmiştir. Veriler üzerinde yapılan çoklu regresyon analiziyle RBSÖ (Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği) alt ölçeklerinin birlikte sosyal kaygı puanları ile orta düzeyde bir ilişkisinin olduğu, FOTÖ-A (Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği) alt ölçeklerinin ise birlikte sosyal kaygı puanları ile düşük bir ilişkisinin olduğu bulunmuştur.

Ümmet (2007) çalışmasında üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri ile aileortamları arasındaki ilişkiyi incelemiş bununla birlikte öğrencilerin sosyal kaygı düzeylerinin cinsiyet rollerine ve çeşitli demografik özelliklerine göre

farklılaşp farklılaşmadığını da bakmıştır. Araştırmanın örneklemini Marmara Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 527 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında, üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri ile aile ortamları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ve sosyal kaygı düzeylerinin cinsiyet rollerine göre de anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Ek olarak Sosyal kaygının, demografik değişkenlerden yaş, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı elde edilen bulgular arasındadır.

Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygıları ile yapılan bir diğer araştırma ise bağlanma stilleri ve erken dönem uyumsuz şemaların üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerini yordama gücünü ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 395 öğrenci katılmıştır ve araştırmada veri toplama araçları olarak Sosyal Kaygı Ölçeği, İlişki Ölçekleri Anketi, Young Şema Ölçeği-Kısa Form'u kullanılmıştır. Araştırmada erken dönem uyumsuz şemalardan başarısızlık, karamsarlık, onayarıycılık, bağımlılık, duygusal baskılama, duygusal yoksunluk ve ayrıcalıklılık; bağlanma stillerinden korkulu bağlanma sosyal kaygının anlamlı yordayıcıları olarak bulunmuştur (Özeke Kocabaş, 2011).

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu çalışma, üniversite ikinci sınıfta okuyan öğrencilerin psikolojik dayanıklılıkları ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen ilişkisel tarama türünde bir araştırmadır.

Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde mevcut olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modellerinde araştırma konusu olan olay, kişi veya nesne içinde bulunduğu koşul içerisinde olduğu gibi tanımlanır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. İlişkisel tarama modeli ise, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2015).

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Edirne Trakya Üniversitesi'nin; yetenek puan türü ile Güzel Sanatlar Fakültesi'ne giriş yapan Grafik Tasarım ve Resim bölümü öğrencileri, TM puan türü ile Eğitim Fakültesi'ne giriş yapan Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ile İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ne giriş yapan Kamu Yönetimi bölümü öğrencileri, FM puan türü ile Mühendislik Fakültesi'ne giriş yapan Bilgisayar Mühendisliği ile Tıp Fakültesi öğrencileri, Sözel puan türü ile Eğitim Fakültesi'ne giriş yapan Türkçe Öğretmenliği ile Fen Edebiyat Fakültesi'ne giriş yapan Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencileri, Dil puan türü ile Eğitim Fakültesi'ne giriş yapan İngilizce ve Almanca Öğretmenliği bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu bölümlerde okuyan 2. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrene ulaşmanın emek ve maddiyat açısından maliyetli olması sebebiyle nicel araştırmalarda örneklem kullanıldığı bilgisinden (Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü, 2014) yola çıkarak uygun örnekleme yoluyla evrenden kesit alınmıştır. Bu bilgiye dayanarak 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında yukarıda belirtilen lisans programlarında öğrenim görmekte olan 384 kişi

araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Veri girişlerinden önce öğrencilerin doldurdukları ölçekler incelenmiş eksik bırakılan veya gelişigüzel doldurduğu görülen 25 öğrencinin verileri çıkarılmıştır. Örneklem grubu 359 kişiden oluşturulmuştur. Tablo 3.1’de bahsedilen lisans programlarında sınıf bazında yer alan yaklaşık öğrenci sayısına ve bu programların üniversite giriş sınavı tercihlerinde bulunduğu puan türüne yer verilmiştir.

Tablo 3.1:Örnekleme Yer Alan Lisans Programlarındaki Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Frekans Dağılımı

Puan Türü	Lisans Programları	1.sınıf	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf
Türkçe Matematik-3	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	41	40	40	40
Türkçe Matematik-2	Kamu Yönetimi	72	70	70	70
Matematik Fen-4	Bilgisayar Mühendisliği	88	75	75	75
Matematik Fen-3	Tıp	211	204	198	198
Türkçe Sosyal-2	Türkçe Öğretmenliği	41	40	40	40
Türkçe Sosyal-2	Türk Dili ve Edebiyatı	88	78	78	78
Dil-1	İngilizce Öğretmenliği	88	85	85	85
Dil-1	Almanca Öğretmenliği	52	52	52	52
Yetenek	Resim	30	30	30	30
Yetenek	Grafik ve Tasarım	30	30	30	30

Kaynak: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi (ÖSYS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu, 2015-2012

Örnekleme yer alan lisans programlarındaki 2. sınıf öğrencilerine uygulanan demografik bilgi formundan elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan tanımlayıcı bilgiler sırasıyla sunulmuştur.

Tablo 3.2: Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	n	%
Kız	231	64.35
Erkek	128	35.65
Toplam	359	100

Tablo 3.2’de görüldüğü gibi, örneklem grubu 231 (%64.35) kız ve128 (%33.65) erkek olmak üzere toplam 359 öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 3.3: Üniversiteye Yerleşilen Puan Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü	n	%
FM	81	22.56
TM	90	2.07
Dil	81	22.56
Güzel sanatlar	49	13.65
TS	58	16.16
Toplam	359	100

Tablo 3.3'te görüldüğü gibi, örneklem grubundaki 49 (%13.65)'u Güzel Sanatlar puan türü, 90 (%25.07)'i TM puan türü ile üniversiteye giriş yapmışlardır.

Tablo 3.4: Öğrenim Görülen Anabilim Dalına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	n	%
İngilizce Öğretmenliği	42	11.7
Almanca Öğretmenliği	39	10.86
PDR	39	10.86
Kamu Yönetimi	51	14.21
TIP	45	12.53
Bilgisayar Mühendisliği	36	10.03
Resim	25	6.96
Grafik Tasarım	24	6.69
Türkçe Öğretmenliği	28	7.8
Türk Dili Edebiyatı	30	8.36
Toplam	359	100

Tablo 3.4'te görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrencilerin 24 (%6.69)'ü Grafik Tasarım, 51 (%14.21)'i Kamu Yönetimi bölümlerinde öğrenim görmektedirler.

Tablo 3.5: Kardeş Sayılarına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Siz Dahil Kardeş Sayısı	n	%
Tek Çocuk	38	10.58
İki Kardeş	181	50.42
Üç Kardeş	79	22.01
Dört Kardeş	33	9.19
Beş ve Üzeri	28	7.8
Toplam	359	100

Tablo 3.5'te görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrenciler 28 (%7.8)'i beş ve üzeri kardeş, 181 (%50.42)'i iki kardeş olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3.6: Kardeşler arasında Doğum Sırasına Göre Konuma İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum	n	%
Tek çocuk	37	10.31
İlk çocuk	138	38.44
Ortanca çocuk	59	16.43
Son çocuk	125	34.82
Toplam	359	100

Tablo 3.6’da görüldüğü gibi örneklem grubundaki öğrencilerin 37 (%10.31)’sinin tek çocuk, 138 (%38.44)’nin ilk çocuk olarak ve 125 (%22.01)’nin son çocuk olarak dünyaya geldikleri görülmektedir.

Tablo 3.7: Anne Eğitim Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Anne Eğitim Durumu	n	%
Okuryazar değil	15	4.18
İlkokul	142	39.55
Ortaokul	57	15.88
Lise	100	27.86
Üniversite	40	11.14
Lisansüstü	5	1.39
Toplam	359	100

Tablo 3.7’de görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrencilerin anneleri 5 (% 1.39)’i lisansüstü mezunu, 142 (%39.55)’si ilkokul mezunudur.

Tablo 3.8: Baba Eğitim Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Baba Eğitim Durumu	n	%
Okuryazar değil	4	1.11
İlkokul	91	25.35
Ortaokul	72	20.06
Lise	109	30.36
Üniversite	73	20.33
Lisansüstü	10	2.79
Toplam	359	100

Tablo 3.8’de görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrencilerin babaları 4 (% 1.11)’ü okuryazar değil, 109 (%30.36)’u lise mezunudur.

Tablo 3.9: Aile Aylık Ortalama Gelire İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Aile Aylık Ortalama Gelir	n	%
999 TL'ye kadar	29	8.1
1000-1999 TL arası	133	37.15
2000-2999 TL arası	110	30.73
3000 TL ve üstü	86	24.02
Toplam	358	100

Tablo 3.9'da görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrencilerin ailelerinin 29 (%8.1)'unun 999 TL'ye kadar, 133 (%37.15)'ünün 1000-1999 TL arası, geliri bulunmaktadır.

Tablo 3.10: Öğrencilerin Çalışma Deneyimine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Çalışma Deneyimi	n	%
Daha önce bir işte çalışmış	212	59.05
Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	40.95
Toplam	359	100

Tablo 3.10'da görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrenciler 212 (%59.05)'si daha önce bir işte çalışmış ve 147 (%40.95) daha önce herhangi biri işte çalışmamıştır.

Tablo 3.11: Düzenli Görüşülen Akraba Sayısına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Düzenli Olarak Görüşülen Akraba Sayısı	n	%
Yok	24	6.69
Bir akraba	13	3.62
İki akraba	43	11.98
Üç ve üzeri akraba	279	77.72
Toplam	359	100

Tablo 3.11'de görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrenciler 13 (%3.62)'ü bir akrabasıyla düzenli olarak görüştüğünü, 279 (%77.72)'u üç ve üzeri akrabasıyla düzenli olarak görüştüğünü belirtmiştir.

Tablo 3.12: Akraba İlişkilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Genel Olarak Akrabalarla İlişkiler	n	%
Oldukça iyi	101	28.13
İyi	158	44.01
Orta	83	23.12
Kötü	17	4.74
Toplam	359	100

Tablo 3.12’de görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrenciler 17 (%4.74)’si akraba ilişkilerinin kötü, 158 (%44.01)’i iyi olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.13: Kardeş İlişkilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kardeşlerle İlişkiler	n	%
Oldukça iyi	196	59.94
İyi	111	33.94
Orta/Kötü	20	6.12
Toplam	327	100

Not: tek çocuk olanlar bu tablonun dışında tutulmuştur.

Tablo 3.13’te görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrenciler 196 (%59.94)’sı kardeşleriyle ilişkisinin çok iyi olduğunu, 20 (%6.12)’si orta/kötü olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.14: Sahip Olunan Arkadaşlık Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sahip Olunan Arkadaşlık Türü	n	%
Sosyal ağ	9	2.52
Okul içi arkadaşlık	46	12.89
Yakın arkadaş	292	81.79
Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	2.8
Toplam	357	100

Tablo 3.14’te görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrencilerin 9 (%2.52)’u sosyal ağ arkadaşlığına, 292 (%81.79)’si yakın arkadaşlığa sahiptirler.

Tablo 3.15: Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığına İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı	n	%
Oldukça sık	228	63.51
Zaman zaman	117	32.59
Nadiren	14	3.9
Toplam	359	100

Tablo 3.15’te görüldüğü gibi, örneklem grubundaki öğrenciler 14 (%3.9)’ü arkadaşlarıyla nadiren, 228 (%63.51)’i sık sık görüştiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3.16: Arkadaşlık Faaliyetlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Arkadaşlık Faaliyetleri	n	%
Sohbet ederiz	303	84.40
Sinema, tiyatro gibi faaliyetler yaparız	135	37.60
Din sohbetlerine gideriz	21	5.85
Ders çalışırız	77	21.45
Evde takılırız	99	27.58
Bilgisayar oyunu oynarız	41	11.42
Diğer	8	2.23

Not: Birden fazla cevap seçeneği işaretlenmiştir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, Demografik Bilgi Formu, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği ve Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS) kullanılmıştır. Aşağıda bu ölçeklerin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bilgi verilmiştir.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmanın değişkenleri olan üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri ve psikolojik dayanıklılıkları ile ilişkili olabileceği bazı değişkenlere ait verilerin toplanması için araştırmacı tarafından; cinsiyet, puan türü, kardeş sayısı, doğum sırası, anne baba eğitim seviyesi, ailenin aylık geliri, çalışma deneyimi, akrabalık ilişkileri, kardeş ilişkileri, arkadaşlık türleri, arkadaş ile ilişki sıklığı, arkadaşlık faaliyetlerine ilişkin sorular sorulmuştur.

3.3.2. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği

Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, Friborg ve arkadaşları (2003) tarafından geliştirilmiş olup 'kişisel güç', 'yapısal stil', sosyal yeterlilik', 'aile uyumu' ve 'sosyal kaynaklar' boyutlarını içermektedir. Daha sonra yapılan bir çalışma (Friborg ve ark., 2005) ölçeğin altı boyutlu yapısıyla psikolojik dayanıklılık modelini daha iyi açıkladığını göstermektedir. Friborg ve arkadaşlarının (2005) yaptıkları çalışmada 'kişisel güç' boyutu 'kendilik algısı' ve 'gelecek algısı' biçiminde ikiye ayrılmış ve toplam altı boyutlu bir yapı ortaya çıkmıştır (Akt., Basım ve Çetin, 2011). Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Basım ve Çetin (2011) tarafından yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda, özgün ölçekle örtüşen ve 'Kendilik algısı', 'Gelecek algısı', 'Yapısal stil', 'Sosyal yeterlilik', 'Aile uyumu' ve

'Sosyal kaynaklar' boyutlarını içeren altı faktörlü yapı doğrulanmıştır. Ölçüt bağımlı geçerliliği için Sosyal Karşılaştırma Ölçeği ve Kontrol Odağı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayılarının 0.66 ile 0.81 arasında ve test-tekrar test güvenilirliklerinin ise 0.68 ile 0.81 arasında değiştiği bulunmuştur (Basım ve Çetin, 2011).

Ölçeğin değerlendirilmesine bakıldığında, puanlar arttıkça psikolojik dayanıklılığın artması isteniyorsa, cevap kutucuklarının soldan sağa doğru 12345 olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu görüş dikkate alınırsa ölçekteki; 1-3-4-8-11-12-13-14-15-16-23-24-25-27-31-33 numaralı sorular ters sorular olacaktır. Eğer puanlar azaldıkça psikolojik dayanıklılığın artması isteniyorsa; cevap kutucukları 54321 olarak değerlendirilecek ve ters sorular budurumda 2-5-6-7-9-10-17-18-19-20-21-22-26-28-29-30-32 numaralı sorular olacaktır.

3.3.3. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS)

Liebowitz (1987) tarafından geliştirilen ölçeğin orijinal adı Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeğidir (Liebowitz Social Anxiety Scale- LSAS). Ölçek, Sosyal Durumlarda Kendini Değerlendirme Envanteri (SDKDE) adıyla (Eren-Gümüş, 1997) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. 24 maddeden oluşan bu ölçek, 4'lü likert derecelendirmesiyle doldurulan, ayrı ayrı kaygı ve kaçınma alt başlıkları için değerlendirilen bir ölçektir (Safren, Heimberg, Horner ve diğ. 1999; Akt., Eren Gümüş, 2006).

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Eren ve Gümüş (1997) tarafından yapılmıştır ve Türkiye uyarlamasında örneklem olarak üniversite öğrencileri alınmıştır. Yapılan istatistiksel analiz sonucunda elde edilen güvenilirlik katsayıları; toplam SDKDE için $r=.94$, kaygı için $r=.91$, kaçınma için $r=.91$ olarak bulunmuştur. Elde edilen korelasyon katsayıları güvenilirlik için yüksek bulunmuştur. Ölçeğin kapsam ve görünüş geçerliği için uzman kanısına başvurulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda ölçekte bazı değişiklikler yapılmıştır. Benzer ölçek geçerliğini saptamak amacıyla Rathus Atılganlık Envanteri ile SDKDE birlikte uygulanmış ve iki ölçek arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre atılganlık düzeyi ile SDKDE toplam puanları arasında $r= -.78$, atılganlık düzeyi ile kaygı düzeyi arasında $r= -.79$, atılganlık düzeyi ile kaçınma düzeyi arasında

= -.75 olmak üzere negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Elde edilen geçerlik katsayıları SDKDE'nin geçerliği için yeterli görülmüştür (Eren Gümüş, 1997; akt: Koçak, 2001).

3.4. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde SPSS 20 (Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı) programı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler aşağıdaki gibidir:

Değişkenlerin normal dağılımdan gelme durumları araştırılırken birim sayıları nedeniyle Shapiro Wilk's' den yararlanılmıştır. Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0.05 kullanılmış olup; $p < 0.05$ olması durumunda değişkenlerin normal dağılımdan gelmediği, $p > 0.05$ olması durumunda ise değişkenlerin normal dağılımdan geldikleri belirtilmiştir.

Gruplar arasındaki farklılıklar incelenirken değişkenlerin normal dağılımdan gelmeleri nedeniyle Bağımsız t Testi ve One-Way ANOVA'dan yararlanılmıştır.

One-Way ANOVA'da anlamlı farklılıklar görülmesi durumunda grupların varyanslarının homojen olduğu durumlarda Tukey HSD ve varyansların homojen olmadığı durumlarda ise Tamhane's Analizlerinden yararlanılmıştır.

Gruplar arasındaki farklılıklar incelenirken değişkenlerin normal dağılımdan gelmemesi nedeniyle Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H Testlerinden yararlanılmıştır.

Birim sayılarının 20 den fazla olması nedeniyle Mann Whitney-U Testi için standartlaştırılmış z değerleri verilmiştir.

Kruskal Wallis-H Testinde anlamlı farklılıkların görülmesi durumunda Post-Hoc Çoklu Karşılaştırma Testi ile aralarında farklılık olan gruplar belirlenmiştir.

Normal dağılımdan gelmeyen değişkenler arasındaki ilişkiler incelenirken Spearman's Korelasyon Katsayısından yararlanılmıştır.

Sonuçlar yorumlanırken anlamlılık düzeyi olarak 0.05 kullanılmış olup; $p < 0.05$ olması durumunda anlamlı bir ilişkinin olduğu, $p > 0.05$ olması durumunda ise anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirtilmiştir.

Son olarak, bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni ne kadar açıkladığını ölçmek için Regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizinde enter yöntemi ile bağımsız değişkenlerden hangilerinin bağımlı değişken üzerinde etkisinin olduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM IV: BULGULAR

4.1. FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK PUANLARI İLE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN FARKLILAŞMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın birinci problemde örneklemdaki öğrencilerin psikolojik dayanıklılık gücünün demografik verilere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. İlk olarak Tablo 4.1’de örneklemdaki öğrencilerin Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi bakımından tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmıştır.

Tablo 4.1: Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği’nden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistikleri

Puan Türü	N	\bar{X}	ss	Sh	Skewness	Kurtosis
Yapısal Stil	359	10.03	3.57	0.19	0.365	0.012
Gelecek Algısı	359	8.62	3.36	0.18	0.54	-0.156
Aile Uyum	359	12.31	4.92	0.26	0.656	-0.252
Kendilik Algısı	359	13.33	4.55	0.24	0.393	0.012
Sosyal Yeterlilik	359	13.82	4.66	0.25	0.416	-0.134
Sosyal Kaynaklar	359	13.33	4.37	0.23	0.679	0.066
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	359	71.44	16.63	0.88	0.207	-0.119

Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt testlerinin puanlarına bakıldığında örneklemdaki öğrencilerin Sosyal yeterlik, Kendilik algısı ve sosyal kaynaklar alt boyutları arasında en yüksek ortalamayı Kendilik algısı ($X=13.33$) Sosyal yeterlilik ($X=13.82$) ve Sosyal kaynaklar ($X= 13.33$) olmak üzere üç alt boyutun paylaştığı gözlemlenmiştir. En düşük ortalamanın ise gelecek algısı ($X=8.62$) alt boyutuna ait olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 4.2: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Normallik İstatistikleri

Tests of Normality							
Puan Türü	Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil	Kız	0.099	231	0	0.957	231	0*
	Erkek	0.089	128	0.014	0.978	128	0.035*
Gelecek Algısı	Kız	0.105	231	0	0.945	231	0*
	Erkek	0.13	128	0	0.956	128	0*
Aile Uyumu	Kız	0.143	231	0	0.905	231	0*
	Erkek	0.089	128	0.015	0.972	128	0.009*
Kendilik Algısı	Kız	0.075	231	0.003	0.968	231	0*
	Erkek	0.095	128	0.007	0.977	128	0.026*
Sosyal Yeterlilik	Kız	0.1	231	0	0.967	231	0*
	Erkek	0.074	128	0.082	0.982	128	0.093
Sosyal Kaynaklar	Kız	0.165	231	0	0.941	231	0*
	Erkek	0.116	128	0	0.957	128	0*
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Kız	0.057	231	0.063	0.989	231	0.076
	Erkek	0.051	128	.200*	0.99	128	0.497

*p<0.05

Araştırmanın birinci amacı olan psikolojik dayanıklılık değişkenin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.2’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi’nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınaması için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.3: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Puan Türü	Cinsiyet	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Mann Whitney U Testi		
								Sıra Ort.	z	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Kız	231	9.75	9	4	20	3.57	171.83		
	Erkek	128	10.52	10	4	19	3.52	194.75	-2.014	0.044*
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Kız	231	8.23	8	3	18	3.29	168.57		
	Erkek	128	9.34	9	4	19	3.39	200.63	-2.818	0.005*
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Kız	231	11.77	11	6	27	5.18	165.16		
	Erkek	128	13.27	13	6	24	4.27	206.77	-3.65	0.001*
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Kız	231	13.52	14	6	28	4.83	183.89		
	Erkek	128	12.98	13	6	24	4.01	172.98	-0.957	0.338
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Kız	231	13.37	13	5	28	4.71	168.71		
	Erkek	128	14.64	15	6	26	4.47	200.38	-2.777	0.005*
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Kız	231	12.37	11	7	28	3.93	158.06		
	Erkek	128	15.07	14	7	26	4.59	219.59	-5.402	0.001*
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

*p<0.05

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Yapısal stil alt boyut puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kızların yapısal stil alt boyut puanı erkeklere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kız öğrencilere ($X=9.75$) kıyasla, erkek öğrenciler ($X=10.52$) lehinedir. Gelecek algısı alt boyut puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kızların gelecek algısı alt boyut puanı erkeklere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kız öğrencilere ($X=8.23$) kıyasla, erkek öğrenciler ($X=9.34$) lehinedir. Aile uyumu alt boyut puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kızların aile uyumu alt boyut puanı erkeklere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kız öğrencilere ($X=11.77$) kıyasla, erkek öğrenciler ($X=13.27$) lehinedir. Sosyal yeterlilik alt boyut puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kızların sosyal yeterlilik alt boyut puanı erkeklere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kız öğrencilere ($X=13.37$) kıyasla, erkek öğrenciler ($X=14.64$) lehinedir. Sosyal kaynaklar alt boyut puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak

anlamli bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kızların sosyal kaynaklar alt boyut puanı erkeklere göre anlamli derecede düşüktür. Farklılık kız öğrencilere ($X=12.37$) kıyasla, erkek öğrenciler ($X=15.07$) lehinedir.

Tablo 4.4: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanın Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sh	sd	Bağımsız t Testi	
						t	p
Kız	231	69.02	16.64	1.1			
Erkek	128	75.82	15.74	1.39	357	-3.781	0.001*
Toplam	359	71.44	16.63	0.88			

* $p<0.05$

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamli bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kızların psikolojik dayanıklılık toplam puanı erkeklere göre anlamli derecede düşüktür. Farklılık kız öğrencilere ($X=69.02$) kıyasla, erkek öğrenciler ($X=75.82$) lehinedir.

Tablo 4.5: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Üniversiteye yerleştiğiniz puan türü	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	FM	0.119	81	0.007	0.954	81	0.006
	TM	0.096	90	0.041	0.971	90	0.043
	Dil	0.106	81	0.026	0.963	81	0.02
	Güzel sanatlar	0.148	49	0.009	0.944	49	0.021
	TS	0.118	58	0.043	0.955	58	0.031
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	FM	0.117	81	0.008	0.954	81	0.005
	TM	0.108	90	0.011	0.955	90	0.004
	Dil	0.123	81	0.004	0.939	81	0.001
	Güzel sanatlar	0.141	49	0.016	0.94	49	0.015
	TS	0.136	58	0.01	0.929	58	0.002
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	FM	0.129	81	0.002	0.938	81	0.001
	TM	0.161	90	0	0.9	90	0
	Dil	0.108	81	0.021	0.952	81	0.004
	Güzel sanatlar	0.115	49	0.103	0.919	49	0.002
	TS	0.108	58	0.092	0.937	58	0.005
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	FM	0.087	81	.200*	0.971	81	0.061
	TM	0.091	90	0.065	0.967	90	0.024
	Dil	0.104	81	0.03	0.961	81	0.015
	Güzel sanatlar	0.111	49	0.176	0.931	49	0.007
	TS	0.074	58	.200*	0.971	58	0.18
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	FM	0.095	81	0.068	0.968	81	0.041
	TM	0.118	90	0.004	0.963	90	0.012
	Dil	0.079	81	.200*	0.976	81	0.136
	Güzel sanatlar	0.112	49	0.168	0.933	49	0.008
	TS	0.112	58	0.066	0.969	58	0.141
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	FM	0.128	81	0.002	0.939	81	0.001
	TM	0.137	90	0	0.958	90	0.005
	Dil	0.13	81	0.002	0.95	81	0.003
	Güzel sanatlar	0.145	49	0.012	0.95	49	0.036
	TS	0.162	58	0.001	0.934	58	0.003
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	FM	0.074	81	.200*	0.988	81	0.653
	TM	0.075	90	.200*	0.984	90	0.336
	Dil	0.048	81	.200*	0.983	81	0.338
	Güzel Sanatlar	0.091	49	.200*	0.977	49	0.432
	TS	0.077	58	.200*	0.978	58	0.366

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkenin üniversiteye yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.5'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi'nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınavı için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.6: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Yerleşilen Puan Türü	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	FM	81	9.93	9	4	20	3.65	175.53	0.371	0.985
	TM	90	10.07	10	4	20	3.63	183.37		
	Dil	81	10.17	10	4	20	3.36	182.98		
	Güzel sanatlar	49	9.9	10	4	16	3.26	180.06		
	TS	58	10.02	9	4	20	3.98	176.79		
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	FM	81	8.77	9	4	17	3.24	186.08	1.053	0.902
	TM	90	8.7	9	4	18	3.1	183.83		
	Dil	81	8.72	8	4	19	3.63	180.27		
	Güzel sanatlar	49	8.45	8	3	19	3.63	172.34		
	TS	58	8.33	8	4	16	3.38	171.66		
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	FM	81	12.59	11	6	25	5.11	185.31	2.261	0.688
	TM	90	11.63	10	6	23	4.59	165.93		
	Dil	81	12.32	12	6	27	4.61	183.7		
	Güzel sanatlar	49	12.88	13	6	26	5.67	186.89		
	TS	58	12.45	12	6	23	4.97	183.43		
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	FM	81	13.79	14	6	28	4.88	190.28	3.482	0.481
	TM	90	13.17	13	6	28	4.35	175.51		
	Dil	81	13.57	13	6	28	4.52	183.51		
	Güzel sanatlar	49	12.22	12	6	19	4.24	158.04		
	TS	58	13.53	14	6	26	4.67	186.27		
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	FM	81	13.91	14	6	26	4.73	182.65	0.611	0.962
	TM	90	13.56	13	6	25	4.72	173.26		
	Dil	81	13.68	14	5	25	4.73	179.37		
	Güzel sanatlar	49	14.08	14	6	28	4.43	183.77		
	TS	58	14.09	14	6	26	4.68	184.47		
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	FM	81	13.58	12	7	28	5.09	180.52	0.594	0.964
	TM	90	12.9	12	7	25	3.55	173.94		
	Dil	81	13.57	13	7	26	4.53	185.21		
	Güzel sanatlar	49	13.14	12	7	24	4.19	177.85		
	TS	58	13.5	12,5	7	26	4.43	183.22		
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyut puanları bakımından üniversiteye yerleşilen puan türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.7: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları

Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
FM	81	72.57	73	18.69	2.08	0.056	-0.124		
TM	90	70.02	70	15.94	1.68	0.413	0.269		
Dil	81	72.02	73	15.66	1.74	0.195	0.113	0.317	0.867
Güzel sanatlar	49	70.67	69	14.96	2.14	0.376	-0.314		
TS	58	71.91	74	17.64	2.32	0.057	-0.62		
Toplam	359	71.44	72	16.63	0.88				

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık toplam puanı bakımından üniversiteye yerleşilen puan türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.8: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.1	42	.200*	0.972	42	0.394
	Almanca Öğretmenliği	0.116	39	.200*	0.955	39	0.121
	PDR	0.104	39	.200*	0.979	39	0.656
	Kamu Yönetimi	0.141	51	0.013	0.938	51	0.011*
	TIP	0.159	45	0.006	0.9	45	0.001*
	Bilgisayar Mühendisliği	0.093	36	.200*	0.959	36	0.196
	Resim	0.147	25	0.168	0.928	25	0.078
	Grafik Tasarım	0.161	24	0.107	0.952	24	0.295
	Türkçe Öğretmenliği	0.101	28	.200*	0.938	28	0.096
	Türk Dili Edebiyatı	0.153	30	0.069	0.952	30	0.191
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.142	42	0.034	0.931	42	0.014*
	Almanca Öğretmenliği	0.104	39	.200*	0.939	39	0.035*
	PDR	0.13	39	0.096	0.948	39	0.073
	Kamu Yönetimi	0.105	51	.200*	0.961	51	0.093
	TIP	0.093	45	.200*	0.941	45	0.024*
	Bilgisayar Mühendisliği	0.129	36	0.14	0.945	36	0.073
	Resim	0.145	25	0.188	0.939	25	0.143
	Grafik Tasarım	0.168	24	0.079	0.902	24	0.023*
	Türkçe Öğretmenliği	0.141	28	0.162	0.921	28	0.037*
	Türk Dili Edebiyatı	0.158	30	0.053	0.931	30	0.051
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.106	42	.200*	0.948	42	0.054
	Almanca Öğretmenliği	0.109	39	.200*	0.941	39	0.04*
	PDR	0.2	39	0	0.885	39	0.001*
	Kamu Yönetimi	0.128	51	0.035	0.898	51	0*
	TIP	0.103	45	.200*	0.959	45	0.111
	Bilgisayar Mühendisliği	0.207	36	0	0.881	36	0.001*
	Resim	0.167	25	0.072	0.91	25	0.03*
	Grafik Tasarım	0.127	24	.200*	0.904	24	0.026*
	Türkçe Öğretmenliği	0.131	28	.200*	0.923	28	0.041*
	Türk Dili Edebiyatı	0.107	30	.200*	0.941	30	0.094
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.117	42	0.165	0.972	42	0.392
	Almanca Öğretmenliği	0.121	39	0.157	0.954	39	0.111
	PDR	0.107	39	.200*	0.959	39	0.159
	Kamu Yönetimi	0.118	51	0.071	0.961	51	0.096
	TIP	0.086	45	.200*	0.97	45	0.286
	Bilgisayar Mühendisliği	0.129	36	0.133	0.936	36	0.039*
	Resim	0.138	25	.200*	0.936	25	0.117
	Grafik Tasarım	0.149	24	0.179	0.915	24	0.044*
	Türkçe Öğretmenliği	0.129	28	.200*	0.941	28	0.12
	Türk Dili Edebiyatı	0.101	30	.200*	0.959	30	0.296
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.111	42	.200*	0.976	42	0.508
	Almanca Öğretmenliği	0.121	39	0.155	0.946	39	0.062
	PDR	0.097	39	.200*	0.97	39	0.363
	Kamu Yönetimi	0.138	51	0.016	0.945	51	0.02*
	TIP	0.118	45	0.135	0.969	45	0.272
	Bilgisayar Mühendisliği	0.151	36	0.038	0.929	36	0.024*
	Resim	0.166	25	0.075	0.922	25	0.056
	Grafik Tasarım	0.142	24	.200*	0.935	24	0.127
	Türkçe Öğretmenliği	0.167	28	0.043	0.959	28	0.336
	Türk Dili Edebiyatı	0.195	30	0.005	0.936	30	0.069

Tablo 4.8'in devamı

Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.159	42	0.009	0.94	42	0.028*
	Almanca Öğretmenliği	0.143	39	0.043	0.951	39	0.088
	PDR	0.136	39	0.065	0.952	39	0.097
	Kamu Yönetimi	0.142	51	0.011	0.953	51	0.041*
	TIP	0.134	45	0.042	0.944	45	0.031*
	Bilgisayar Mühendisliği	0.178	36	0.006	0.906	36	0.005*
	Resim	0.158	25	0.111	0.911	25	0.032*
	Grafik Tasarım	0.197	24	0.016	0.926	24	0.079
	Türkçe Öğretmenliği	0.247	28	0	0.889	28	0.006*
Türk Dili Edebiyatı	0.125	30	.200*	0.942	30	0.105	
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.076	42	.200*	0.982	42	0.72
	Almanca Öğretmenliği	0.095	39	.200*	0.967	39	0.293
	PDR	0.129	39	0.1	0.947	39	0.064
	Kamu Yönetimi	0.075	51	.200*	0.988	51	0.891
	TIP	0.095	45	.200*	0.964	45	0.178
	Bilgisayar Mühendisliği	0.08	36	.200*	0.98	36	0.735
	Resim	0.129	25	.200*	0.957	25	0.357
	Grafik Tasarım	0.12	24	.200*	0.956	24	0.358
	Türkçe Öğretmenliği	0.132	28	.200*	0.971	28	0.608
Türk Dili Edebiyatı	0.11	30	.200*	0.972	30	0.596	

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin öğrenim görülen anabilim dalı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.8'de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi'nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınaması için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.9: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	9.71	9.5	4	16	2.81	171.75	8.236	0.511
	Almanca Öğretmenliği	39	10.67	11	4	20	3.83	195.08		
	PDR	39	11.21	11	4	20	4.06	211.67		
	Kamu Yönetimi	51	9.2	10	4	15	3.03	161.74		
	TIP	45	9.84	9	4	20	3.23	171.73		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	10.03	10	4	19	4.16	180.28		
	Resim	25	9.6	9	4	16	3.7	171.42		
	Grafik Tasarım	24	10.21	10.5	4	15	2.78	189.06		
	Türkçe Öğretmenliği	28	9.36	9	4	16	3.76	161.55		
	Türk Dili Edebiyatı	30	10.63	9.5	4	20	4.14	191.02		
Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57				
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	8.17	8	4	14	2.95	167.55	3.759	0.927
	Almanca Öğretmenliği	39	9.31	9	4	19	4.21	193.97		
	PDR	39	8.79	9	4	18	3.37	184.58		
	Kamu Yönetimi	51	8.63	9	4	6	2.9	83.26		
	TIP	45	8.27	8	4	13	2.78	174.39		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	9.39	9	4	17	3.68	200.68		
	Resim	25	8.52	8	3	16	3.83	174.18		
	Grafik Tasarım	24	8.38	8	4	19	3.5	170.42		
	Türkçe Öğretmenliği	28	8.29	7.5	4	16	3.56	168.09		
	Türk Dili Edebiyatı	30	8.37	8	4	15	3.26	175		
Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36				
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	12.69	12	6	27	4.72	191.77	6.248	0.715
	Almanca Öğretmenliği	39	11.92	12	6	23	4.52	175		
	PDR	39	12.31	10	6	23	4.73	180.31		
	Kamu Yönetimi	51	11.12	13		23	4.46	154.94		
	TIP	45	12.93	13	6	25	4.74	196.64		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	12.17	10	6	24	5.57	171.14		
	Resim	25	12.88	12	6	26	5.93	184.56		
	Grafik Tasarım	24	12.87	13	6	26	5.51	189.31		
	Türkçe Öğretmenliği	28	11.86	11	6	23	4.93	170.2		
	Türk Dili Edebiyatı	30	13	13	6	22	5.03	195.78		
Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92				

Tablo 4.9'un devamı

Puan Türü	Öğrenim Görülen Ana Bilim Dalı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	13.1	13.5	6	22	3.55	178.65	14.681	0.1
	Almanca Öğretmenliği	39	14.08	13	6	28	5.38	188.73		
	PDR	39	14.41	14	6	28	4.44	204.05		
	Kamu Yönetimi	51	12.22	12	6	23	4.08	153.68		
	TIP	45	14.47	14	6	28	4.51	206.86		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	12.94	13	6	23	5.24	169.57		
	Resim	25	12.28	13	6	19	4.23	159.86		
	Grafik Tasarım	24	22.17	11.5	6	19	4.35	156.15		
	Türkçe Öğretmenliği	28	12.68	12	6	26	5.11	161.27		
	Türk Dili Edebiyatı	30	14.33	15	6	22	4.14	209.6		
Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55				
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	13.5	13.5	5	22	4.08	176.11	2.487	0.981
	Almanca Öğretmenliği	39	13.87	15	6	25	5.4	182.88		
	PDR	39	13.46	14	6	23	4.44	175.42		
	Kamu Yönetimi	51	13.63	12	6	25	4.97	171.6		
	TIP	45	14.31	15	6	26	4.62	195.61		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	13.42	12.5	6	26	4.88	166.44		
	Resim	25	14	14	7	26	4.19	181.68		
	Grafik Tasarım	24	14.17	13.5	6	28	4.76	185.94		
	Türkçe Öğretmenliği	28	13.64	14	6	21	4.15	179.02		
	Türk Dili Edebiyatı	30	14.5	13.5	6	26	5.16	189.55		
Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66				
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	12.93	13	7	24	3.7	175.02	8.034	0.531
	Almanca Öğretmenliği	39	14.26	14	7	26	5.24	196.18		
	PDR	39	12.38	12	7	19	3.28	161.71		
	Kamu Yönetimi	51	13.29	13	7	25	3.73	183.3		
	TIP	45	13.93	13	7	23	4.72	193.17		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	13.14	11	7	28	5.55	164.71		
	Resim	25	12.84	12	7	24	4.55	167.12		
	Grafik Tasarım	24	13.46	15	7	19	3.84	189.02		
	Türkçe Öğretmenliği	28	12.46	11	7	22	4.08	156.7		
	Türk Dili Edebiyatı	30	14.47	13.5	7	26	4.59	207.97		
Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37				

Tablo 4.9'da görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyut puanları bakımından öğrenim görülen anabilim dalı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.10: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları

Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	One Way ANOVA	
								F	p
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	70.1	71	45	96	12.42	0.797	0.619
	Almanca Öğretmenliği	39	74.1	76	41	122	18.47		
	PDR	39	72.56	72	48	112	15.18		
	Kamu Yönetimi	51	68.08	67	33	113	16.39		
	TIP	45	73.76	75	33	104	17.47		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	71.08	72.5	33	122	20.26		
	Resim	25	70.12	67	41	104	15.4		
	Grafik Tasarım	24	71.25	70.5	48	98	14.79		
	Türkçe Öğretmenliği	28	68.29	69.5	39	103	16.75		
	Türk Dili Edebiyatı	30	75.3	77	41	113	18.04		
	Toplam	359	71.44	72	33	122	16.63		

Tablo 4.10'da görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık toplam puanı bakımından öğrenim görülen anabilim dalı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$)

Tablo 4.11: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Kardeş Sayısı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.151	38	0.029	0.924	38	0.013*
	İki kardeş	0.088	181	0.002	0.966	181	0*
	Üç kardeş	0.141	79	0	0.963	79	0.02*
	Dört kardeş	0.233	33	0	0.921	33	0.02*
	Beş ve üzeri	0.109	28	.200*	0.954	28	0.246
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.121	38	0.175	0.941	38	0.046*
	İki kardeş	0.096	181	0	0.953	181	0*
	Üç kardeş	0.114	79	0.013	0.942	79	0.001*
	Dört kardeş	0.117	33	.200*	0.944	33	0.092
	Beş ve üzeri	0.122	28	.200*	0.945	28	0.15
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.133	38	0.088	0.951	38	0.099
	İki kardeş	0.125	181	0	0.937	181	0*
	Üç kardeş	0.134	79	0.001	0.916	79	0*
	Dört kardeş	0.114	33	.200*	0.943	33	0.086
	Beş ve üzeri	0.131	28	.200*	0.935	28	0.081
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.113	38	.200*	0.952	38	0.101
	İki kardeş	0.071	181	0.028	0.977	181	0.005*
	Üç kardeş	0.1	79	0.05	0.96	79	0.014*
	Dört kardeş	0.188	33	0.004	0.892	33	0.003*
	Beş ve üzeri	0.132	28	.200*	0.949	28	0.192
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.092	38	.200*	0.978	38	0.636
	İki kardeş	0.091	181	0.001	0.97	181	0.001*
	Üç kardeş	0.087	79	.200*	0.946	79	0.002*
	Dört kardeş	0.107	33	.200*	0.967	33	0.412
	Beş ve üzeri	0.098	28	.200*	0.967	28	0.512
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.168	38	0.009	0.921	38	0.011*
	İki kardeş	0.155	181	0	0.936	181	0*
	Üç kardeş	0.112	79	0.015	0.949	79	0.003*
	Dört kardeş	0.144	33	0.082	0.946	33	0.103
	Beş ve üzeri	0.125	28	.200*	0.944	28	0.137
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Tek çocuk	0.105	38	.200*	0.942	38	0.049*
	İki kardeş	0.066	181	0.052	0.992	181	0.38
	Üç kardeş	0.052	79	.200*	0.994	79	0.964
	Dört kardeş	0.09	33	.200*	0.982	33	0.856
	Beş ve üzeri	0.125	28	.200*	0.976	28	0.745

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin kardeş sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. ablo 4.11’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi’nin alt boyut puanlarının ve psikolojik dayanıklılık toplam puanının normallik testlerinde anlamı sonuçların olması (p<0.05) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.12: Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	38	10.55	10	5	20	3.4	191.58	0.906	0.924
	İki kardeş	181	9.9	10	4	20	3.66	178.49		
	Üç kardeş	79	9.96	9	4	20	3.45	176.24		
	Dört kardeş	33	9.94	9	5	16	2.89	175.92		
	Beş ve üzeri	28	10.46	10	4	20	4.32	189.45		
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	38	8.95	8.5	4	17	3.57	187.62	2.35	0.672
	İki kardeş	181	8.71	8	4	19	3.39	182.74		
	Üç kardeş	79	8.14	8	4	16	3.03	166.96		
	Dört kardeş	33	9.09	9	4	19	3.41	193.92		
	Beş ve üzeri	28	8.46	8	3	18	3.78	172.32		
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	38	12.74	12	6	23	4.71	192.26	3.876	0.423
	İki kardeş	181	12.31	12	6	26	4.86	180.35		
	Üç kardeş	79	11.63	11	6	26	4.91	164.51		
	Dört kardeş	33	12.12	12	6	21	4.53	180.23		
	Beş ve üzeri	28	13.82	12,5	6	27	5.97	204.5		
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	38	13.74	13	6	25	4.87	184.36	3.4	0.493
	İki kardeş	181	13.56	14	6	28	4.44	186.51		
	Üç kardeş	79	12.61	12	6	23	4.47	165.23		
	Dört kardeş	33	13.06	13	6	28	5.37	165.14		
	Beş ve üzeri	28	13.61	14	6	21	4.08	191.2		
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	38	14.63	14,5	6	23	4.4	202.17	5.549	0.235
	İki kardeş	181	13.88	14	5	28	4.76	180.35		
	Üç kardeş	79	12.99	12	6	26	4.83	159.69		
	Dört kardeş	33	14.21	14	8	22	3.76	192.79		
	Beş ve üzeri	28	14.21	14	6	23	4.75	189.91		
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	38	14	13	7	23	4.46	194.46	2.937	0.568
	İki kardeş	181	13.02	12	7	26	4.33	171.61		
	Üç kardeş	79	13.37	13	7	28	4.34	182.27		
	Dört kardeş	33	13.64	15	7	21	4.16	191.88		
	Beş ve üzeri	28	14	14,5	7	26	4.85	194.2		
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

Tablo 4.12’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyut puanları bakımından kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.13: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Tek çocuk	38	74.61	71	17.37	2.82	0.845	0.429	192.58		
İki kardeş	181	71.38	72	16.73	1.24	0.159	-0.343	180.19		
Üç kardeş	79	68.7	70	16.52	1.86	0.126	-0.182	163.75		
Dört kardeş	33	72.06	73	13.77	2.4	-0.07	-0.528	187	3.62	0.46
Beş ve üzeri	28	74.57	74	18.1	3.42	-0.011	0.39	199.32		
Toplam	359	71.44	72	16.63	0.88					

Tablo 4.13'te görüldüğü gibi Psikolojik Dayanıklılık toplam puanı bakımından kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.14: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Kardeşleriniz arasında doğum sırasına göre konumunuz	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.147	37	0.043	0.923	37	0.014*
	İlk çocuk	0.086	138	0.014	0.969	138	0.003*
	Ortanca çocuk	0.153	59	0.001	0.954	59	0.025*
	Son çocuk	0.095	125	0.008	0.96	125	0.001*
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.117	37	.200*	0.939	37	0.044*
	İlk çocuk	0.104	138	0.001	0.956	138	0*
	Ortanca çocuk	0.104	59	0.178	0.959	59	0.044*
	Son çocuk	0.105	125	0.002	0.94	125	0*
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.139	37	0.07	0.947	37	0.076
	İlk çocuk	0.121	138	0	0.925	138	0*
	Ortanca çocuk	0.132	59	0.012	0.944	59	0.009*
	Son çocuk	0.124	125	0	0.931	125	0*
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.111	37	.200*	0.956	37	0.152
	İlk çocuk	0.071	138	0.081	0.977	138	0.017*
	Ortanca çocuk	0.112	59	0.064	0.949	59	0.015*
	Son çocuk	0.095	125	0.007	0.968	125	0.004*
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.101	37	.200*	0.976	37	0.591
	İlk çocuk	0.1	138	0.002	0.964	138	0.001*
	Ortanca çocuk	0.127	59	0.019	0.954	59	0.027*
	Son çocuk	0.101	125	0.003	0.973	125	0.014*
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	0.163	37	0.015	0.926	37	0.017*
	İlk çocuk	0.131	138	0	0.946	138	0*
	Ortanca çocuk	0.155	59	0.001	0.941	59	0.007*
	Son çocuk	0.17	125	0	0.93	125	0*
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Tek çocuk	0.097	37	.200*	0.947	37	0.035*
	İlk çocuk	0.055	138	.200*	0.991	138	0.561
	Ortanca çocuk	0.066	59	.200*	0.986	59	0.732
	Son çocuk	0.085	125	0.027	0.987	125	0.262

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkenin kardeşler arasında doğum sırasına göre konum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.14'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi'nin alt boyut puanlarının ve psikolojik dayanıklılık toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.15: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Doğum Sırası	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	37	10.54	10	5	20	3.44	190.82	0.782	0.854
	İlk çocuk	138	9.78	10	4	19	3.48	176.3		
	Ortanca çocuk	59	10.32	9	4	20	3.56	185.47		
	Son çocuk	125	10.01	10	4	20	3.72	178.3		
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	37	8.95	8	4	17	3.62	187.05	1.074	0.783
	İlk çocuk	138	8.65	8	4	19	3.15	182.09		
	Ortanca çocuk	59	8.86	9	3	18	3.68	186.23		
	Son çocuk	125	8.38	8	4	19	3.37	172.67		
	Toplam	359	8.62	8	3	99	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	37	12.73	12	6	23	4.78	191.61	0.774	0.856
	İlk çocuk	138	12.24	12	6	25	5.11	177.25		
	Ortanca çocuk	59	12.47	12	6	26	4.84	184.81		
	Son çocuk	125	12.18	11	6	27	4.85	177.33		
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	37	13.86	13	6	25	4.87	187.58	0.397	0.941
	İlk çocuk	138	13.35	13	6	26	4.39	181.89		
	Ortanca çocuk	59	13.42	14	6	28	5.35	177.62		
	Son çocuk	125	13.1	14	6	28	4.26	176.79		
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	37	14.76	15	6	23	4.39	205.49	2.929	0.403
	İlk çocuk	138	13.98	14	5	28	4.86	181.26		
	Ortanca çocuk	59	13.58	13	6	26	4.71	171.96		
	Son çocuk	125	13.49	14	6	26	4.49	174.86		
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Tek çocuk	37	14.08	13	7	23	4.49	196.34	2.261	0.52
	İlk çocuk	138	13.41	13	7	28	4.35	182.24		
	Ortanca çocuk	59	13.41	15	7	24	4.25	185.25		
	Son çocuk	125	13	12	7	26	4.43	170.22		
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

Tablo 4.15'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyut puanları bakımından kardeşler arasında doğum sırasına göre konum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.16: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Doğum Sırası	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Tek çocuk	37	74.92	72	17.5	2.88	0.802	0.356	194.47	1.662	0.645
İlk çocuk	138	71.41	72	17.07	1.45	0.086	-0.271	181.12		
Ortanca çocuk	59	72.07	73	17.26	2.25	0.085	-0.184	185.47		
Son çocuk	125	70.16	69	15.57	1.39	0.178	-0.183	171.9		
Toplam	359	71.44	72	16.63	0.88					

Tablo 4.16’da görüldüğü gibi Psikolojik Dayanıklılık toplam puanı bakımından kardeşler arasında doğum sırasına göre konum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.17: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Anne Eğitim Durumu	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Okuryazar değil	0.151	15	.200*	0.968	15	0.835
	İlkokul	0.105	142	0.001	0.967	142	0.002*
	Ortaokul	0.096	57	.200*	0.959	57	0.051
	Lise	0.114	100	0.003	0.969	100	0.018*
	Üniversite	0.151	40	0.022	0.928	40	0.014*
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Lisansüstü	0.261	5	.200*	0.859	5	0.223
	Okuryazar değil	0.152	15	.200*	0.937	15	0.349
	İlkokul	0.128	142	0	0.949	142	0*
	Ortaokul	0.121	57	0.036	0.926	57	0.002*
	Lise	0.151	100	0	0.945	100	0*
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Üniversite	0.098	40	.200*	0.95	40	0.077
	Lisansüstü	0.231	5	.200*	0.881	5	0.314
	Okuryazar değil	0.161	15	.200*	0.94	15	0.382
	İlkokul	0.132	142	0	0.918	142	0*
	Ortaokul	0.127	57	0.023	0.919	57	0.001*
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Lise	0.12	100	0.001	0.947	100	0.001*
	Üniversite	0.096	40	.200*	0.946	40	0.055
	Lisansüstü	0.286	5	.200*	0.813	5	0.103
	Okuryazar değil	0.16	15	.200*	0.958	15	0.665
	İlkokul	0.085	142	0.014	0.964	142	0.001*
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Ortaokul	0.111	57	0.075	0.941	57	0.008*
	Lise	0.078	100	0.143	0.973	100	0.037*
	Üniversite	0.103	40	.200*	0.956	40	0.121
	Lisansüstü	0.201	5	.200*	0.941	5	0.672
	Okuryazar değil	0.081	15	.200*	0.978	15	0.954
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	İlkokul	0.076	142	0.045	0.98	142	0.033*
	Ortaokul	0.162	57	0.001	0.945	57	0.011*
	Lise	0.118	100	0.002	0.954	100	0.002*
	Üniversite	0.138	40	0.053	0.952	40	0.086
	Lisansüstü	0.172	5	.200*	0.98	5	0.935
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Okuryazar değil	0.103	15	.200*	0.975	15	0.927
	İlkokul	0.116	142	0	0.951	142	0*
	Ortaokul	0.141	57	0.007	0.927	57	0.002*
	Lise	0.179	100	0	0.946	100	0*
	Üniversite	0.148	40	0.028	0.934	40	0.021*
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Lisansüstü	0.268	5	.200*	0.909	5	0.46
	Okuryazar değil	0.18	15	.200*	0.944	15	0.435
	İlkokul	0.05	142	.200*	0.992	142	0.611
	Ortaokul	0.087	57	.200*	0.983	57	0.602
	Lise	0.059	100	.200*	0.989	100	0.62
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Üniversite	0.079	40	.200*	0.983	40	0.798
	Lisansüstü	0.227	5	.200*	0.907	5	0.451

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin anne eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normallığı test edilmiştir. Tablo 4.17’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi’nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınaması için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.18: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Puan Türü	Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Okuryazar değil	15	12.13	12	4	20	4.27	234.3	8.097	0.151
	İlkokul	142	9.7	9	4	20	3.65	170.33		
	Ortaokul	57	9.88	10	4	16	3.24	180.74		
	Lise	100	10	9,5	4	20	3.46	178.43		
	Üniversite	40	10.83	11	4	20	3.66	202.14		
	Lisansüstü	5	8.8	8	7	12	1.92	137.6		
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Okuryazar değil	15	8.27	8	3	14	3.59	171.73	0.33	0.997
	İlkokul	142	8.71	8	4	19	3.36	182.41		
	Ortaokul	57	8.47	8	4	16	3.6	175.03		
	Lise	100	8.69	8	4	19	3.38	181.11		
	Üniversite	40	8.53	8	4	16	3.2	178.49		
	Lisansüstü	5	8.4	8	6	10	1.67	182.9		
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Okuryazar değil	15	13.53	12	7	23	4.98	207.33	4.864	0.433
	İlkokul	142	11.89	11	6	26	4.9	170.15		
	Ortaokul	57	12.32	11	6	27	5.54	175.89		
	Lise	100	12.37	12	6	23	4.53	184.54		
	Üniversite	40	12.9	13	6	25	5.26	191.61		
	Lisansüstü	5	14.4	13	12	18	2.88	241.1		
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Okuryazar değil	15	12.6	13	6	18	3.25	166.13	2.807	0.73
	İlkokul	142	13.29	13	6	28	4.49	177.82		
	Ortaokul	57	13.12	12	6	28	5.22	169.33		
	Lise	100	13.8	14	6	25	4.52	193.68		
	Üniversite	40	12.9	13.5	6	21	4.22	174.88		
	Lisansüstü	5	13	12	6	20	5.92	172.7		
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Okuryazar değil	15	14.67	15	6	23	5	201.5	4.327	0.503
	İlkokul	142	13.59	14	5	26	4.52	175.64		
	Ortaokul	57	13.18	12	6	24	4.42	163.97		
	Lise	100	14.6	14	6	28	4.91	194.06		
	Üniversite	40	13.28	14	6	22	4.58	173.63		
	Lisansüstü	5	14	15	6	21	5.52	191.8		
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Okuryazar değil	15	13.87	14	7	22	4	199.77	3.851	0.571
	İlkokul	142	13.02	12	7	28	4.16	174.24		
	Ortaokul	57	13.32	12	7	24	4.72	176.37		
	Lise	100	13.71	13	7	26	4.43	188,02		
	Üniversite	40	12.98	12	7	25	4.5	170,34		
	Lisansüstü	5	16.2	14	11	23	5.07	242,7		
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

Tablo 4.18’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyut puanları bakımından anne eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.19: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Okuryazar değil	15	75.07	74	14.4	3.72	0.829	0.778	0.609	0.693
İlkokul	142	70.2	69.5	16.2	1.36	0.168	-0.305		
Ortaokul	57	70.28	70	19.35	2.56	0.392	-0.077		
Lise	100	73.17	73	15.34	1.53	0.076	-0.473		
Üniversite	40	71.4	71.5	18.35	2.9	0.34	0.597		
Lisansüstü	5	74.8	78	14.61	6.54	0.34	-1.114		
Toplam	359	71.44	72	16.63	0.88				

Tablo 4.19’da görüldüğü gibi Psikolojik Dayanıklılık toplam puanı bakımından anne eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.20: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Baba Eğitim Durumu	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	0.102	95	0.017	0.958	95	0.004*
	Ortaokul	0.101	72	0.066	0.96	72	0.022*
	Lise	0.104	109	0.005	0.973	109	0.026*
	Üniversite	0.098	73	0.079	0.973	73	0.112
	Lisansüstü	0.264	10	0.047	0.807	10	0.018*
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	0.107	95	0.009	0.949	95	0.001*
	Ortaokul	0.11	72	0.029	0.954	72	0.011*
	Lise	0.114	109	0.001	0.936	109	0
	Üniversite	0.118	73	0.013	0.969	73	0.065
	Lisansüstü	0.195	10	.200*	0.878	10	0.124
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	0.126	95	0.001	0.926	95	0
	Ortaokul	0.146	72	0.001	0.915	72	0
	Lise	0.125	109	0	0.923	109	0
	Üniversite	0.104	73	0.05	0.953	73	0.008*
	Lisansüstü	0.284	10	0.022	0.863	10	0.083
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	0.103	95	0.015	0.97	95	0.026*
	Ortaokul	0.116	72	0.018	0.934	72	0.001*
	Lise	0.09	109	0.03	0.968	109	0.01*
	Üniversite	0.084	73	.200*	0.98	73	0.312
	Lisansüstü	0.204	10	.200*	0.92	10	0.355
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	0.079	95	0.171	0.982	95	0.22
	Ortaokul	0.13	72	0.004	0.928	72	0
	Lise	0.097	109	0.013	0.973	109	0.026*
	Üniversite	0.094	73	0.184	0.969	73	0.065
	Lisansüstü	0.151	10	.200*	0.948	10	0.642
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	0.101	95	0.019	0.956	95	0.003*
	Ortaokul	0.138	72	0.002	0.926	72	0
	Lise	0.184	109	0	0.934	109	0
	Üniversite	0.14	73	0.001	0.951	73	0.006*
	Lisansüstü	0.111	10	.200*	0.983	10	0.981
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	İlkokul ve öncesi	0.049	95	.200*	0.993	95	0.918
	Ortaokul	0.084	72	.200*	0.98	72	0.32
	Lise	0.071	109	.200*	0.978	109	0.073
	Üniversite	0.059	73	.200*	0.99	73	0.829
	Lisansüstü	0.164	10	.200*	0.964	10	0.828

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin baba eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.20’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi’nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınavı için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.21: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	95	9.87	9	4	20	3.66	174.41	3.47	0.482
	Ortaokul	72	10.01	10	4	20	3.88	180.6		
	Lise	109	10.18	10	4	20	3.65	185.01		
	Üniversite	73	10.22	10	4	20	3.22	186.47		
	Lisansüstü	10	8.5	8	7	12	1.43	126.85		
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	95	8.65	8	4	19	3.42	180.64	3.612	0.461
	Ortaokul	72	8.24	8	3	16	3.16	169.23		
	Lise	109	8.78	8	4	19	3.77	181.24		
	Üniversite	73	8.93	9	4	18	2.92	193.52		
	Lisansüstü	10	7.2	7	4	10	2.35	139.25		
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	95	11.96	11	6	26	4.8	173.09	4.751	0.314
	Ortaokul	72	11.76	11	6	22	4.84	168.1		
	Lise	109	12.38	12	6	27	5.15	179.43		
	Üniversite	73	12.99	13	6	25	4.94	195.79		
	Lisansüstü	10	13.8	15	6	18	4.08	222.3		
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.922			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	95	13.64	14	6	28	4.15	188.61	4.664	0.324
	Ortaokul	72	12.76	12	6	28	5.04	162.03		
	Lise	109	13.46	14	6	26	4.81	183.72		
	Üniversite	73	13.52	14	6	25	4.12	186.32		
	Lisansüstü	10	11.6	10.5	6	20	4.86	140.95		
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	95	14.37	14	5	25	4.69	193.59	7.882	0.096
	Ortaokul	72	13.03	12	6	26	4.67	157.67		
	Lise	109	14.31	14	6	28	4.81	190.35		
	Üniversite	73	13.08	13	6	26	4.27	165.88		
	Lisansüstü	10	14.4	15.5	6	21	4.7	201.8		
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	İlkokul ve öncesi	95	13.19	13	7	26	3.93	180.49	4.947	0.293
	Ortaokul	72	12.99	12	7	28	4.84	167.81		
	Lise	109	13.21	12	7	25	4.27	176.77		
	Üniversite	73	13.7	13	7	26	4.5	187.96		
	Lisansüstü	10	15.9	16	8	23	4.65	240.3		
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

Tablo 4.21’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyut puanları bakımından baba eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.22: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları

Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
İlkokul ve öncesi	95	71.68	71	15.4	1.58	0.091	0.064		
Ortaokul	72	68.79	66.5	17.24	2.03	0.297	-0.224		
Lise	109	72.32	73	17.43	1.67	0.344	0.083	0.601	0.662
Üniversite	73	72.44	72	16.63	1.95	0.097	-0.413		
Lisansüstü	10	71.4	72.5	15.61	4.94	-0.484	0.247		
Toplam	359	71.44	72	16.63	0.88				

Tablo 4.22’de görüldüğü gibi Psikolojik Dayanıklılık toplam puanı bakımından baba eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.23: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Aile Aylık Ortalama Gelir	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	0.172	29	0.029	0.938	29	0.087
	1000-1999 TL arası	0.083	133	0.026	0.966	133	0.002*
	2000-2999 TL arası	0.092	110	0.023	0.972	110	0.022*
	3000 TL ve üstü	0.122	86	0.003	0.949	86	0.002*
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	0.16	29	0.057	0.861	29	0.001*
	1000-1999 TL arası	0.118	133	0	0.961	133	0.001*
	2000-2999 TL arası	0.082	110	0.067	0.966	110	0.007*
	3000 TL ve üstü	0.131	86	0.001	0.928	86	0
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	0.167	29	0.039	0.895	29	0.007*
	1000-1999 TL arası	0.104	133	0.001	0.933	133	0
	2000-2999 TL arası	0.132	110	0	0.94	110	0
	3000 TL ve üstü	0.098	86	0.039	0.939	86	0.001*
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	0.106	29	.200*	0.941	29	0.106
	1000-1999 TL arası	0.093	133	0.006	0.967	133	0.003*
	2000-2999 TL arası	0.093	110	0.021	0.963	110	0.004*
	3000 TL ve üstü	0.084	86	0.19	0.956	86	0.005*
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	0.121	29	.200*	0.922	29	0.034*
	1000-1999 TL arası	0.103	133	0.001	0.978	333	0.032*
	2000-2999 TL arası	0.091	110	0.027	0.965	110	0.005*
	3000 TL ve üstü	0.096	86	0.05	0.977	86	0.136
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	0.146	29	0.118	0.931	29	0.06
	1000-1999 TL arası	0.143	133	0	0.948	133	0
	2000-2999 TL arası	0.159	110	0	0.96	110	0.002*
	3000 TL ve üstü	0.136	86	0	0.937	86	0
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	999 TL'ye kadar	0.092	29	.200*	0.972	29	0.613
	1000-1999 TL arası	0.046	133	.200*	0.994	133	0.832
	2000-2999 TL arası	0.061	110	.200*	0.991	110	0.712
	3000 TL ve üstü	0.78	86	.200*	0.989	86	0.705

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin aile aylık ortalama gelir değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.23'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi'nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınaması için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.24: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Aile Aylık Ortalama Gelir	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	29	9	9	4	17	3.23	151.07	3.905	0.272
	1000-1999 TL arası	133	10.05	10	4	20	3.55	180.38		
	2000-2999 TL arası	110	10.35	11	4	18	3.52	190.94		
	3000 TL ve üstü	86	9.94	9	4	20	3.78	173.1		
	Toplam	358	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	29	6.86	6	4	13	2.88	122.97	15.146	0.002*
	1000-1999 TL arası	133	9.21	9	4	19	3.48	197.33		
	2000-2999 TL arası	110	8.73	9	3	18	3.27	185.31		
	3000 TL ve üstü	86	8.12	8	4	19	3.19	163.55		
	Toplam	358	8.61	8	3	19	3.35			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	29	10.38	10	6	20	4.12	138.72	6.07	0.108
	1000-1999 TL arası	133	12.71	12	6	27	5.17	186.71		
	2000-2999 TL arası	110	11.95	11	6	23	4.46	174.57		
	3000 TL ve üstü	86	12.8	12	6	25	5.26	188.41		
	Toplam	358	12.31	12	6	27	4.93			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	29	11.93	12	6	19	3.95	148.34	4.98	0.173
	1000-1999 TL arası	133	13.76	14	6	28	4.57	186.83		
	2000-2999 TL arası	110	13.65	14	6	28	4.71	187.55		
	3000 TL ve üstü	86	12.76	12.5	6	22	4.43	168.38		
	Toplam	358	13.34	13	6	28	4.56			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	29	12.69	12	6	28	4.77	152.86	4.373	0.224
	1000-1999 TL arası	133	14.41	14	6	26	4.66	191.96		
	2000-2999 TL arası	110	13.54	13	6	26	4.61	172.66		
	3000 TL ve üstü	86	13.7	14	5	26	4.66	177.96		
	Toplam	358	13.83	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	999 TL'ye kadar	29	12.1	12	7	22	3.9	154.67	3.989	0.263
	1000-1999 TL arası	133	13.82	13	7	26	4.6	189.03		
	2000-2999 TL arası	110	12.79	12.5	7	22	3.69	170.11		
	3000 TL ve üstü	86	13.77	13	7	28	4.81	185.14		
	Toplam	358	13.35	12.5	7	28	4.36			

*p<0.05

Tablo 4.24'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Gelecek algısı alt boyut puanı bakımından ailenin aylık ortalama gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Ailenin aylık ortalama geliri 999 TL'ye kadar olanların gelecek algısı alt boyut puanı ailenin aylık ortalama geliri 1000-1999 TL arasında ve 2000-2999 TL arasında olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık aylık ortalama geliri 999 TL'ye kadar olanlara ($X=6.86$) kıyasla, 1000-1999 TL ($X=9.21$) arasında ve 2000-2999 TL arasında olanların ($X=8.73$) lehinedir.

Tablo 4.25: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları

Aile Aylık Ortalama Gelir	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
999 TL'ye kadar	29	62.97	61	16.39	3.04	0.381	-0.293		
1000-1999 TL arası	133	73.96	73	16.93	1.47	0.178	0.083		
2000-2999 TL arası	110	71	70.5	14.68	1.4	0.237	-0.259	3.641	0.013*
3000 TL ve üstü	86	71.08	72	7.86	1.93	0.181	-0.282		
Toplam	358	71.47	72	16.65	0.88				1-2

*p<0.05

Tablo 4.25'te görüldüğü gibi Psikolojik Dayanıklılık toplam puanı bakımından ailenin aylık ortalama gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Ailenin aylık ortalama geliri 999 TL'ye kadar olanların psikolojik dayanıklılık toplam puanı ailenin aylık ortalama geliri 1000-1999 TL arasında olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık aylık ortalama geliri aylık ortalama geliri 999 TL olanlara ($X=62.97$) kıyasla, 1000-1999 TL olanlar ($X=73.96$) lehinedir.

Tablo 4.26: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Çalışma Deneyimi Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Çalışma Deneyimi	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.089	212	0	0.971	212	0
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.124	147	0	0.964	147	0.001*
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.107	212	0	0.953	212	0
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.097	147	0.002	0.953	147	0
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.091	212	0	0.947	212	0
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.138	147	0	0.917	147	0
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.078	212	0.003	0.968	212	0
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.067	147	.200*	0.976	147	0.012*
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.083	212	0.001	0.974	212	0.001*
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.081	147	0.018	0.973	147	0.005*
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.113	212	0	0.959	212	0
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.169	147	0	0.929	147	0
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.058	212	0.082	0.991	212	0.188
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.053	147	.200*	0.991	147	0.482

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin çalışma deneyimi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.26'da görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi'nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınaması için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.27: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Puan Türü	Çalışma Deneyimi	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Mann Whitney U Testi		
								Sıra Ort.	z	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	212	10.05	10	4	20	3.5	181.27		
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	9.99	9	4	20	3.67	178.17	-0.279	0.78
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	212	8.63	8	3	19	3.39	179.88		
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	8.61	8	4	19	3.33	180.18	-0.027	0.978
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	212	12.78	12	6	27	5.04	189.83		
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	11.63	11	6	23	4.68	165.83	-2.161	0.031*
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	212	12.65	12,5	6	28	4.25	165.04		
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	14.31	14	6	28	4.8	201.58	-3.29	0.001*
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	212	13.54	13	5	28	4.41	174.21		
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	14.22	14	6	26	4.98	188.36	-1.274	0.203
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	212	13.85	13	7	28	4.5	192.84		
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	12.59	11	7	23	4.07	161.49	-2.826	0.005*
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

*p<0.05

Tablo 4.27’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Aile uyumu alt boyut puanı bakımından çalışma deneyimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Daha önce herhangi bir işte çalışmamış olanların aile uyumu alt boyut puanı daha önce bir işte çalışmış olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık daha önce herhangi bir işte çalışmamış olanlara ($X=11.63$) kıyasla, daha önce bir işte çalışmış olanların ($X=12.78$) lehinedir. Kendilik algısı alt boyut puanı bakımından çalışma deneyimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Daha önce bir işte çalışmış olanların kendilik algısı alt boyut puanı daha önce herhangi bir işte çalışmamış

olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık daha önce bir işte çalışmış olanlara ($X=12.65$) kıyasla, daha önce herhangi bir işte çalışmamış olanların ($X=14.31$) lehinedir. Sosyal kaynaklar alt boyut puanı bakımından çalışma deneyimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Daha önce herhangi bir işte çalışmamış olanların sosyal kaynaklar alt boyut puanı daha önce bir işte çalışmış olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık daha önce herhangi bir işte çalışmamış olanlara ($X=12.59$) kıyasla, daha önce bir işte çalışmış olanların ($X=13.85$) lehinedir.

Tablo 4.28: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları

Çalışma Deneyimi	N	\bar{X}	SS	Sh	sd	Bağımsız t Testi	
						t	p
Daha Önce Bir İşte Çalışmış	212	71.51	70.5	1.12	357	0.091	0.928
Daha Önce Herhangi Bir İşte Çalışmamış	147	71.35	73	1.42			
Toplam	359	71.44	72	0.88			

Tablo 4.28’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı bakımından çalışma deneyimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.29: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Düzenli Olarak Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Düzenli Olarak Görüşülen Akraba Sayısı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Yok	0.161	24	0.107	0.922	24	0.066
	Bir akraba	0.157	13	.200*	0.964	13	0.811
	İki akraba	0.12	43	0.133	0.954	43	0.083
	Üç ve üzeri akraba	0.096	279	0	0.963	279	0
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Yok	0.169	24	0.074	0.932	24	0.11
	Bir akraba	0.225	13	0.07	0.895	13	0.115
	İki akraba	0.092	43	.200*	0.948	43	0.051
	Üç ve üzeri akraba	0.114	279	0	0.953	279	0
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Yok	0.206	24	0.01	0.936	24	0.132
	Bir akraba	0.15	13	.200*	0.942	13	0.484
	İki akraba	0.108	43	.200*	0.953	43	0.077
	Üç ve üzeri akraba	0.108	279	0	0.932	279	0
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Yok	0.153	24	0.15	0.927	24	0.084
	Bir akraba	0.141	13	.200*	0.976	13	0.956
	İki akraba	0.135	43	0.047	0.95	43	0.061
	Üç ve üzeri akraba	0.079	279	0	0.969	279	0
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Yok	0.105	24	.200*	0.964	24	0.523
	Bir akraba	0.197	13	0.176	0.911	13	0.187
	İki akraba	0.088	43	.200*	0.981	43	0.706
	Üç ve üzeri akraba	0.084	279	0	0.973	279	0
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Yok	0.13	24	.200*	0.956	24	0.356
	Bir akraba	0.23	13	0.058	0.908	13	0.171
	İki akraba	0.118	43	0.148	0.962	43	0.166
	Üç ve üzeri akraba	0.142	279	0	0.944	279	0
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Yok	0.129	24	.200*	0.965	24	0.552
	Bir akraba	0.099	13	.200*	0.984	13	0.993
	İki akraba	0.087	43	.200*	0.984	43	0.798
	Üç ve üzeri akraba	0.046	279	.200*	0.994	279	0.33

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin düzenli olarak görüşülen akraba sayısı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.29’da görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi’nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınaması için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.30: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Düzenli Olarak Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Düzenli Görüşülen Türü Akraba Sayısı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Yok	24	10.92	10,5	4	18	4.52	196.88	3.522	0.318
	Bir akraba	13	11.08	11	8	14	1.8	222.58		
	İki akraba	43	10.14	10	4	16	3.4	186.37		
	Üç ve üzeri akraba	279	9.89	10	4	20	3.56	175.58		
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Yok	24	9.25	9,5	4	17	3.96	195.83	1.389	0.708
	Bir akraba	13	9	10	4	16	3.58	196.42		
	İki akraba	43	8.88	9	4	19	3.6	187.35		
	Üç ve üzeri akraba	279	8.51	8	3	19	3.27	176.74		
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Yok	24	14.92	13	7	27	5.38	231.19	21.248	0.001*
	Bir akraba	13	16.92	16	6	25	5.69	264.69		
	İki akraba	43	13.63	13	6	26	5.33	205.9		
	Üç ve üzeri akraba	279	11.66	11	6	24	4.57	167.66		
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Yok	24	11.83	11	6	23	4.76	142.42	4.424	0.219
	Bir akraba	13	14.46	14	6	24	4.72	203.96		
	İki akraba	43	13.63	14	6	21	4.25	191.8		
	Üç ve üzeri akraba	279	13.36	14	6	28	4.57	180.3		
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Yok	24	13.75	14	6	25	4.23	180.27	1.528	0.676
	Bir akraba	13	15.31	14	10	23	3.82	214.73		
	İki akraba	43	13.63	14	6	23	4.1	179.42		
	Üç ve üzeri akraba	279	13.79	14	5	28	4.82	178.45		
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Yok	24	16.54	16	9	28	4.92	246.46	20.83	0.001*
	Bir akraba	13	15.15	16	10	23	4.08	225.62		
	İki akraba	43	14.63	15	7	26	4.48	211.99		
	Üç ve üzeri akraba	279	12.77	12	7	26	4.15	167.23		
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

*p<0.05

Tablo 4.30'da görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Aile uyumu alt boyut puanı bakımından düzenli görüşülen akraba sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Düzenli olarak üç ve daha fazla akrabası ile görüşenlerin aile uyumu alt boyut puanı düzenli olarak görüştüğü akrabası olmayanlara ve düzenli olarak bir akrabası ile görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık düzenli olarak üç ve üzeri akraba ile görüşenlere (X=11.66) kıyasla, görüştüğü akrabası olmayan (X=14.92) ve bir akrabası ile görüşenlerin (X=16.92) lehinedir. Sosyal kaynaklar alt boyut puanı bakımından düzenli olarak görüşülen akraba sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Düzenli olarak üç ve daha fazla akrabası ile

görüşenlerin sosyal kaynaklar alt boyut puanı düzenli olarak görüştüğü akrabası olmayanlara ve düzenli olarak iki akrabası ile görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık düzenli olarak üç ve üzeri akraba ile görüşenlere ($X=12.77$) kıyasla, görüştüğü akrabası olmayan ($X=16.54$) ve iki akrabası ile görüşenlerin ($X=14.63$) lehinedir.

Tablo 4.31: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Düzenli Olarak Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları

Puan Türü	Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	One Way ANOVA	
								F	p
	Yok	24	77.21	79,5	45	115	17.59		
Psikolojik Dayanıklılık	Bir akraba	13	81.92	85	49	122	20.27	3.994	0.008*
	İki akraba	43	74.53	75	41	109	14.91		
Toplam Puanı	Üç ve üzeri akraba	279	69.98	70	33	122	16.36		
	Toplam	359	71.44	72	33	122	16.63		1-4 2-4

* $p<0.05$

Tablo 4.31’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı bakımından düzenli olarak görüşülen akraba sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Düzenli olarak üç ve daha fazla akrabası ile görüşenlerin psikolojik dayanıklılık toplam puanı düzenli olarak görüştüğü akrabası olmayanlara ve düzenli olarak bir akrabası ile görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık düzenli olarak üç ve üzeri akraba ile görüşenlere ($X=69.98$) kıyasla, görüştüğü akrabası olmayan ($X=77.21$) ve bir akrabası ile görüşenlerin ($X=81.92$) lehinedir.

Tablo 4.32: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Akraba İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Akraba İlişkileri	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	0.135	101	0	0.948	101	0.001*
	İyi	0.08	158	0.015	0.962	158	0
	Orta	0.128	83	0.002	0.975	83	0.101
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Kötü	0.118	17	.200*	0.966	17	0.747
	Oldukça iyi	0.114	101	0.002	0.951	101	0.001*
	İyi	0.112	158	0	0.952	158	0
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Orta	0.084	83	.200*	0.962	83	0.015
	Kötü	0.166	17	.200*	0.936	17	0.275
	Oldukça iyi	0.147	101	0	0.89	101	0
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	İyi	0.13	158	0	0.938	158	0
	Orta	0.123	83	0.003	0.972	83	0.067
	Kötü	0.148	17	.200*	0.963	17	0.695
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	0.101	101	0.014	0.958	101	0.003*
	İyi	0.072	158	0.046	0.975	158	0.006*
	Orta	0.081	83	.200*	0.971	83	0.054
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Kötü	0.145	17	.200*	0.923	17	0.169
	Oldukça iyi	0.127	101	0	0.95	101	0.001*
	İyi	0.091	158	0.003	0.974	158	0.004*
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Orta	0.081	83	.200*	0.978	83	0.154
	Kötü	0.147	17	.200*	0.89	17	0.046*
	Oldukça iyi	0.18	101	0	0.889	101	0
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	İyi	0.135	158	0	0.949	158	0
	Orta	0.088	83	0.174	0.973	83	0.08
	Kötü	0.151	7	.200*	0.916	17	0.126
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Oldukça iyi	0.071	101	.200*	0.974	101	0.047*
	İyi	0.062	158	.200*	0.99	158	0.329
	Orta	0.057	83	.200*	0.994	83	0.966
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Kötü	0.212	17	0.042	0.937	17	0.283

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin akraba ilişkileri değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.32’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi’nin alt boyut puanlarının ve psikolojik dayanıklılık toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.33: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Akraba İlişkileri	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	101	978	9	4	20	3.85	168.09	4.543	0.208
	İyi	158	981	10	4	20	3.36	176.39		
	Orta	83	106	11	4	20	3.65	196.57		
	Kötü	17	10.71	10	4	16	3.14	203.41		
	Toplam	359	1003	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	101	7.72	7	3	16	2.81	153.5	15.266	0.002*
	İyi	158	8.54	8	4	16	3.2	179.07		
	Orta	83	9.4	9	4	18	3.58	203.28		
	Kötü	17	10.94	10	4	19	4.83	232.44		
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	101	10.41	9	6	24	4.16	139.07	46.796	0.001*
	İyi	158	11.77	11	6	23	4.44	171.1		
	Orta	83	14.71	14	6	26	4.98	230.38		
	Kötü	17	16.82	15	6	27	6.05	259.91		
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	101	12.69	13	6	28	4.31	164.72	7.007	0.072
	İyi	158	13.09	13	6	26	4.25	176.23		
	Orta	83	14.27	14	6	28	5.09	198.71		
	Kötü	17	14.71	16	6	23	5.3	214.44		
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	101	12.99	12	6	26	4.77	159.37	7.203	0.066
	İyi	158	13.94	14	5	28	4.86	82.05		
	Orta	83	14.58	15	6	25	4.29	199.89		
	Kötü	17	14	14	10	23	3.18	186.38		
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	101	11.99	11	7	25	4.1	144.43	27.487	0.001*
	İyi	158	13.15	12	7	26	4.23	177.3		
	Orta	83	14.86	15	7	28	4.38	217.61		
	Kötü	17	15.59	15	10	23	4.3	232.76		
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.37			

*p<0.05

Tablo 4.33'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Gelecek algısı alt boyut puanı bakımından akraba ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Akrabalarıyla oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanların gelecek algısı alt boyut puanı akrabalarıyla orta ve kötü düzeyde ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık akrabaları ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara (X=7.72) kıyasla, orta (X=9.4) ve kötü düzeyde ilişkisi olanların (X=10.94) lehinedir. Aile uyumu alt boyut puanı bakımından akraba ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Akrabalarıyla oldukça iyi ve iyi düzeyde ilişkileri olanların aile uyumu alt boyut puanı akrabalarıyla orta ve kötü düzeyde ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık akrabaları ile oldukça iyi (X=10.41) ve iyi

düzeyde ilişkileri olanlara ($X=11.77$) kıyasla, orta ($X=14.71$) ve kötü düzeyde ilişkisi olanların ($X=16.82$) lehinedir. Sosyal kaynaklar alt boyut puanı bakımından akraba ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Akrabalarıyla oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanların sosyal kaynaklar alt boyut puanı akrabalarıyla orta ve kötü düzeyde ilişkileri olanlara göre; Akrabalarıyla iyi düzeyde ilişkileri olanların sosyal kaynaklar alt boyut puanı ise akrabalarıyla orta düzeyde ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık akrabaları ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara ($X=11.99$) kıyasla, orta ($X=14.86$) ve kötü düzeyde ilişkisi olanların ($X=15.59$) lehinedir; Akrabaları ile iyi düzeyde ilişkileri olanlara ($X=13.15$) kıyasla da, orta düzeyde ilişkisi olanların ($X=14.86$) lehinedir.

Tablo 4.34: Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Akraba İlişkileri	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Oldukça iyi	101	65.58	63	16.6	1.65	0.579	0.907	142.21		
İyi	158	70.31	69	15.07	1.2	0.225	-0.328	172.98		
Orta	83	78.41	79	16.22	1.78	-0.04	0.319	224.51		0.001*
Kötü	17	82.76	86	16.49	4	-0,804	0.567	252.41		
Toplam	359	71.44	72	16.63	0.88				1-3	1-4 2-3 2-4

* $p<0.05$

Tablo 4.34'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı bakımından akraba ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Akrabalarıyla oldukça iyi ve iyi düzeyde ilişkileri olanların psikolojik dayanıklılık toplam puanı akrabalarıyla orta ve kötü düzeyde ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık akrabaları ile oldukça iyi ($X=65.58$) ve iyi düzeyde ilişkileri olanlara ($X=70.31$) kıyasla, orta ($X=78.41$) ve kötü düzeyde ilişkisi olanların ($X=82.76$) lehinedir.

Tablo 4.35: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Kardeş İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Kardeş İlişkileri	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil	Oldukça iyi	0.117	196	0	0.959	196	0
Alt Boyut Puanı	İyi	0.087	111	0.037	0.982	111	0.128
	Orta/Kötü	0.113	20	.200*	0.958	20	0.511
Gelecek Algısı	Oldukça iyi	0.121	196	0	0.92	196	0
Alt Boyut Puanı	İyi	0.114	111	0.001	0.959	111	0.002*
	Orta/Kötü	0.194	20	0.046	0.921	20	0.102
Aile Uyumu	Oldukça iyi	0.133	196	0	0.904	196	0
Alt Boyut Puanı	İyi	0.103	111	0.006	0.967	111	0.007*
	Orta/Kötü	0.141	20	.200*	0.974	20	0.829
Kendilik	Oldukça iyi	0.099	196	0	0.95	196	0
Algısı Alt Boyut Puanı	İyi	0.091	111	0.024	0.98	111	0.094
	Orta/Kötü	0.136	20	.200*	0.983	20	0.97
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	0.101	196	0	0.968	196	0
	İyi	0.097	111	0.012	0.974	111	0.027*
	Orta/Kötü	0.167	20	0.144	0.865	20	0.009*
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	0.155	196	0	0.931	196	0
	İyi	0.116	111	0.001	0.962	111	0.003*
	Orta/Kötü	0.164	20	0.166	0.957	20	0.477
Psikolojik Dayanıklılık	Oldukça iyi	0.089	196	0.001	0.983	196	0.019*
	İyi	0.107	111	0.003	0.981	111	0.117
Toplam Puanı	Orta/Kötü	0.079	20	.200*	0.986	20	0.988

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin akrabalarla ilişkiler değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.35'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi'nin alt boyut puanlarının ve psikolojik dayanıklılık toplam puanının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.36: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Kardeş İlişkileri	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	196	9.54	9	4	20	3.54	151.33		
	İyi	111	10.67	11	4	20	3.52	183.35	8.874	0.012*
	Orta/Kötü	20	10.5	10	4	16	3.58	180.73		
	Toplam	327	9.98	10	4	20	3.57		1-2	
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	196	7.88	7	3	19	3.38	141.32		
	İyi	111	9.48	9	4	19	2.94	192.21	31.133	0.001*
	Orta/Kötü	20	10.9	11	7	16	2.86	229.68		
	Toplam	327	8.61	8	3	19	3.34		1-2 1-3	
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	196	10.94	10	6	26	4.43	137.35		
	İyi	111	13.86	13	6	26	4.78	195.37	45.036	0.001*
	Orta/Kötü	20	17.45	17	6	27	5.24	251.08		
	Toplam	327	12.33	12	6	27	4.96		1-2 1-3 2-3	
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	196	12.39	12	6	28	4.54	145.18		
	İyi	111	14.54	14	6	28	4.25	190.68	19.699	0.001*
	Orta/Kötü	20	14.9	14,5	6	23	4.33	200.43		
	Toplam	327	13.28	13	6	28	4.55		1-2 1-3	
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	196	12.9	12	5	26	4.54	148		
	İyi	111	15.03	15	6	26	4.62	191.41	15.078	0.001*
	Orta/Kötü	20	14.3	14	9	28	5.02	168.68		
	Toplam	327	13.71	14	5	28	4.69		1-2	
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Oldukça iyi	196	12.28	11	7	25	4.04	141.7		
	İyi	111	14.84	15	7	28	4.54	197.18	27.457	0.001*
	Orta/Kötü	20	14.4	14	7	21	3.62	198.4		
	Toplam	327	13.28	12	7	28	4.36		1-2 1-3	

*p<0.05

Tablo 4.36’da görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Yapısal stil alt boyut puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanların yapısal stil alt boyut puanı kardeşleriyle iyi ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kardeşleri ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara ($X=9.54$) kıyasla, iyi düzeyde ilişkisi olanların ($X=10.67$) lehinedir. Gelecek algısı alt boyut puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanların gelecek algısı alt boyut puanı kardeşleriyle iyi ve orta/kötü ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kardeşleri ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara ($X=7.88$) kıyasla, iyi ($X=9.48$) ve orta/kötü düzeyde ilişkisi olanların ($X=10.9$) lehinedir. Aile uyumu alt boyut puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanların aile uyumu alt boyut puanı kardeşleriyle iyive

orta/kötü ilişkileri olanlara göre; Kardeşleriyle iyi ilişkileri olanların aile uyumu alt boyut puanı ise kardeşleriyle orta/kötü ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kardeşleri ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara (X=10.94) kıyasla, iyi (X=13.86) ve orta/kötü düzeyde ilişkisi olanların (X=17.45) lehinedir; Kardeşleri ile iyi düzeyde ilişkileri olanlara (X=13.86) kıyasla da, orta/kötü düzeyde ilişkisi olanların (X=17.45) lehinedir. Kendilik algısı alt boyut puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanların kendilik algısı alt boyut puanı kardeşleriyle iyive orta/kötü ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kardeşleri ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara (X=12.39) kıyasla, iyi (X=14.54) ve orta/kötü düzeyde ilişkisi olanların (X=14.9) lehinedir. Sosyal yeterlilik alt boyut puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanların sosyal yeterlilik alt boyut puanı kardeşleriyle iyi ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kardeşleri ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara (X=12.9) kıyasla, iyi (X=15.03) düzeyde ilişkisi olanların lehinedir. Sosyal kaynaklar alt boyut puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanların sosyal kaynaklar alt boyut puanı kardeşleriyle iyive orta/kötü ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kardeşleri ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara (X=12.28) kıyasla, iyi (X=14.84) ve orta/kötü düzeyde ilişkisi olanların (X=14.4) lehinedir.

Tablo 4.37: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Kardeş İlişkileri	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Oldukça iyi	196	65.93	63	16.09	1.15	0.37	-0.098	133.55		
İyi	111	78.41	77	14.25	1.35	0.351	0.681	205.99		0001*
Orta/Kötü	20	82.45	82.5	13.84	3.09	0.333	-0.055	229.4		
Toplam	327	71.17	72	16.64	0.92				1-21-3	

*p<0.05

Tablo 4.37’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanların

psikolojik dayanıklılık toplam puanı kardeşleriyle iyi ve orta/kötü ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık kardeşleri ile oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara ($X=65.93$) kıyasla, iyi ($X=78.41$) ve orta/kötü düzeyde ilişkisi olanların ($X=82.45$) lehinedir.

Tablo 4.38: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Arkadaşlık Türü	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	0.094	9	.200*	0.998	9	1
	Okul içi arkadaşlık	0.102	46	.200*	0.969	46	0.246
	Yakın arkadaş	0.1	292	0	0.97	292	0
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.23	10	0.144	0.909	10	0.274
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	0.211	9	.200*	0.932	9	0.499
	Okul içi arkadaşlık	0.118	46	0.12	0.952	46	0.055
	Yakın arkadaş	0.108	292	0	0.951	292	0
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.197	10	.200*	0.889	10	0.164
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	0.152	9	.200*	0.935	9	0.526
	Okul içi arkadaşlık	0.114	46	0.163	0.954	46	0.068
	Yakın arkadaş	0.11	292	0	0.933	292	0
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.153	10	.200*	0.966	10	0.857
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	0.25	9	0.112	0.878	9	0.151
	Okul içi arkadaşlık	0.118	46	0.11	0.973	46	0.36
	Yakın arkadaş	0.082	292	0	0.971	292	0
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.119	10	.200*	0.964	10	0.833
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	0.228	9	0.196	0.871	9	0.127
	Okul içi arkadaşlık	0.14	46	0.024	0.912	46	0.02*
	Yakın arkadaş	0.1	292	0	0.976	292	0
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.189	10	.200*	0.957	10	0.754
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	0.153	9	.200*	0.91	9	0.317
	Okul içi arkadaşlık	0.127	46	0.062	0.97	46	0.289
	Yakın arkadaş	0.155	292	0	0.944	292	0
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.192	10	.200*	0.952	10	0.689
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Sosyal ağ	0.225	9	.200*	0.955	9	0.749
	Okul içi arkadaşlık	0.08	46	.200*	0.975	46	0.433
	Yakın arkadaş	0.047	292	.200*	0.993	292	0.149
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.23	10	0.143	0.769	10	0.006*

* $p < 0.05$

** $p < 0.01$

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin sahip olunan arkadaşlık türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.38'de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi'nin alt boyut puanlarının ve psikolojik dayanıklılık toplam puanının normallik

testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4.39: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Arkadaşlık Türü	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	9	11	11	4	18	4.18	206.56	7.251	0.064
	Okul içi arkadaşlık	46	9.76	10	4	16	2.95	174.46		
	Yakın arkadaş	292	9.94	10	4	20	3.57	176.08		
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	13.3	12,5	8	20	4.03	260.4		
	Toplam	357	10.04	10	4	20	3.56			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	9	8.33	9	4	13	3.2	174.83	5.658	0.13
	Okul içi arkadaşlık	46	9.72	10	4	19	3.66	211.99		
	Yakın arkadaş	292	8.5	8	3	19	3.3	174.6		
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	8.1	8	4	16	3.45	159.55		
	Toplam	357	8.64	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	9	12.56	13	6	20	5	187.67	0.88	0.83
	Okul içi arkadaşlık	46	12.24	11,5	6	21	4.26	182.36		
	Yakın arkadaş	292	12.28	11	6	27	5.03	177.28		
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	13.6	13,5	6	24	5.27	205.95		
	Toplam	357	12.32	12	6	27	4.93			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	9	13.44	14	6	22	4.36	182.5	5.359	0.147
	Okul içi arkadaşlık	46	14.87	14	6	28	4.6	211.6		
	Yakın arkadaş	292	13.11	13	6	28	4.54	173.91		
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	12.9	13	6	18	3.63	174.45		
	Toplam	357	13.34	13	6	28	4.54			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	9	14.11	12	6	26	7.08	168.11	5.725	0.126
	Okul içi arkadaşlık	46	15.33	14,5	8	26	4.15	212.58		
	Yakın arkadaş	292	13.55	13,5	5	26	4.57	173.91		
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	13.9	14,5	8	21	3.9	182.9		
	Toplam	357	33.8	14	5	26	4.59			
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Sosyal ağ	9	13.3	12	7	23	5.83	173.06	16.367	0.001*
	Okul içi arkadaşlık	46	15.65	16	7	26	4.72	232		
	Yakın arkadaş	292	12.91	12	7	28	4.12	169.43		
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	15.1	15	7	25	4.91	219.85		
	Toplam	357	13.34	12	7	28	4.36	3-2		

* $p<0.05$

Tablo 4.39’da görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Sosyal kaynaklar alt boyut puanı bakımından sahip olunan arkadaşlık türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Daha çok yakın arkadaşlıkları olanların sosyal kaynaklar alt boyut puanı daha çok okul içi arkadaşlıkları olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık yakın arkadaşlıklara

sahip olanlara ($X=12.91$) kıyasla, okul içi arkadaşlığa sahip olanların ($X=15.65$) lehinedir.

Tablo 4.40:Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Ardaşlık Türü	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Sosyal ağ	9	72.78	62	24.52	8.17	0.135	-0.383	181.44		
Okul içi arkadaşlık	46	77.57	79	16	2.36	-0.25	-0.57	219.39		
Yakın arkadaş	292	70.29	70.5	16.09	0.94	0.247	-0.119	171.74	9.046	0.029*
Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	76.9	72	17.56	5.55	2.164	5.426	203.05		
Toplam	357	71.48	72	16.49	0.87					3-2

* $p<0.05$

Tablo 4.40'ta görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı bakımından sahip olunan arkadaşlık türleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Daha çok yakın arkadaşlıkları olanların psikolojik dayanıklılık toplam puanı daha çok okul içi arkadaşlıkları olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık yakın arkadaşlıklara sahip olanlara ($X=70.29$) kıyasla, okul içi arkadaşlığa sahip olanların ($X=77.57$) lehinedir.

Tablo 4.41: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Puanlarının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Arkadaşlar ile görüşme sıklığı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yapısal Stil	Oldukça sık	0.098	228	0	0.972	228	0
Alt Boyut Puanı	Zaman zaman	0.118	117	0	0.957	117	0.001*
	Nadiren	0.184	14	.200*	0.944	14	0.473
Gelecek	Oldukça sık	0.095	228	0	0.952	228	0
Algısı Alt Boyut Puanı	Zaman zaman	0.116	117	0.001	0.95	117	0
	Nadiren	0.191	14	0.179	0.942	14	0.443
Aile Uyumu	Oldukça sık	0.11	228	0	0.94	228	0
Alt Boyut Puanı	Zaman zaman	0.108	117	0.002	0.931	117	0
	Nadiren	0.142	14	.200*	0.928	14	0.284
Kendilik	Oldukça sık	0.073	228	0.005	0.973	228	0
Algısı Alt Boyut Puanı	Zaman zaman	0.078	117	0.081	0.966	117	0.005*
	Nadiren	0.152	14	.200*	0.977	14	0.951
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Oldukça sık	0.083	228	0.001	0.968	228	0
	Zaman zaman	0.088	117	0.027	0.979	117	0.068
	Nadiren	0.143	14	.200*	0.92	14	0.217
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Oldukça sık	0.149	228	0	0.933	228	0
	Zaman zaman	0.125	117	0	0.958	117	0.001*
	Nadiren	0.193	14	0.167	0.916	14	0.196
Psikolojik Dayanıklılık Toplam Puanı	Oldukça sık	0.049	228	.200*	0.991	228	0.185
	Zaman zaman	0.063	117	.200*	0.991	117	0.608
	Nadiren	0.158	14	.200*	0.952	14	0.592

*p< 0.05

** p< 0.01

Psikolojik dayanıklılık değişkeninin arkadaşlar ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normallığı test edilmiştir. Tablo 4.41’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Testi’nin alt boyut puanlarının normallik testlerinde anlamlı sonuçların olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik dağılım gösterdiği söylenebilir. Ancak psikolojik dayanıklılık toplam puanı için anlamsız bir sonuç elde edilmiştir ($p>0.05$). Buna göre psikolojik dayanıklılık toplam puanı sınaması için parametrik test yapılmıştır.

Tablo 4.42: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Alt Boyut Puanlarının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklaşp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Görüşme Sıklığı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
Yapısal Stil Alt Boyut Puanı	Oldukça sık	228	10.12	10	4	20	3.55	183.32		
	Zaman zaman	117	9.69	9	4	20	3.58	168.56	3.945	0.139
	Nadiren	14	11.29	12	4	16	3.58	221.64		
	Toplam	359	10.03	10	4	20	3.57			
Gelecek Algısı Alt Boyut Puanı	Oldukça sık	228	8.63	8	3	19	3.42	180.07		
	Zaman zaman	117	8.33	8	4	16	3.05	172.33	5.851	0.054
	Nadiren	14	10.93	12,5	4	19	4.16	242.96		
	Toplam	359	8.62	8	3	19	3.36			
Aile Uyumu Alt Boyut Puanı	Oldukça sık	228	12.19	12	6	27	4.82	178.2		
	Zaman zaman	117	12.35	11	6	26	5.13	179.51	1.536	0.464
	Nadiren	14	13.79	12,5	6	23	4.95	213.46		
	Toplam	359	12.31	12	6	27	4.92			
Kendilik Algısı Alt Boyut Puanı	Oldukça sık	228	13.09	13	6	28	4.47	174.98		
	Zaman zaman	117	13.57	14	6	28	4.66	184.61	3.205	0.201
	Nadiren	14	15.14	16	6	23	4.75	223.18		
	Toplam	359	13.33	13	6	28	4.55			
Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanı	Oldukça sık	228	12.95	13	5	26	4.28	160.91		
	Zaman zaman	117	14.79	15	6	26	4.55	204.31	29.377	0.001*
	Nadiren	14	20	21	12	28	5.45	287.71		
	Toplam	359	13.82	14	5	28	4.66		1-2 1-3 2-3	
Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanı	Oldukça sık	228	12.57	11	7	26	4.23	160.85		
	Zaman zaman	117	14.25	14	7	28	4.55	204.35	29.717	0.001*
	Nadiren	14	18.21	17	12	25	3.93	288.39		
	Toplam	359	13.33	12	7	28	4.77		1-2 1-3 2-3	

*p<0.05

Tablo 4.42’de görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Sosyal yeterlilik alt boyut puanı bakımından arkadaşlar ile görüşme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Arkadaşları ile oldukça sık görüşenlerin sosyal yeterlilik alt boyut puanı arkadaşları ile zaman zaman ve nadiren görüşenlere göre; Arkadaşları ile zaman zaman görüşenlerin sosyal yeterlilik alt boyut puanı ise arkadaşları ile nadiren görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık arkadaşları ile oldukça sık görüşenlere (X=12.95) kıyasla, zaman zaman (X=14.79) ve nadiren görüşenlerin (X=20) lehinedir; Arkadaşları ile zaman zaman görüşenlere (X=14.79) kıyasla da, nadiren görüşenlerin (X=20) lehinedir. Sosyal kaynaklar alt boyut puanı bakımından arkadaş ile görüşme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Arkadaşları ile oldukça sık görüşenlerin sosyal kaynaklar alt boyut puanı arkadaşları ile zaman zaman ve nadiren görüşenlere göre; Arkadaşları ile zaman zaman görüşenlerin sosyal kaynaklar alt boyut puanı ise arkadaşları ile nadiren görüşenlere

göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık arkadaşları ile oldukça sık görüşenlere (X=12.57) kıyasla, zaman zaman (X=14.25) ve nadiren görüşenlerin (X=18.21) lehinedir; Arkadaşları ile zaman zaman görüşenlere (X=14.25) kıyasla da, nadiren görüşenlerin (X=18.21) lehinedir.

Tablo 4.43: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Testi Sonuçları

Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Oldukça sık	228	69.55	70	16.06	1.06	0.279	0.2		
Zaman zaman	117	72.98	73	16.41	1.52	0.066	-0.266	10.642	0.001*
Nadiren	14	89.36	94	16.69	4.46	-0.769	0.268		
Toplam	359	71.44	72	16.63	0.88				1-3 2-3

*p<0.05

Tablo 4.43'te görüldüğü gibi Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanı bakımından arkadaş ile görüşme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Arkadaşları ile oldukça sık ve zaman zaman görüşenlerin psikolojik dayanıklılık toplam puanı arkadaşları ile nadiren görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık arkadaşları ile oldukça sık (X=69.55) ve zaman zaman görüşenlere (X=72.98) kıyasla, nadiren görüşenlerin (X=89.36) lehinedir.

4.2. FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL KAYGI PUANLARI İLE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN FARKLILAŞMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın ikinci problemde örneklemdaki öğrencilerin Sosyal kaygı düzeyinin demografik verilere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. İlk olarak Tablo 4.44'te örneklemdaki öğrencilerin Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS) bakımından tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmıştır.

Tablo 4.44: Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği'nden Elde Edilen Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistikleri

	n	\bar{X}	ss	Sh	Skewness	Kurtosis
LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	359	51.08	10.62	.56	0.045	-0.197
LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	359	51.95	11.6	.61	-0.084	-0.455
LSAS Ölçeği Toplam Puanı	359	103.03	21.36	1.13	-0.069	-0.345

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS) alt testlerinin puanlarına bakıldığında örneklemdaki öğrencilerin Toplam puan ($X=103.03$), Kaygı ($X=51.95$) ve Kaçınma ($X=51.08$) alt boyutlarından belirtilen puanları aldıkları gözlemlenmiştir.

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS)'nin Kaçınma Alt Boyutuna İlişkin analiz sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.45: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Kız	0.043	231	.200*	0.996	231	0.834
	Erkek	0.067	128	.200*	0.989	128	0.438

Sosyal Kaçınma alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.45'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) durumunda dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınav parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.46: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sh	sd	Bağımsız t Testi	
						t	p
Kız	231	52.48	10.62	0.7			
Erkek	128	48.55	10.19	0.9	357	3.406	0.001*
Toplam	359	51.08	10.62	0.56			

* $p<0.05$

Tablo 4.46'da görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Erkeklerin LSAS kaçınma alt boyut puanı kızlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık erkek öğrencilere ($X=48.55$) kıyasla kız öğrencilerin ($X=52.48$) lehinedir.

Tablo 4.47: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	FM	0.055	81	.200*	0.994	81	0.967
	TM	0.067	90	.200*	0.982	90	0.231
	Dil	0.097	81	0.057	0.985	81	0.47
	Güzel sanatlar	0.086	49	.200*	0.978	49	0.475
	TS	0.099	58	.200*	0.985	58	0.705

Sosyal Kaçınma alt boyutunun üniversiteye yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.47’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğusöylenebilir. Buna göre sınaama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.48:Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
FM	81	49.33	49	10.59	1.18	0,1	-0.327	1.324	0.26
TM	90	51.54	52	9.77	1.03	-0.286	-0.533		
Dil	81	50.3	50	11.32	1.26	0.397	0.103		
Güzel sanatlar	49	51.96	52	10.81	1.54	0.23	0.166		
TS	58	53.12	54	10.66	1.4	-0.312	0.2		
Toplam	359	51.08	51	10.62	0.56				

Tablo 4.48’de görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından üniversiteye yerleşilen puan türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.49: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.065	42	.200*	0.991	42	0.98
	Almanca Öğretmenliği	0.146	39	0.037	0.933	39	0.022*
	PDR	0.116	39	.200*	0.972	39	0.438
	Kamu Yönetimi	0.088	51	.200*	0.98	51	0.559
	TIP	0.094	45	.200*	0.986	45	0.865
	Bilgisayar Mühendisliği	0.086	36	.200*	0.985	36	0.906
	Resim	0.095	25	.200*	0.962	25	0.448
	Grafik Tasarım	0.134	24	.200*	0.963	24	0.512
	Türkçe Öğretmenliği	0.156	28	0.078	0.922	28	0.039
Türk Dili Edebiyatı	0.097	30	.200*	0,973	30	0.634	

*p<0.05

Sosyal Kaçınma alt boyutunun öğrenim görülen anabilim dalı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.49’da görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sına nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.50: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Öğrenim Görülen Ana Bilim Dalı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	50.45	51.5	24	73	11.36	175.21	10.977	0.277
	Almanca Öğretmenliği	39	50.13	49	32	82	11.43	161.17		
	PDR	39	51.36	52	29	69	9.78	184.42		
	Kamu Yönetimi	51	51.69	53	27	72	9.86	189.32		
	TIP	45	50.2	50	27	76	11.34	170.19		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	48.25	48	26	66	9.62	153.65		
	Resim	25	50.44	50	32	79	12.62	170.5		
	Grafik Tasarım	24	53.54	53.5	38	76	8.5	203.77		
	Türkçe Öğretmenliği	28	50.96	53.5	35	63	8.4	183.11		
Türk Dili Edebiyatı	30	55.13	56	25	78	12.21	221.92			
Toplam	359	51.08	51	24	82	10.62				

Tablo 4.50’de görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından öğrenim görülen anabilim dalı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.51: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Kardeş Sayısı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Tek çocuk	0.08	38	.200*	0.963	38	0.233
	İki kardeş	0.051	181	.200*	0.994	181	0.675
	Üç kardeş	0.053	79	.200*	0.988	79	0.671
	Dört kardeş	0.119	33	.200*	0.975	33	0.618
	Beş ve üzeri	0.105	28	.200*	0.968	28	0.54

Sosyal Kaçınma alt boyutunun kardeş sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.51’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınav parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.52: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Tek çocuk	38	49.45	48.5	10.27	1.67	0.285	-0.805	1.821	0.124
İki kardeş	181	50.95	51	11.06	0.82	0.037	-0.153		
Üç kardeş	79	49.77	49	9.12	1.03	-0.147	-0.178		
Dört kardeş	33	54.27	55	11.42	1.99	0.125	-0.695		
Beş ve üzeri	28	54	54	10.55	1.99	-0.428	1.066		
Toplam	359	51.08	51	10.62	0.56				

Tablo 4.52’de görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.53: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Kardeş Arasında Doğum Sırasına Göre Konum	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Tek çocuk	0.08	37	.200*	0.963	37	0.247
	İlk çocuk	0.046	138	.200*	0.993	138	0.695
	Ortanca çocuk	0.061	59	.200*	0.987	59	0.778
	Son çocuk	0.051	125	.200*	0.986	125	0.251

Sosyal Kaçınmaalt boyutunun kardeşler arasında doğum sırasına göre konum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.53'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınaama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.54: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Tek çocuk	37	49.65	49	10.34	1.7	0.237	-0.829		
İlk çocuk	138	52.09	53	10.65	0.91	-0.049	-0.388		
Ortanca çocuk	59	51.81	52	10.33	1.35	-0.319	0.218	1.138	0.334
Son çocuk	125	50.03	51	10.8	0.97	0.254	0.262		
Toplam	359	51.08	51	10.62	0.56				

Tablo 4.54'te görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından kardeşler arasında doğum sırasına göre konum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.55: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Anne Eğitim Durum	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Okuryazar değil	0.229	15	0.033	0.913	15	0.021*
	İlkokul	0.061	142	.200*	0.989	142	0.294
	Ortaokul	0.083	57	.200*	0.978	57	0.381
	Lise	0.06	100	.200*	0.992	100	0.787
	Üniversite	0.076	40	.200*	0.983	40	0.797
	Lisansüstü	0.196	5	.200*	0.941	5	0.676

*p<0.05

Sosyal Kaygı alt boyutunun anne eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normallığı test edilmiştir. Tablo 4.55'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamlı çıkması (p<0.05) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sına nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.56: LSAS Kaçınma Alt Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Okuryazar değil	15	53.13	57	13.52	3.49	-0.546	0.22	209.27	9.421	0.093
İlkokul	142	52.41	52	10.09	0.85	0.132	-0.559	191.65		
Ortaokul	57	50.81	51	9.64	1.28	0.107	1.458	177.62		
Lise	100	50.75	51	11.21	1.12	0.037	-0.422	176.86		
Üniversite	40	47.8	48	10.49	1.66	0.205	0.004	148.14		
Lisansüstü	5	42.8	42	10.62	4.75	-0.7	0.133	106.1		
Toplam	359	51.08	51	10.62	0.56					

Tablo 4.56'da görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından anne eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>0.05).

Tablo 4.57: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Baba Eğitim Durum	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	İlkokul ve öncesi	0.067	95	.200*	0.988	95	0.561
	Ortaokul	0.059	72	.200*	0.988	72	0.705
	Lise	0.051	109	.200*	0.993	109	0.858
	Üniversite	0.087	73	.200*	0.981	73	0.341
	Lisansüstü	0.125	10	.200*	0.957	10	0.754

Sosyal Kaçınma alt boyutunun baba eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.57’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.58: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Baba Eğitim Durum	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
İlkokul ve öncesi	95	53.38	54	10.16	1.04	0.028	-0.253	3.008	0.018*
Ortaokul	72	51.47	52	11.7	1.38	0.011	-0.432		
Lise	109	50.51	51	10.65	1.02	-0.114	0.095		
Üniversite	73	49.6	49	9.72	1.14	0.355	-0.165		
Lisansüstü	10	43.2	43	8.34	2.64	-0.488	0.113		
Toplam	359	51.08	51	10.62	0.56				1-5

* $p<0.05$

Tablo 4.58’de görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından baba eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Babası lisansüstü mezunu olanların LSAS kaçınma alt boyut puanı babası ilkokul ve öncesi mezunu olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık babası lisansüstü mezunu olanlara ($X=43.2$) kıyasla, ilkokul ve öncesi mezun olanların ($X=53.38$) lehinedir.

Tablo 4.59: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Aile Aylık Ortalama Gelir	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	999 TL'ye kadar	0.102	29	.200*	0.97	29	0.573
	1000-1999 TL arası	0.075	133	0.065	0.985	133	0.14
	2000-2999 TL arası	0.069	110	.200*	0.995	110	0.95
	3000 TL ve üstü	0.072	86	.200*	0.984	86	0.364

Sosyal Kaçınma alt boyutunun baba eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.59'da görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınav parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.60: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Aile Aylık Ortalama Gelir	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
999 TL'ye kadar	29	49.76	50	9.49	1.76	-0.374	-0.041	6.026	0.001*
1000-1999 TL arası	133	53.19	55	10.73	0.93	-0.218	-0.317		
2000-2999 TL arası	110	51.72	52	10.55	1.01	0.159	0.179		
3000 TL ve üstü	86	47.24	47	9.92	1.07	0.355	0.374		
Toplam	358	51.03	51	10.61	0.56			2-43-4	

* $p<0.05$

Tablo 4.60'da görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından ailenin aylık ortalama gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Ailenin aylık ortalama geliri 3000 TL ve üstü olanların LSAS kaçınma alt boyut puanı ailenin aylık ortalama geliri 1000-1999 TL arasında ve 2000-2999 TL arasında olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık aile aylık ortalama geliri 3000 TL ve üstü ($X=47.24$) olanlara kıyasla, ortalama geliri 1000-1999 TL arasında ($X=53.19$) ve 2000-2999 TL arasında ($X=51.72$) olanların lehinedir.

Tablo 4.61: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Çalışma Deneyimi	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.05	212	.200*	0.994	212	0.51
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.067	147	.200*	0.993	147	0.67

Sosyal Kaçınma alt boyutunun çalışma deneyimi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.61’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.62: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları

Çalışma Deneyimi	N	\bar{X}	SS	Sh	sd	Bağımsız t Testi	
						t	p
Daha Önce Bir İşte Çalışmış	212	49.77	10.62	0.73			
Daha Önce Herhangi Bir İşte Çalışmamış	147	52.96	10.38	0.86	357	-2.825	0.005*
Toplam	359	51.08	10.62	0.56			

* $p<0.05$

Tablo 4.62’de görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından çalışma deneyimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Daha önce bir işte çalışmış olanların LSAS kaçınma alt boyut puanı daha önce herhangi bir işte çalışmamış olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık daha önce bir işte çalışmış ($X=49.77$) olanlara kıyasla, daha önce herhangi bir işte çalışmamış ($X=52.96$) olanların lehinedir.

Tablo 4.63: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Yok	0.123	24	.200*	0.956	24	0.37
	Bir akraba	0.127	13	.200*	0.978	13	0.97
	İki akraba	0.093	43	.200*	0.975	43	0.475
	Üç ve üzeri akraba	0.039	279	.200*	0.996	279	0.747

Sosyal Kaçınma alt boyutunun düzenli görüşülen akraba sayısı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.63'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınıma parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.64: LSAS Kaçınma Alt Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaş Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Puan Türü	Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	One Way ANOVA	
								F	p
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Yok	24	45.83	45	27	66	11.34	2.304	0.077
	Bir akraba	13	52.46	52	24	76	14.86		
	İki akraba	43	50.4	50	31	76	10.37		
	Üç ve üzeri akraba	279	51.57	52	25	82	10.3		
	Toplam	359	51.08	51	24	82	10.62		

Tablo 4.64'te görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından düzenli görüşülen akraba sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.65: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Akraba İlişkileri	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Oldukça iyi	0.069	101	.200*	0.987	101	0.432
	İyi	0.055	158	.200*	0.994	158	0.739
	Orta	0.062	83	.200*	0.981	83	0.275
	Kötü	0.117	17	.200*	0.966	17	0.751

Sosyal Kaçınma alt boyutunun akraba ilişkileri değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normallığı test edilmiştir. Tablo 4.65'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.66: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Akraba İlişkileri	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Oldukça iyi	101	49.62	49	10.19	1.01	0.296	-0.155	4.352	0.005*
İyi	158	51.22	52	10.1	0.8	0.027	0.321		
Orta	83	53.8	54	11.04	1.21	-0.199	-0.487		
Kötü	17	45.12	43	12.68	3.08	0.376	-0.393		
Toplam	359	51.08	51	10.62	0.56			1-34-3	

* $p<0.05$

Tablo 4.66'da görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından akraba ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Akralarıyla oldukça iyi ve kötü düzeyde ilişkileri olanların LSAS kaçınma alt boyut puanı akralarıyla orta düzeyde ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık akralarıyla kötü ($X=45.12$) ve oldukça iyi ilişkileri ($X=49.62$) olanlara kıyasla, orta düzeyde ilişkileri ($X=53.8$) olanların lehinedir.

Tablo 4.67: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Kardeş İlişkileri	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Oldukça iyi	0.037	196	.200*	0.996	196	0.879
	İyi	0.049	111	.200*	0.993	111	0.824
	Orta/Kötü	0.17	20	0.131	0.953	20	0.418

Sosyal Kaçınma alt boyutunun kardeş ilişkileri değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.67’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınaama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.68: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Kardeş İlişkileri	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Oldukça iyi	196	50.19	50	10.59	0.76	0.079	-0.049		
İyi	111	53.02	53	10.8	1.03	-0.045	-0.213	2.523	0.082
Orta/Kötü	20	51.5	53.5	9.8	2.19	-0.297	0.659		
Toplam	327	51.23	52	10.67	0.59				

Tablo 4.68’de görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.69: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Arkadaşlık Türü	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Sosyal ağ	0.134	9	.200*	0.963	9	0.833
	Okul içi arkadaşlık	0.077	46	.200*	0.986	46	0.835
	Yakın arkadaş	0.039	292	.200*	0.995	292	0.431
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.227	10	0.153	0.888	10	0.159

Sosyal Kaçınma alt boyutunun sahip olunan arkadaşlık türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.69’da görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması

($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.70: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Sahip Olunan Arkadaşlık Türü	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Sosyal ağ	9	51.11	50	13.61	4.54	-0.494	-0.29	0.503	0.68
Okul içi arkadaşlık	46	52.76	53	9.85	1.45	0.278	-0.239		
Yakın arkadaş	292	50.78	51	10.78	0.63	0.066	-0.214		
Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	52.3	51.5	6.04	1.91	-0.287	-1.298		
Toplam	357	51.09	51	10.62	0.56				

Tablo 4.70’te görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından sahip olunan arkadaşlık türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.71: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaçınma Alt Puanı	Oldukça sık	0.04	228	.200*	0.994	228	0.427
	Zaman zaman	0.067	117	.200*	0.987	117	0.348
	Nadiren	0.105	14	.200*	0.972	14	0.9

Sosyal Kaçınma alt boyutunun arkadaşlar ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.71’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.72: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaçınma Alt Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Oldukça sık	228	4.55	49.5	10.51	0.7	0.257	-0.001		
Zaman zaman	117	53.61	54	10.55	0.98	-0.301	0.047	6.69	0.001*
Nadiren	14	54.71	56	8.62	2.3	-0.469	-0.238		
Toplam	359	51.08	51	10.62	0.56				1-2

*p<0.05

Tablo 4.72’de görüldüğü gibi LSAS kaçınma alt boyut puanı bakımından arkadaş ile görüşme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Arkadaşları ile oldukça sık görüşenlerin LSAS kaçınma alt boyut puanı arkadaşları ile zaman zaman görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık arkadaşları ile oldukça sık görüşenlere (X=4.55) kıyasla, zaman zaman görüşenlerin (X=53.61) lehinedir.

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS)’nin Kaygı Alt Boyutuna İlişkin analiz sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.73: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Kız	0.041	231	.200*	0.995	231	0.588
	Erkek	0.096	128	0.006	0.976	128	0.022*

*p<0.05

Sosyal Kaygı alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normallığı test edilmiştir. Tablo 4.73’te görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması (p<0.05) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sınama nonparametrik testlerle yapılmıştır

Tablo 4.74: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Mann Whitney U Testi		
								Sıra Ort.	z	p
Kız	231	53.97	55	11.2	0.74	-0.098	-0.275	197.04		
Erkek	128	48.31	50	11.47	1.01	-0.017	-0.783	149.24	-4.182	0.001*
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61					

*p<0.05

Tablo 4.74'te görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Erkeklerin LSAS kaygı alt boyut puanı kızlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık erkek öğrencilere (X=48.31) kıyasla, kız öğrencilerin (X=53.97) lehinedir.

Tablo 4.75: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	FM	0.073	81	.200*	0.977	81	0.145
	TM	0.081	90	0.195	0.984	90	0.351
	Dil	0.076	81	.200*	0.977	81	0.144
	Güzel sanatlar	0.067	49	.200*	0.987	49	0.869
	TS	0.103	58	0.193	0.978	58	0.391

Sosyal Kaygı alt boyutunun üniversiteye yerleşilen bölüm değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.75'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması (p>0.05) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınıama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.76: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Üniversiteye Yerleşilen Bölüm Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Üniversiteye Yerleşilen Bölüm	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
FM	81	50.26	52	11.36	1.26	0.023	-0.551		
TM	90	53.52	54	10.31	1.09	-0.276	-0.242		
Dil	81	51.27	51	13.64	1.52	0.157	-0.646	1.535	0.192
Güzel sanatlar	49	50.59	51	10.6	1.51	-0.119	-0.433		
TS	58	53.98	55	11.3	1.48	-0.399	-0.08		
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61				

Tablo 4.76’da görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından üniversiteye yerleşilen bölüm arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.77: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.115	42	0.184	0.962	42	0.177
	Almanca Öğretmenliği	0.127	39	0.111	0.962	39	0.205
	PDR	0.115	39	.200*	0.968	39	0.319
	Kamu Yönetimi	0.101	51	.200*	0.986	51	0.804
	TIP	0.073	45	.200*	0.979	45	0.561
	Bilgisayar Mühendisliği	0.105	36	.200*	0.948	36	0.088
	Resim	0.112	25	.200*	0.974	25	0.744
	Grafik Tasarım	0.109	24	.200*	0.97	24	0.677
	Türkçe Öğretmenliği	0.123	28	.200*	0.961	28	0.364
	Türk Dili Edebiyatı	0.153	30	0.073	0.944	30	0.118

Sosyal Kaygı alt boyutunun öğrenim görülen anabilim dalı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.77’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınıma parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.78: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	One Way ANOVA	
								F	p
LSAS Kaygı Alt Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	51.45	53	24	78	14.13	1.626	0.106
	Almanca Öğretmenliği	39	51.08	50	27	82	13.29		
	PDR	39	54.62	56	34	77	10.4		
	Kamu Yönetimi	51	52.69	53	26	74	10.27		
	TIP	45	51.62	53	30	80	12.24		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	48.56	49.5	30	64	10.08		
	Resim	25	47.52	50	27	68	10.6		
	Grafik Tasarım	24	53.79	52.5	35	73	9.82		
	Türkçe Öğretmenliği	28	51.39	53	33	69	10.38		
	Türk Dili Edebiyatı	30	56.4	58	26	78	11.75		
Toplam	359	51.95	53	24	82	11.6			

Tablo 4.78’de görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından öğrenim görülen anabilim dalı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.79: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Kardeş Sayısı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Tek çocuk	0.104	38	.200*	0.957	38	0.147
	İki kardeş	0.061	181	.200*	0.988	181	0.119
	Üç kardeş	0.102	79	0.041	0.986	79	0.528
	Dört kardeş	0.076	33	.200*	0.981	33	0.819
	Beş ve üzeri	0.157	28	0.074	0.938	28	0.098

Sosyal Kaygı alt boyutunun kardeş sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.79’da görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.80: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Tek çocuk	38	51.71	51	11.65	1.89	-0.021	-1.152		
İki kardeş	181	51.76	53	12.11	0.9	-0.071	-0.475		
Üç kardeş	79	50.61	53	9.87	1.11	-0.154	-0.236	1	0.408
Dört kardeş	33	54	54	12.77	2.22	-0.018	-0.71		
Beş ve üzeri	28	4.93	57	11.23	2.12	-0.679	1.094		
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61				

Tablo 4.80’de görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.81: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Doğum Sırasına Göre Konum	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Tek çocuk	0.106	37	.200*	0.954	37	0.132
	İlk çocuk	0.054	138	.200*	0.988	138	0.265
	Ortanca çocuk	0.107	59	0.087	0.969	59	0.143
	Son çocuk	0.103	125	0.002	0.985	125	0.202

Sosyal Kaygı alt boyutunun kardeşler arasında doğum sırasına göre konum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.81’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.82: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Tek çocuk	37	51.92	52	11.74	1.93	-0.069	-1.16	0.851	0.467
İlk çocuk	138	52.86	53.5	11.5	0.98	-0.089	-0.422		
Ortanca çocuk	59	52.59	55	11.64	1.51	-0.4	-0.214		
Son çocuk	125	50.66	52	11.68	1.04	0.066	-0.239		
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61				

Tablo 4.82’de görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından kardeşler arasında doğum sırasına göre konum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.83: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Anne Eğitim Durum	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Okuryazar değil	0.188	15	0.162	0.916	15	0.169
	İlkokul	0.053	142	.200*	0.987	142	0.214
	Ortaokul	0.088	57	.200*	0.975	57	0.29
	Lise	0.081	100	0.101	0.977	100	0.074
	Üniversite	0.082	40	.200*	0.977	40	0.583
	Lisansüstü	0.258	5	.200*	0.859	5	0.226

Sosyal Kaygı alt boyutunun anne eğitim durum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.83’te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınaama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.84: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Okuryazar değil	15	53.67	59	14.58	3.76	-0.637	-0.087	1.69	0.136
İlkokul	142	53.54	53	11.29	0.95	-0.004	-0.501		
Ortaokul	57	51.84	53	10.88	1.44	0.007	0.791		
Lise	100	51.03	52	11.75	1.18	-0.227	-0.795		
Üniversite	40	49.18	49	11.34	1.79	0.263	-0.45		
Lisansüstü	5	43.8	38	14.24	6.37	0.477	-2.862		
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61				

Tablo 4.84'te görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından anne eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.85: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Baba Eğitim Durumu	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	İlkokul ve öncesi	0.085	95	0.09	0.984	95	0.289
	Ortaokul	0.086	72	.200*	0.983	72	0.432
	Lise	0.067	109	.200*	0.982	109	0.144
	Üniversite	0.039	73	.200*	0.992	73	0.927
	Lisansüstü	0.188	10	.200*	0.875	10	0.115

Sosyal Kaygı alt boyutunun baba eğitim durum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.85'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.86: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
İlkokul ve öncesi	95	54.03	54	10.26	1.05	0.012	-0.11		
Ortaokul	72	53.12	54	12.62	1.49	-0.058	-0.502		
Lise	109	51.11	52	12.03	1.15	-0.228	-0.616	2.926	0.021*
Üniversite	73	50.59	51	10.93	1.28	0.098	-0.399		
Lisansüstü	10	42.9	40.5	11.61	3.67	0.56	-1.399		
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61				1-5

*p<0.05

Tablo 4.86’da görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından baba eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Babası lisansüstü mezunu olanların LSAS kaygı alt boyut puanı babası ilkokul ve öncesi mezunu olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık babası lisansüstü mezunu (X=42.9) olanlara kıyasla, ilkokul ve öncesi mezunu (X=54.03) olanların lehinedir.

Tablo 4.87: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Aile Aylık Ortalama Gelir	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
	999 TL'ye kadar	0.137	29	0.176	0.963	29	0.383
LSAS Kaygı Alt Puanı	1000-1999 TL arası	0.093	133	0.007	0.975	133	0.014*
	2000-2999 TL arası	0.046	110	.200*	0.993	110	0.875
	3000 TL ve üstü	0.079	86	.200*	0.974	86	0.08

*p<0.05

Sosyal Kaygı alt boyutunun aile aylık ortalama gelir değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.87’de görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması (p<0.05) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sinama nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.88: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Aile Aylık ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Aile Aylık Ortalama Gelir	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
999 TL'ye kadar	29	49.55	51	11.1	2.06	-0.351	-0.465	158.9		
1000-1999 TL arası	133	54.32	55	11.33	0.98	-0.32	-0.24	202.03		
2000-2999 TL arası	110	53.26	53.5	11.84	1.13	-0.014	-0.199	190.26	22.605	0.001*
3000 TL ve üstü	86	47.28	46.5	10.5	1.13	0.104	-0.841	137.83		
Toplam	358	51.92	53	11.6	0.61					2-43-4

*p<0.05

Tablo 4.88'de görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından ailenin aylık ortalama gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Ailenin aylık ortalama geliri 3000 TL ve üstü olanların LSAS kaygı alt boyut puanı ailenin aylık ortalama geliri 1000-1999 TL arasında ve 2000-2999 TL arasında olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık aile aylık ortalama geliri 3000 TL ve üstü (X=47.28) olanlara kıyasla, aylık ortalama geliri 2000-2999 TL arasında (X=53.26) ve 1000-1999 TL arasında (X=54.32) olanların lehinedir.

Tablo 4.89: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Çalışma Deneyimi	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.079	212	0.003	0.989	212	0.094
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.055	147	.200*	0.985	147	0.122

Sosyal Kaygı alt boyutunun çalışma deneyimi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.89'da görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması (p>0.05) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.90: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Çalışma Deneyimi	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Mann Whitney U Testi		
								Sıra Ort.	z	p
Daha önce bir işte çalışmış	212	50.5	52	11.82	0.81	0.009	-0.424	166.97		
Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	54.05	55	10.98	0.91	-0.17	-0.436	198.79	-2.857	0.004*
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61					

*p<0.05

Tablo 4.90'da görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından çalışma deneyimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Daha önce bir işte çalışmış olanların LSAS kaygı alt boyut puanı daha önce herhangi bir işte çalışmamış olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık daha önce bir işte çalışmış (X=50.5) olanlara kıyasla, daha önce herhangi bir işte çalışmamış (X=54.05) olanların lehinedir.

Tablo 4.91: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
	Yok	0.183	24	0.036	0.898	24	0.02*
LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	Bir akraba	0.103	13	.200*	0.952	13	0.622
	İki akraba	0.124	43	0.094	0.964	43	0.19
	Üç ve üzeri akraba	0.056	279	0.036	0.993	279	0.201

*p<0.05

Sosyal Kaygı alt boyutunun düzenli görüşülen akraba sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.91'de görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması (p<0.05) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sınama nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.92: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Puan Türü	Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis-H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
	Yok	24	44.83	40	26	64	12.24	125.5		
LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	Bir akraba	13	53.85	53	24	72	14.33	199.69	7.433	0.059
	İki akraba	43	52.51	53	29	77	11.95	185.4		
	Üç ve üzeriakraba	279	52.39	53	26	82	11.21	182.94		
	Toplam	359	51.95	53	24	82	11.6			

Tablo 4.92’de görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından düzenli görüşülen akraba sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.93: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Akraba İlişkileri	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Oldukça iyi	0.075	101	0.188	0.977	101	0.079
	İyi	0.088	158	0.004	0.985	158	0.095
	Orta	0.085	83	.200*	0.967	83	0.032*
	Kötü	0.118	17	.200*	0.976	17	0.918

* $p<0.05$

Sosyal Kaygı alt boyutunun düzenli görüşülen akraba sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.93’te görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sınıma nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.94: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Akraba İlişkileri	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Oldukça iyi	101	51.28	51	11.42	1.14	0.316	-0.565	170.58	7.145	0.067
İyi	158	52.22	53	10.81	0.86	-0.24	-0.026	182.87		
Orta	83	53.54	55	12.75	1.4	-0.313	-0.62	196.43		
Kötü	17	45.76	46	12.63	3.06	0.195	-0.611	129		
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61					

Tablo 4.94'te görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından akrabalık ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.95: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Kardeş İlişkileri	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Oldukça iyi	0.053	196	.200*	0.994	196	0.551
	İyi	0.093	111	0.019	0.971	111	0.017*
	Orta/Kötü	0.174	20	0.115	0.947	20	0.326

* $p<0.05$

Sosyal Kaygı alt boyutunun düzenli görüşülen akraba sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.95'te görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sınama nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.96: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Kardeş İlişkileri	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Oldukça iyi	196	51.09	51.5	11.46	0.82	0.056	-0.193	155.41	4.6	0.1
İyi	111	53.04	54	11.68	1.11	-0.304	-0.503	174.25		
Orta/Kötü	20	54.95	56.5	12.28	2.74	-0.364	0.11	191.33		
Toplam	327	51.98	53	11.61	0.64					

Tablo 4.96'da görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.97: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Arkadaşlık Türü	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Sosyal ağ	0.2	9	.200*	0.952	9	0.715
	Okul içi arkadaşlık	0.093	46	.200*	0.977	46	0.478
	Yakın arkadaş	0.06	292	0.013	0.989	292	0.021*
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.183	10	.200*	0.922	10	0.371

*p<0.05

Sosyal Kaygı alt boyutunun sahip olunan arkadaşlık türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.97’de görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması (p<0.05) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sınav nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.98: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Walli-H Testi Sonuçları

Sahip Olunan Arkadaşlık Türü	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Sosyal ağ	9	52.67	53	13.67	4.56	-0.502	1.252	184.61		
Okul içi arkadaşlık	46	54.43	54.5	11.25	1.66	-0.144	-0.483	200.74		
Yakın arkadaş	292	51.54	53	11.75	0.69	-0.055	-0.51	175.6	2.418	0.49
Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	51.9	52	5.24	1.66	-0.486	-0.962	173.2		
Toplam	357	51.95	53	11.6	0.61					

Tablo 4.98’de görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından sahip olunan arkadaşlık türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (p>0.05).

Tablo 4.99: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Kaygı Alt Puanı	Oldukça sık	0.04	228	.200*	0.99	228	0.121
	Zaman zaman	0.117	117	0	0.963	117	0.003*
	Nadiren	0.176	14	.200*	0.921	14	0.229

*p<0.05

Sosyal Kaygı alt boyutunun arkadaşlar ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.99’da görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması (p<0.05) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sinama nonparametrik testlerle yapılmıştır

Tablo 4.100: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Kaygı Alt Puanının Arkadaşlarla Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis-H		
								Sıra Ort.	H	p
Oldukça sık	228	50.62	51	11.33	0.75	0.145	-0.239	166.41		
Zaman zaman	117	53.96	55	11.61	1.07	-0.499	-0.249	200.65	11.638	0.003*
Nadiren	14	56.93	60.5	12.96	3.46	-0.71	-0.329	228.75		
Toplam	359	51.95	53	11.6	0.61					1-2

*p<0.05

Tablo 4.100’de görüldüğü gibi LSAS kaygı alt boyut puanı bakımından arkadaş ile görüşme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Arkadaşları ile oldukça sık görüşenlerin LSAS kaygı alt boyut puanı arkadaşları ile zaman zaman görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık arkadaşları ile oldukça sık görüşenlere (X=50.62) kıyasla, zaman zaman görüşenlerin (X=53.96) lehinedir.

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği (LSAS)’nin toplam puanına ilişkin analiz sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4.101: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Cinsiyet Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS	Kız	0.044	231	.200*	0.996	231	0.771
Toplam Puanı	Erkek	0.068	128	.200*	0.985	128	0.17

LSAS Toplam puanının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normallığı test edilmiştir. Tablo 4.101’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sına parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.102: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Bağımsız t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sh	sd	Bağımsız t Testi	
						t	p
Kız	231	106.45	20.8	1.37			
Erkek	128	96.86	21.06	1.86	357	4.165	
Toplam	359	103.03	21.36	1.13		0.001*	

* $p<0.05$

Tablo 4.102’de görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Erkeklerin LSAS ölçeği toplam puanı kızlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık erkek öğrencilere ($X=96.86$) kıyasla, kız öğrencilerin ($X=106.45$) lehinedir.

Tablo 4.103: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	FM	0.063	81	.200*	0.989	81	0.711
	TM	0.081	90	0.193	0.98	90	0.193
	Dil	0.089	81	0.172	0.986	81	0.541
	Güzel sanatlar	0.066	49	.200*	0.976	49	0.427
	TS	0.116	58	0.05	0.974	58	0.252

LSAS Toplam puanının üniversiteye yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normallığı test

edilmiştir. Tablo 4.103'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır

Tablo 4.104: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Üniversiteye Yerleşilen Puan Türü	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
FM	81	99.59	100	21.42	2.38	0.078	-0.458		
TM	90	105.07	107	19.29	2.03	-0.385	-0.312		
Dil	81	101.57	100	23.88	2.65	0.281	-0.228	1.363	0.246
Güzel sanatlar	49	102.55	103	20.03	2.86	-0.126	-0.538		
TS	58	107.1	109.5	21.44	2.81	-0.422	0.201		
Toplam	359	103.03	104	21.36	1.13				

Tablo 4.104'te görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından üniversiteye yerleşilen puan türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.105: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	İngilizce Öğretmenliği	0.082	42	.200*	0.98	42	0.645
	Almanca Öğretmenliği	0.151	39	0.026	0.932	39	0.02*
	PDR	0.106	39	.200*	0.975	39	0.529
	Kamu Yönetimi	0.082	51	.200*	0.977	51	0.426
	TIP	0.09	45	.200*	0.983	45	0.761
	Bilgisayar Mühendisliği	0.101	36	.200*	0.978	36	0.663
	Resim	0.105	25	.200*	0.942	25	0.167
	Grafik Tasarım	0.078	24	.200*	0.986	24	0.979
	Türkçe Öğretmenliği	0.165	28	0.049	0.927	28	0.052
	Türk Dili Edebiyatı	0.122	30	.200*	0.956	30	0.25

* $p<0.05$

LSAS Toplam puanının öğrenim görülen anabilim dalı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.105'te görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sınama nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.106: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Puan Türü	Öğrenim Görülen Anabilim Dalı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	Kruskal Wallis H Testi		
								Sıra Ort.	H	p
LSAS Toplam Puanı	İngilizce Öğretmenliği	42	101.9	104	48	151	24.22	177.51	13.531	0.14
	Almanca Öğretmenliği	39	101.21	98	62	164	23.82	159.51		
	PDR	39	105.97	109	64	141	19.34	196.18		
	Kamu Yönetimi	51	104.37	107	53	143	19.41	189.02		
	TIP	45	101.82	100	57	153	23.18	172.39		
	Bilgisayar Mühendisliği	36	96.81	98.5	57	130	18.94	151.04		
	Resim	25	97.96	101	65	134	21.48	156.78		
	Grafik Tasarım	24	107.33	107.5	73	149	17.57	198.94		
	Türkçe Öğretmenliği	28	102.36	107.5	70	132	18.1	179.43		
	Türk Dili Edebiyatı	30	111.53	113.5	51	156	23.59	224.65		
Toplam	359	103.03	104	48	164	21.36				

Tablo 4.106'da görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından öğrenim görülen anabilim dalı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.107: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Kardeş Sayısı	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	Tek çocuk	0.09	38	.200*	0.956	38	0.143
	İki kardeş	0.053	181	.200*	0.99	181	0.204
	Üç kardeş	0.089	79	0.195	0.988	79	0.704
	Dört kardeş	0.081	33	.200*	0.975	33	0.622
	Beş ve üzeri	0.159	28	0.067	0.948	28	0.18

LSAS Toplam puanının kardeş sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.107'de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınaama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.108: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Kardeş Sayısı	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Tek çocuk	38	101.16	101	21.06	3.42	0.092	-0.91		
İki kardeş	181	102.71	103	22.09	1.64	-0.081	-0.374		
Üç kardeş	79	100.38	103	18.25	2.05	-0.258	-0.209	1.425	0.225
Dört kardeş	33	108.27	109	23.79	4.14	0.063	-0.81		
Beş ve üzeri	28	108.93	112.5	21.44	4.05	-0.607	1.243		
Toplam	359	103.03	104	21.36	1.13				

Tablo 4.108’de görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından kardeş sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.109: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Doğum Sırasına Göre Konum	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	Tek çocuk	0.1	37	.200*	0.953	37	0.123
	İlk çocuk	0.054	138	.200*	0.99	138	0.424
	Ortanca çocuk	0.067	59	.200*	0.984	59	0.655
	Son çocuk	0.078	125	0.057	0.984	125	0.138

LSAS Toplam puanının kardeşler arasında doğum sırasına göre konum değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.109’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sına parametrik testlerle yapılmıştır

Tablo 4.110: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanlarının Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Tek çocuk	37	101.57	101	21.2	3.49	0.042	-0.919	1.006	0.39
İlk çocuk	138	104.94	106	21.21	1.81	-0.098	-0.451		
Ortanca çocuk	59	104.41	107	21.3	2.77	-0.389	0.016		
Son çocuk	125	100.7	104	21.6	1.93	0.079	-0.052		
Toplam	359	103.03	104	21.36	1.13				

Tablo 4.110’da görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından kardeşler arasında doğum sırasına göre konum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.111: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Anne Eğitim Durum	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	Okuryazar değil	0.222	15	0.045	0.909	15	0.129
	İlkokul	0.038	142	.200*	0.99	142	0.434
	Ortaokul	0.091	57	.200*	0.984	57	0.648
	Lise	0.081	100	0.106	0.978	100	0.098
	Üniversite	0.093	40	.200*	0.98	40	0.704
	Lisansüstü	0.244	5	.200*	0.88	5	0.311

LSAS Toplam puanının anne eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.111’de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınaama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.112: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Okuryazar değil	15	106.8	113	27.91	7.21	-0.628	0.098	1.954	0.085
İlkokul	142	105.94	105.5	20.62	1.73	0.045	-0.5		
Ortaokul	57	102.65	103	19.75	2.62	0.141	1.086		
Lise	100	101.78	102.5	21.82	2.18	-0.212	-0.68		
Üniversite	40	96.98	100	20.74	3.28	0.073	-0.559		
Lisansüstü	5	86.6	78	24.11	10.78	0.083	-2.222		
Toplam	359	103.03	104	21.36	1.13				

Tablo 4.112’de görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımındananne eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.113: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Baba Eğitim Durum	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	İlkokul ve öncesi	0.057	95	.200*	0.985	95	0.341
	Ortaokul	0.058	72	.200*	0.988	72	0.726
	Lise	0.084	109	0.057	0.981	109	0.116
	Üniversite	0.055	73	.200*	0.985	73	0.538
	Lisansüstü	0.191	10	.200*	0.907	10	0.264

LSAS Toplam puanının baba eğitim durumu değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.113’te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.114: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
İlkokul ve öncesi	95	107.41	107	19.7	2.02	0.01	-0.092		
Ortaokul	72	104.6	105	24.03	2.83	-0.029	-0.449		
Lise	109	101.62	104	21.26	2.04	-0.341	-0.383	3.182	0.014*
Üniversite	73	100.19	100	19.72	2.31	0.193	-0.488		
Lisansüstü	10	86.1	83	19.43	6.14	0.234	-1.25		
Toplam	359	103.03	104	21.36	1.13				1-5

*p<0.05

Tablo 4.114'te görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından baba eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Babası lisansüstü mezunu olanların LSAS ölçeği toplam puanı babası ilkokul ve öncesi mezunu olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık babası lisansüstü mezunu ($X=86.1$) olanlara kıyasla, ilkokul ve öncesi mezun ($X=107.41$) olanların lehinedir.

Tablo 4.115: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Aylık Ortalama Gelir	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
	999 TL'ye kadar	0.109	29	.200*	0.971	29	0.6
LSAS	1000-1999 TL arası	0.07	133	.200*	0.986	133	0.195
Toplam Puanı	2000-2999 TL arası	0.043	110	.200*	0.994	110	0.897
	3000 TL ve üstü	0.058	86	.200*	0.985	86	0.437

LSAS Toplam puanının aile aylık ortalama gelir değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.115'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.116: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Aile Aylık Ortalama Gelir	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
999 TL'ye kadar	29	99.31	100	20.04	3.72	-0.416	-0.238	7.493	0.001*
1000-1999 TL arası	133	107.5	110	21.33	1.85	-0.269	-0.306		
2000-2999 TL arası	110	104.98	105	21.12	2.01	-0.028	0.045		
3000 TL ve üstü	86	94.52	96	19.66	2.12	0.168	-0.363		
Toplam	358	102.95	104	21.34	1.13			2-43-4	

Tablo 4.116'da görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından ailenin aylık ortalama gelir düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0.05$). Ailenin aylık ortalama geliri 3000 TL ve üstü olanların LSAS ölçeği toplam puanı ailenin aylık ortalama geliri 1000-1999 TL arasında ve 2000-2999 TL arasında olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık aile aylık ortalama geliri 3000 TL ve üstü ($X=94.52$) olanlara kıyasla, 2000-2999 TL arasında ($X=104.98$) ve 1000-1999 TL arasında ($X=107.5$) olanların lehinedir.

Tablo 4.117: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Tests of Normality							
Puan Türü	Çalışma Deneyimi	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	Daha önce bir işte çalışmış	0.064	212	0.033	0.991	212	0.238
	Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	0.057	147	.200*	0.99	147	0.41

LSAS Toplam puanının çalışma deneyimi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.117'de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p > 0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.118: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Mann Whitney U Testi Sonuçları

Çalışma Deneyimi	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Mann Whitney U Testi		
								Sıra Ort.	z	p
Daha önce bir işte çalışmış	212	100.26	103	21.74	1.49	0.052	-0.29	166.89		
Daha önce herhangi bir işte çalışmamış	147	107.01	107	20.22	1.67	-0.203	-0.281	198.9	-2.874	0.004*
Toplam	359	103.03	104	21.36	1.13					

*p<0.05

Tablo 4.118’de görüldüğü gibi LSAS ölçeği toplam puanı bakımından çalışma deneyimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Daha önce bir işte çalışmış olanların LSAS ölçeği toplam puanı daha önce herhangi bir işte çalışmamış olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık daha önce bir işte çalışmış (X=100.26) olanlara kıyasla, daha önce herhangi bir işte çalışmamış (X=107.01) olanların lehinedir.

Tablo 4.119: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
	Yok	0.187	24	0.029	0.929	24	0.094
LSAS	Bir akraba	0.109	13	.200*	0.961	13	0.773
Toplam Puanı	İki akraba	0.108	43	.200*	0.967	43	0.255
	Üç ve üzeri akraba	0.04	279	.200*	0.994	279	0.399

LSAS Toplam puanının düzenli görüşülen akraba sayısı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.119’da görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması (p>0.05) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınaama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.120: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Puan Türü	Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı	N	\bar{X}	Median	Min	Max	SS	One Way ANOVA	
								F	p
LSAS Toplam Puanı	Yok	24	90.67	81.5	53	130	23.23	3.007	0.03
	Bir akraba	13	106.31	105	48	146	28.89		
	İki akraba	43	102.91	103	61	153	21.58		
	Üç ve üzeri akraba	279	103.96	105	51	164	20.54		
	Toplam	359	103.03	104	48	164	21.36		

*p<0.05

Tablo 4.120'de görüldüğü gibi LSAS ölçeği toplam puanı bakımından düzenli görüşülen akraba sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Düzenli olarak görüştüğü akrabası olmayanların LSAS ölçeği toplam puanı düzenli olarak üç ve daha fazla akrabası ile görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık düzenli görüştüğü akrabası olmayanlara (X=90.67) kıyasla, üç ve üzeri akrabası ile görüşenlerin (X=103.96) lehinedir.

Tablo 4.121: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Akraba İlişkileri	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	Oldukça iyi	0.062	101	.200*	0.987	101	0.447
	İyi	0.074	158	0.033	0.988	158	0.178
	Orta	0.085	83	.200*	0.973	83	0.079
	Kötü	0.127	17	.200*	0.972	17	0.855

LSAS Toplam puanının akraba ilişkileri değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.121'de görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması (p>0.05) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.122: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Akraba İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Akraba İlişkileri	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Oldukça iyi	101	100.9	100	20.89	2.08	0.229	-0.472	3.377	0.019*
İyi	158	103.43	105.5	19.67	1.56	-0.187	0.224		
Orta	83	107.34	109	23.27	2.55	-0.261	-0.633		
Kötü	17	90.88	94	25.05	6.08	0.28	-0.429		
Toplam	359	103.03	104	21.36	1.13			3-4	

Tablo 4.122’de görüldüğü gibi LSAS ölçeği toplam puanı bakımından akraba ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($p < 0.05$). Akrabalarıyla kötü düzeyde ilişkileri olanların LSAS ölçeği toplam puanı akrabalarıyla orta düzeyde ilişkileri olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık akraba ilişkileri kötü ($X=90.88$) olanlara kıyasla, orta derecede ($X=107.34$) olanların lehinedir.

Tablo 4.123: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Kardeş İlişkileri	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	Oldukça iyi	0.039	196	.200*	0.995	196	0.775
	İyi	0.085	111	0.046	0.982	111	0.15
	Orta/Kötü	0.148	20	.200*	0.955	20	0.452

LSAS Toplam puanının kardeş ilişkileri değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.123’te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p > 0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınaama parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.124: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Kardeş İlişkileri	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Oldukça iyi	196	101.28	102	21.32	1.52	0.029	-0.089		
İyi	111	106.05	108	21.38	2.03	-0.225	-0.479	2.017	0.135
Orta/Kötü	20	106.45	110.5	21.68	4.85	-0.413	0.399		
Toplam	327	103.21	105	21.43	1.18				

Tablo 4.124'te görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından kardeş ilişkileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.125: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Arkadaşlık Türü	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	Sosyal ağ	0.193	9	.200*	0.969	9	0.882
	Okul içi arkadaşlık	0.083	46	.200*	0.983	46	0.73
	Yakın arkadaş	0.044	292	.200*	0.991	292	0.074
	Eğlence ve oyun arkadaşlığı	0.25	10	0.077	0.898	10	0.21

LSAS Toplam puanının sahip olunan arkadaşlık türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.125'te görüldüğü gibi normallik testlerinin anlamsız çıkması ($p>0.05$) sebebiyle dağılımın normal olduğu söylenebilir. Buna göre sınıma parametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.126: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan One Way ANOVA Sonuçları

Sahip Olunan Arkadaşlık Türü	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	One Way ANOVA	
								F	p
Sosyal ağ	9	103.78	103	27.05	9.02	-0.507	0.495	0.703	0.55
Okul içi arkadaşlık	46	107.2	107.5	20.39	3.01	0.068	-0.269		
Yakın arkadaş	292	102.32	104	21.62	1.27	-0.054	0.421		
Eğlence ve oyun arkadaşlığı	10	104.2	103	9.55	3.02	-0.22	0.151		
Toplam	357	103.04	104	21.35	1.13				

Tablo 4.126’da görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından sahip olunan arkadaşlık türü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0.05$).

Tablo 4.127: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı Değişkenine İlişkin Normallik Sınaması Sonuçları

Puan Türü	Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı	Tests of Normality					
		Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
LSAS Toplam Puanı	Oldukça sık	0.045	228	.200*	0.993	228	0.331
	Zaman zaman	0.104	117	0.003	0.977	117	0.04*
	Nadiren	0.155	14	.200*	0.939	14	0.403

* $p<0.05$

LSAS Toplam puanının arkadaşlar ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı ile veri dağılımının normalliği test edilmiştir. Tablo 4.127’de görüldüğü gibi normallik testlerinde anlamlı sonucun olması ($p<0.05$) sebebiyle dağılımın nonparametrik olduğu söylenebilir. Buna göre sınav nonparametrik testlerle yapılmıştır.

Tablo 4.128: Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Toplam Puanının Arkadaşlarla Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Uygulanan Kruskal Wallis H Sonuçları

Arkadaşlar İle Görüşme Sıklığı	N	\bar{X}	Median	SS	Standard Error of Mean	Skewness	Kurtosis	Kruskal Wallis H		
								Sıra Ort.	H	p
Oldukça sık	228	100.17	101	20.99	1.39	0.154	-0.143	164.28		
Zamanzaman	117	107.56	108	21.26	1.97	-0.457	-0.053	205.05	14.881	0.001*
Nadiren	14	111.64	117	20.72	5.54	-0.731	-0.363	226.64		
Toplam	359	103.03	104	21.36	1.13					1-2

*p<0.05

Tablo 4.128’de görüldüğü gibi LSAS toplam puanı bakımından arkadaş ile görüşme sıklıkları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (p<0.05). Arkadaşları ile oldukça sık görüşenlerin LSAS ölçeği toplam puanı arkadaşları ile zaman zaman görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür. Farklılık arkadaşları ile oldukça sık görüşenlere (X=100.17) kıyasla, zaman zaman görüşenlerin (X=107.56) lehinedir.

4.3. FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNİ YORDAMA DURUMUNA İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın üçüncü probleminde örneklemdaki öğrencilerin, sosyal kaygı düzeylerinin (sosyal kaçınma ve sosyal kaygı), psikolojik dayanıklılık düzeylerini yordayıp yordamadığı incelenmiştir.

Tablo 4.129: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Yapısal Stil Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişkenler	B	Yordama Hatası	β	t	p
Model 1	LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	-0.007	0.033	-0.021	-0.209	0.834
	LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	0.041	0.03	0.132	1.333	0.183

R=.115 R²= 0.013 F= 2.386 p= .093

Tablo 4.129’da görüldüğü gibi yordayıcı değişken olarak analize dâhil edilen LSAS kaygı ve LSAS kaçınma alt boyut puanlarının, bağımlı değişken (yordanan) olan Yapısal stil alt boyut puanının %1.3’ünü açıklamaktadır. Modelin anlamlılığına

bakıldığında, Yapısal stil alt boyut puanı ile bağımsız değişkenler arasındaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 4.130: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Gelecek Algısı Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişkenler	B	Yordama Hatası	β	t	p
Model 2	LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	0.088	0.03	0.278	2.913	0.004*
	LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	0.002	0.028	0.007	0.076	0.94

R=.285 R²= 0.081 F= 15.682 p= .000

*p<0.05

Tablo 4.130’da görüldüğü gibi yordayıcı değişken olarak analize dâhil edilen LSAS kaygı ve LSAS kaçınma alt boyut puanlarının, bağımlı değişken (yordanan) olan Gelecek algısı alt boyut puanının %8.1’ini açıklamaktadır. Modelin anlamlılığına bakıldığında, Gelecek algısı alt boyut puanı ile bağımsız değişkenler arasındaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p<0.05$). LSAS kaçınma puanının gelecek algısı puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$). LSAS kaçınma puanındaki artış gelecek algısı puanını 0.088 kat arttırmaktadır. LSAS kaygı puanının gelecek algısı puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 4.131: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Aile Uyumu Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişkenler	B	Yordama Hatası	β	t	p
Model 3	LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	0.077	0.046	0.167	1.685	0.093
	LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	-0.031	0.042	-0.072	-0.73	0.466

R=.113 R²= 0.013 F= 2.282 p= .104

Tablo 4.131’de görüldüğü gibi yordayıcı değişken olarak analize dâhil edilen LSAS kaygı ve LSAS kaçınma alt boyut puanlarının, bağımlı değişken (yordanan) olan Aile uyumu alt boyut puanının %1.3’ünü açıklamaktadır. Modelin anlamlılığına bakıldığında, Aile uyumu alt boyut puanı ile bağımsız değişkenler arasındaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

Tablo 4.132: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Kendilik Algısı Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişkenler	B	Yordama Hatası	β	t	p
Model 4	LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	0.02	0.037	0.046	0.524	0.601
	LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	0.173	0.034	0.442	5.06	0

R= .482 R²= 0.232 F= 53.738 p= .000

*p<0.05

Tablo 4.132’de görüldüğü gibi yordayıcı değişken olarak analize dâhil edilen LSAS kaygı ve LSAS kaçınma alt boyut puanlarının, bağımlı değişken (yordanan) olan Kendilik algısı alt boyut puanının %23.2’sini açıklamaktadır. Modelin anlamlılığına bakıldığında, Kendilik algısı alt boyut puanı ile bağımsız değişkenler arasındaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (p<0.05). LSAS kaçınma puanının kendilik algısı puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir (p>0.05). LSAS kaygı puanının kendilik algısı puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.05). LSAS kaygı puanındaki artış kendilik algısı puanını 0.173 kat arttırmaktadır.

Tablo 4.133: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişkenler	B	Yordama Hatası	β	t	p
Model 5	LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	0.196	0.041	0.446	4.808	0
	LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	-0.04	0.037	-0.101	-1.084	0.279

R= .365 R²= 0.133 F= 27.359 p= .000

*p<0.05

Tablo 4.133’te görüldüğü gibi yordayıcı değişken olarak analize dâhil edilen LSAS kaygı ve LSAS kaçınma alt boyut puanlarının, bağımlı değişken (yordanan) olan Sosyal yeterlilik alt boyut puanının %13.3’ünü açıklamaktadır. Modelin anlamlılığına bakıldığında, Sosyal yeterlilik alt boyut puanı ile bağımsız değişkenler arasındaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (p<0.05). LSAS kaçınma puanının sosyal yeterlilik puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.05). LSAS kaçınma puanındaki artış sosyal yeterlilik puanını 0.196 kat arttırmaktadır. LSAS kaygı puanının sosyal yeterlilik puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir (p>0.05).

Tablo 4.134: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişkenler	B	Yordama Hatası	β	t	p
Model 5	LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	0,076	0,041	0,184	1,864	0,063
	LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	-0,027	0,037	-0,071	-0,722	0,471

R= .129 R²= 0.017 F= 3.035 p= 0.049

Tablo 4.134'te görüldüğü gibi yordayıcı değişken olarak analize dâhil edilen LSAS kaygı ve LSAS kaçınma alt, boyut puanlarının, bağımlı değişken (yordanan) olan Sosyal kaynaklar alt boyut puanının %1.7'sini açıklamaktadır. Modelin anlamlılığına bakıldığında, Sosyal kaynaklar alt boyut puanı ile bağımsız değişkenler arasındaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). LSAS kaçınma puanının sosyal kaynaklar puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.05$). LSAS kaygı puanının sosyal kaynaklar puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.05$).

Tablo 4.135: Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	Değişkenler	B	Yordama Hatası	β	t	p
Model 7	LSAS Kaçınma Alt Boyut Puanı	0.45	0.146	0.287	3.088	0.002
	LSAS Kaygı Alt Boyut Puanı	0.118	0.133	0.082	0.887	0.376

R= .360 R²= 0.129 F= 26.468 p= .000

Tablo 4.135'te görüldüğü gibi yordayıcı değişken olarak analize dâhil edilen LSAS kaygı ve LSAS kaçınma alt, boyut puanlarının, bağımlı değişken (yordanan) olan Psikolojik dayanıklılık toplam puanının %12.9'unu açıklamaktadır. Modelin anlamlılığına bakıldığında, Psikolojik dayanıklılık toplam puanı ile bağımsız değişkenler arasındaki modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($p < 0.05$). LSAS kaçınma puanının Psikolojik dayanıklılık toplam puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0.05$). LSAS kaçınma puanındaki artış Psikolojik Dayanıklılık toplam puanını 0.45 kat arttırmaktadır. LSAS kaygı puanının Psikolojik dayanıklılık toplam puanı üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.05$).

BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın alt amaçlarından sıra ile demografik değişkenlere göre Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanları, LSAS Sosyal Kaygı Ölçeği puanları arasında farklılaşma olup olmadığına ilişkin analizler arasındaki sonuçlar, literatürdeki bulgularla karşılaştırılarak yorumlanmış ve tartışılmıştır. Son olarak da LSAS Sosyal Kaygı Ölçeği puanlarının, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği puanlarını yordayıp yordadığına ilişkin bulgular tartışılmıştır.

5.1. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE YETİŞKİMLER İÇİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK ÖLÇEĞİ PUANLARI ARASINDA YAPILAN ANALİZLERİN TARTIŞMA VE YORUMLARI

Örneklemdaki öğrencilerin, yapısal stil alt boyunda yalnızca cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık elde edilmiştir. Aile uyumu alt boyutu açısından bakıldığında, cinsiyet, çalışma deneyimi, düzenli görüşülen akraba sayısı, akraba ilişkileri ve kardeş ilişkileri değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Kendilik algısı alt boyutunda, çalışma deneyimi ve kardeş ilişkilerinde anlamlı farklılık elde edilmiştir. Sosyal yeterlilik alt boyutuna bakıldığında, cinsiyet, kardeş ilişkileri, arkadaşlar ile görüşme sıklığı değişkenlerine göre anlamlı farklılık elde edilmiştir. Sosyal kaynaklar alt boyutunda ise, cinsiyet, çalışma deneyimi, düzenli görüşülen akraba sayısı, akraba ilişkileri, kardeş ilişkileri, sahip olunan arkadaşlık türü ve arkadaşlar ile görüşme sıklığı değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Son olarak psikolojik dayanıklılık toplam puanı açısından bakıldığında, cinsiyet, aile aylık ortalama gelir, düzenli görüşülen akraba sayısı, akraba ilişkileri, kardeş ilişkileri, sahip olunan arkadaşlık türü ve arkadaşlarla görüşme sıklığı değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Diğer demografik değişkenler açısından elde edilen sonuçlar anlamlı bulunmamıştır. Bu bölümde elde edilen bulgular literatür çerçevesinde yorumlanmıştır.

5.1.1. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Bu araştırmada, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyutlarından; yapısal stil, gelecek algısı, aile uyumu, sosyal yeterlilik, sosyal kaynaklar vepsikolojik dayanıklılık toplam puanında erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farkın erkekler lehine çıkması, erkelerin kızlara göre yeni yaşam görevlerine daha kolay adapte oldukları ve zorlayıcı deneyimlerle daha etkili bir şekilde başa çıktıkları şeklinde yorumlanabilir.

Literatürde yer alan bazı araştırmalara bakıldığında cinsiyetin psikolojik dayanıklılık üzerindeki etkisi ile ilgili bulguların çelişkili olduğu görülmektedir. Cinsiyetin psikolojik dayanıklılık üzerinde anlamlı bir farka yol açtığını ifade eden çalışmaların yanı sıra (Cole, Field ve Harris, 2004; Kılıç, 2014; Oktan ve diğerleri, 2014; Önder ve Gülay, 2008), cinsiyetin psikolojik dayanıklılık üzerinde etkili olmadığını belirten çalışmalar da (Terzi, 2008; Tümlü ve Receptoğlu, 2013; Yalçın, 2013) bulunmaktadır. Buradaki farklılığı yaratan unsurun örneklemden kaynaklandığı düşünülmektedir.

5.1.2. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Üniversiteye Yerleştikleri Puan Türü Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Üniversiteye yerleşilen puan türüne göre, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği tüm alt boyutlarının ve psikolojik dayanıklılık toplam puanının farklılaşması anlamlı bulunmamıştır. Parlak (2014) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada dayanıklılığın puan türüne göre farklılaşmadığını bulmuştur. Bu bulgu araştırma sonucu destekler niteliktedir. Buna göre öğrencilerin üniversite seçme sınavında tercih ettikleri puan türünün psikolojik dayanıklılıklarına anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.

5.1.3. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum

Bu araştırmada öğrenim görülen anabilim dalı değişkenine göre Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği tüm alt boyutlarının ve psikolojik dayanıklılık toplam puanının farklılaşması anlamlı bulunmamıştır. Buna göre öğrencilerin öğrenim görmekte olduğu lisans programlarının psikolojik dayanıklılık gücüne anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır. Araştırma sonucundan farklı olarak, Gökçen (2015) madde kullanan ve madde kullanmayan üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarının devam ettikleri fakültelere bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

5.1.4. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örnekleme yer alan üniversite öğrencilerinin sahip oldukları kardeş sayısına göre Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği tüm alt boyutlarının ve toplam puanının farklılaşması anlamlı bulunmamıştır. Atik (2013) in çalışmasında da kardeş sayısının psikolojik dayanıklılık üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Literatürde üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada, kardeş sayısının azalmasıyla dayanıklılığın arttığı bulgusu da yer almaktadır (Kılıç, 2014). Kardeş sayısı bazı kuramcılar tarafından bireylerin aile içinde bulunduğu kardeş sırasını etkileyen bir unsur olması yönüyle önemsenen bir konu olmuştur. Fakat bu çalışmadan elde edilen bulguya göre kardeş sayısının psikolojik dayanıklılığı olumlu veya olumsuz yönde etkilemediği görülmüştür.

5.1.5. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örnekleme yer alan üniversite öğrencilerinin Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği tüm alt boyutlarının ve toplam puanının kardeşler arasında doğum sırasına göre konum değişkenine göre farklılaşmasının test edildiği bu

araştırmada öğrencilerin aile içinde bulunduğu kardeş sırasının psikolojik dayanıklılık gücünü anlamlı bir şekilde farklılaştırmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Doğum sırasının kişiliği ve davranışları etkilediği fikrini öne süren Adler'in yaklaşımından yola çıkarak ele alınan kardeş sırası değişkeni, psikolojik dayanıklılık gücünü anlamlı şekilde farklılaştırmamaktadır. Oktan ve diğ. (2014) psikolojik doğum sırasının psikolojik dayanıklılığı anlamlı şekilde yordadığını ortaya koymuşlardır. Bu çalışmada gerçek doğum sırası ele alınmıştır ve psikolojik dayanıklılığı anlamlı bir şekilde değiştirmedeği görölmüştür.

5.1.6. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Bu araştırma kapsamında okuryazar değil, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü eğitim kategorilerinde incelenen anne eğitim durumuna göre öğrencilerin Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği tüm alt boyutları ve toplam puanındaki farklılaşma anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç, anne eğitim durumunun değişmesi öğrencilerin psikolojik dayanıklılık gücüne yansımadağı şeklinde yorumlanabilir. Atik (2013) liseli ergenlerle yaptığı çalışmasında anne eğitim düzeyi ile psikolojik dayanıklılık arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirtmektedir. Koç Yıldırım (2014)'ün yine ergenlerle gerçekleştirdiği çalışmasında Ergenler Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmazken, toplam puanda 6-11 yıl eğitim gören grubun lehine anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Son olarak üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılığının incelendiği bir araştırmada anne eğitim seviyesinin psikolojik dayanıklılık gücünü etkilemediği sonucuna varılmıştır (Parlak, 2014). Araştırma sonuçlarının bu çalışmanın bulgusunu destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

5.1.7. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Bu araştırma kapsamında okuryazar değil, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü eğitim kategorilerinde incelenen baba eğitim durumuna göre öğrencilerin Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği tüm alt boyutları ve

toplam puannındaki farklılaşma anlamlı bulunmamıştır. Baba eğitim durumuna yönelik elde edilen bulgu anne eğitim durumu değişkenine benzer şekilde yorumlanabilir. Koç Yıldırım (2014)'ün anne eğitim durumu değişkeninde de belirtildiği çalışmasında, babanın eğitim düzeyi değişkenine göre EPDÖ Aile Desteği alt boyutu ve EPDÖ toplam puanları açısından 12 yıl ve üstü grubun lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Parlak (2014)'ün araştırmasında da baba eğitim durumunun üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarını etkileyen bir faktör olmadığı sonucuna varılmıştır. Ergenlik gibi bilişsel, sosyal, duygusal gelişim yönünden hızlı bir değişimin olduğu dönemde bireyin ailesel değişkenlerden etkilenme olasılığının yüksek olduğu söylenebilir. Üniversite öğrencilerinin ise psikolojik dayanıklılık gücü açısından bireysel özelliklerinden ve çevre etkenlerinden daha fazla etkilenme eğiliminde oldukları söylenebilir.

5.1.8. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde ailenin bireye sağladığı olanakların bireyin psikolojik dayanıklılığını etkilediği görülmektedir. Bu sebeple aile aylık ortalama gelir bir değişken olarak ele alınmıştır. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt boyutunda 999 TL'ye kadar olanlara kıyasla 1000-1999 TL arasında ve 2000-2999 TL arasında olanların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık toplam puanında ise öğrencinin aile aylık ortalama geliri 999 TL'ye kadar olanlar ile 1000-1999 TL arasında olanlar arasında, 1000-1999 TL arasında olanların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Jenson ve Fraser (2006) organize edilmiş, ihtiyaçların karşılandığı bir ev ortamının bulunmasının, kaliteli okullara devam edilmesinin ve sanatsal, kültürel ve spor aktivitelerine katılım gösterilmesinin psikolojik dayanıklılıkta koruyucu faktörler olduğunu belirtmektedir. Farklılığın üst gruplar açısından anlamlı bulunması literatüre kaynaklık edecek bir sonuç olarak görülebilir.

5.1.9. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Farklı lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin üniversite yaşantılarında çalışma deneyimlerinin olup olmaması psikolojik dayanıklılık gücü bakımından incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu ve sosyal kaynaklar alt boyutlarında çalışma deneyimi olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna karşın kendilik algısı alt boyutunda çalışma deneyimi olmayanların lehine anlamlı sonuç elde edilmiştir. Sosyal kaynakların koruyucu faktör olarak ele alındığı psikolojik dayanıklılık kavramında, çalışma deneyimi olan öğrencilerin maddi kaynaklara ek olarak çalışma deneyimleri sayesinde edindikleri sosyal çevrenin psikolojik dayanıklılıklarını arttırıcı bir faktör olduğu söylenebilir. Gökçen (2015) madde kullanan ve madde kullanmayan öğrencilerin çalışma durumlarına ilişkin analizinde öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarını etkilemediği sonucunu elde etmiştir. Farklılığın örneklem grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

5.1.10. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum

Örnekleme yer alan üniversite öğrencilerinin Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği tüm alt boyutlarının ve toplam puanının düzenli görüşülen akraba sayısı değişkenine göre farklılaşması test edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, aile uyumu alt boyutunda düzenli olarak üç ve üzeri akraba ile görüşenlere kıyasla, görüştüğü akrabası olmayan ve bir akrabası ile görüşenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal kaynaklar alt boyutunda düzenli olarak üç ve üzeri akraba ile görüşenlere kıyasla, görüştüğü akrabası olmayan ve iki akrabası ile görüşenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık toplam puanında ise düzenli olarak üç ve üzeri akraba ile görüşenlere kıyasla, görüştüğü akrabası olmayan ve bir akrabası ile görüşenlerin lehine anlamlı farklılık elde edilmiştir.

Araştırmaya dâhil edilen görüşülen akraba sayısı değişkeni, psikolojik dayanıklılığın koruyucu faktörlerinden olan sosyal ağ ve sosyal destek kapsamında

ele alınmıştır. Farklılığın aile üyelerinden daha az kişiyle görüşülmesinin psikolojik dayanıklılığı artırıyor olması dikkat çeken bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

5.1.11. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Akrabalık İlişkileri Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Psikolojik dayanıklılık, bireyin çevresiyle karşılıklı etkileşimi bünyesinde barındıran çok boyutlu ve dinamik bir yapı olarak ele alınmaktadır. Bu bakımdan bu araştırma kapsamında üniversite öğrencilerinin akrabaları ile ilişkileri de sorgulanmıştır ve Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyutları ve toplam puanı açısından anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir. Sonuca bakıldığında, gelecek algısı ve sosyal kaynaklar alt boyutlarında akrabalarıyla oldukça iyi düzeyde ilişkileri olanlara kıyasla, orta ve kötü düzeyde ilişkisi olanların lehine bir sonuç çıktığı görülmektedir. Aile uyumum alt boyutu ve psikolojik dayanıklılık toplam puanında ise benzer bir sonuç olarak, akrabalarıyla oldukça iyi ve iyi düzeyde ilişkileri olanlara kıyasla, akrabalarıyla orta ve kötü düzeyde ilişkileri olanların lehine anlamlı farklılık elde edilmiştir.

Wilk (2008) yaş ortalaması 26 olan sosyal hizmet bölümü öğrencileri üzerinde aile ve akran desteğinin akademik stres ve psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkide aracı rolünü incelemiştir. Koruyucu faktör olarak ele alınan aile desteğinin akademik stres ve psikolojik dayanıklılık arasındaki negatif ilişkiyi önemli derecede ılımlı kılmadığı sonucuna varılmıştır. Fakat birçok araştırmacı aile desteğinin psikolojik dayanıklılık gücü üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ve koruyucu faktör olarak ele alınabileceğini belirtmektedir. Bu araştırma için, üniversite öğrencilerinin akrabalarıyla olan ilişkilerinin iyi düzeyde olması psikolojik dayanıklılık gücünü olumsuz yönde etkilediği sonucunun örneklem özelliklerinden kaynaklanabileceği söylenebilir.

5.1.12. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Literatürde üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarını aile ilişkileri çerçevesinde inceleyen araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu araştırma

üniversite öğrencilerinin kardeş ilişkileri ile Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği tüm alt boyutları ve toplam puanı arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. Yapısal stil ve sosyal yeterlilik alt boyutlarında, Kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanlara kıyasla kardeşleriyle iyi ilişkileri olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Gelecek algısı, kendilik algısı ve sosyal kaynaklar alt boyutlarıyla psikolojik dayanıklılık toplam puanında, kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanlara kıyasla kardeşleriyle iyi ve orta/kötü ilişkisi olanların lehine anlamlı farklılık elde edilmiştir. Son olarak aile uyumu alt boyutunda kardeşleriyle oldukça iyi ilişkileri olanlara kıyasla kardeşleriyle orta/kötü ilişkisi olanların lehine anlamlı farklılık ortaya çıktığı görülmüştür.

Psikolojik dayanıklılığın literatür bilgisine bakıldığında, sıcak ve yakın aile ilişkilerinin (ebeveyn, kardeş, akraba) psikolojik dayanıklılık gücü üzerinde olumlu etkisinin bulunduğu belirtilmektedir. Erikson'un (1968) ve Loevinger (1994)'in gelişim evreleri teorilerine göre üniversite döneminde birey aile kimliğinden ayrılarak kendini bulma ve bağımsız arkadaşlıklar kurma fazına geçmektedir. Bu ifadeyle ilişkili olarak, Wilk (2008) de, geleneksel üniversite çağındaki gençlerin fiziksel ve psikolojik olarak evlerini terk etmek istediklerini belirtmektedir. Bu açıdan bakıldığında üniversite dönemi için, bireylerin kardeşleri ile olan iyi ilişkilerinin incinebilirlik düzeylerini arttığı söylenebilir.

5.1.13. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sahip Olunan Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örneklemdaki üniversite öğrencilerinin hangi tür arkadaşlıklara sahip oldukları incelenen bir diğer değişken olmuştur. Bu sayede bireyin yaşamında önemli yer tutan arkadaş gruplarının psikolojik dayanıklılık gücünü anlamlı şekilde farklılaştırıp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Sonuca bakıldığında, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt boyutu ile psikolojik dayanıklılık toplam puanında anlamlı farklılığa rastlandığı görülmüştür. Daha çok yakın arkadaşlıkları olanlar ile okul içi arkadaşlıkları olanlar arasında, okul içi arkadaşlıkları olanların lehine anlamlı sonuç elde edilmiştir. Samimi, yakın arkadaşlara göre daha geniş bir grubun arkadaşlığına sahip olmanın psikolojik dayanıklılığı arttığı söylenebilir. Araştırmada üzerinde durulması gerektiği düşünülen

bir diğerk nokta ise, günümüz toplumu için internet ağı arkadaşlığı (facebook, twitter vs.) kullanımı ön plana çıkarken, örneklemdaki üniversite öğrencilerinin sosyal ağ arkadaşlığını tercih etmemesidir.

5.1.14.Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşları ile Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Psikolojik Dayanıklılık Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Farklı lisans programlarında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sahip oldukları arkadaşlık türünün yanında, arkadaşlarıyla görüşme aralıklarının da psikolojik dayanıklılık gücünü etkileyebileceği düşünülmüş ve bir değişken olarak ele alınmıştır. Araştırmada, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutları ile psikolojik dayanıklılık toplam puanında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarında, arkadaşları ile oldukça sık görüşenlere kıyasla, zaman zaman ve nadiren görüşenlerin lehine; zaman zaman görüşenlere kıyasla da nadiren görüşenlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Psikolojik dayanıklılık toplam puanı için de benzer bir sonuç olarak, arkadaşları ile oldukça sık ve zaman zaman görüşenlere kıyasla, nadiren görüşenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Arkadaşlar ile sık ve zaman zaman görüşmenin bireyin psikolojik dayanıklılık gücünü anlamlı derecede düşürdüğü yorumu yapılabilir.

5.2. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE LİEBOWİTZ SOSYAL KAYGI ÖLÇEĞİ PUANLARI ARASINDA YAPILAN ANALİZLERİN TARTIŞMA VE YORUMLARI

Örneklemdaki öğrencilerin, cinsiyet, baba eğitim durumu, aile aylık ortalama gelir, çalışma deneyimi, akraba ilişkileri ve arkadaşlarla görüşme sıklığı değişkenlerine göre öğrencilerin sosyal kaçınma alt puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal kaygı alt puanı açısından bakıldığında, cinsiyet, baba eğitim durumu, aile aylık ortalama gelir, çalışma deneyimi ve arkadaşlarla görüşme sıklığı değişkenlerine yönelik anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Son olarak sosyal kaygı toplam puanının da cinsiyet, baba eğitim durumu, aile aylık ortalama gelir, çalışma deneyimi, akraba ilişkileri ve arkadaşlarla görüşme sıklığı değişkenleri bağlamında anlamlı farklılık bulunduğu görülmüştür. Diğer demografik değişkenler

açısından elde edilen sonuçlar anlamlı bulunmamıştır. Bu bölümde elde edilen bulgular literatür çerçevesinde yorumlanmıştır.

5.2.1. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Bu araştırmada örneklemdaki üniversite öğrencilerinin sosyal kaçınma, sosyal kaygı alt puanları ve sosyal kaygı toplam puanı bakımından cinsiyetler arası anlamlı farklılık göstermiştir. Bu farklılığın erkekler lehine olduğu görülmüştür. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sosyal kaygı puanları daha düşüktür.

Literatür incelendiğinde cinsiyet ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiye dair birbirinden farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Sosyal kaygının kadınlarda erkeklere oranla daha fazla görüldüğünü ortaya koyan araştırmaların yanı sıra erkeklere daha fazla olduğunu ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır. Bununla birlikte, araştırmanın bulgularına paralel olarak sosyal kaygının cinsiyete göre farklılaştığını ortaya koyan araştırmalar kadar farklılaşmadığını ortaya koyan araştırmaların da olduğu görülmektedir. Ümmet (2007)'in üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında cinsiyetin sosyal kaygıya etki eden bir faktör olmadığı ortaya konmuştur. Eng ve diğ. (2005) yaş ortalaması 34 olan bireylerle yaptıkları çalışmada cinsiyet açısından anlamlı farklılık elde etmemişlerdir. Yine Ayberk (2011) sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutlarının cinsiyete göre farklılaşmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte Sübaşı (2002)'nin üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerini yordamak amacıyla yaptığı çalışmada ise cinsiyetin önemli bir yordayıcı olduğu ve erkek öğrencilerin sosyal kaygı puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. İzgiç ve diğ. (2000) sosyal kaygının kadınlarda erkeklere oranla daha fazla bulunduğunu belirtmişlerdir. La Greca ve Lopez (1992) tarafından yapılan ve ergenlerdeki sosyalkaygının incelendiği çalışmada, kızların erkeklerden daha kaygılı oldukları bulunmuştur.

Cinsiyetler arası farklılığın ortaya çıkması, kadın ve erkeğin farklı sosyal kimliklerle donatılarak toplumsallaşmasına bağlanabilir. Bununla birlikte, sosyal kaygıyı çevrelerinden gördükleri tepkilere göre yaşamaları ve yansımaları bu farklılığı ortaya çıkaran sebepler arasında görülebilir.

5.2.2. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Üniversiteye Yerleştikleri Puan Türü Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Üniversiteye yerleşilen puan türü değişkenin sosyal kaçınma, sosyal kaygı alt boyutları ve soysak kaygı toplam puanı üzerindeki farklılaşmasının anlamlı olup olmadığının test edilmesi sonucunda öğrencilerin bölümlerine yerleştikleri puan türlerinin sosyal kaygılarına yönelik puanlarını anlamlı şekilde farklılaştırmadığı sonucuna varılmıştır. Buna göre sosyal kaygı üzerinde öğrencilerin bölümlerini tercih ettikleri puan türlerinin anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

5.2.3. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Öğrenim Görülen Anabilim Dalı Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örnekleme yer alan üniversite öğrencilerinin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutları ile sosyal kaygı toplam puanının öğrenim görülen anabilim dalı değişkenine göre farklılaşmasının test edildiği bu araştırmada anlamlı sonuca ulaşılamamıştır. Araştırma sonucu destekler nitelikte Temizel (2014)'in üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında, sosyal kaygı alt boyutlarından alınan puanlar ile öğrenim görülen bölümler karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.4. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örneklemedeki öğrencilerin kardeş sayısı buldukları kardeş sırasını değiştirmesi bakımından incelenen bir diğer değişkendir. Kardeş sayısının üniversite öğrencilerinin yaşadıkları sosyal kaygı üzerindeki farklılaşmasının test edilmesi sonucunda anlamlı sonuca ulaşılamamıştır. Buna göre öğrencilerin sahip olduğu kardeş sayısı değişmekle birlikte sosyal kaçınma ve sosyal kaygı puanları üzerinde anlamlı değişme olmamıştır. Bu sebeple kardeş sayısının bireylerin yaşadıkları sosyal kaygı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı ifade edilebilir. Üniversite döneminden farklı olarak ergenlik çağındaki öğrencilerle yapılan bir çalışmada araştırma sonucunu destekler nitelikte kardeş sayısının sosyal kaygı ölçeğinin toplam

ve alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermediği ortaya konmuştur (Ümmet, 2007). Ayberk (2011) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında kardeş sayılarının yaşanan sosyal kaygı üzerinde etkisinin olmadığını ifade etmiştir.

5.2.5. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeşler Arasında Doğum Sırasına Göre Konum Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre kardeş sırasının sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyut puanları ve sosyal kaygı toplam puanı açısından farklılaşması anlamlı bulunmamıştır. Araştırma sonucuna benzer nitelikte Ayberk (2011) üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine ilişkin yaptığı araştırmasında doğum sırasına göre yapılan karşılaştırmada anlamlı farklılığa rastlamamıştır.

Farklılığın anlamlı olmayışında, üniversite dönemi öğrencilerinin gelişim dönemi bakımından bireysel kimliklerini kazanmış olmalarının, çocukluk yaşantılarına ait etkilerden daha çok çevre koşullarının etkisi altında olmalarının ve kendi bilişsel süreçlerinden etkilenmelerinin etkisi olduğu söylenebilir.

5.2.6. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Bu araştırma kapsamında okuryazar değil, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü eğitim kategorilerinde incelenen anne eğitim durumuna göre öğrencilerin, sosyal kaygı ve sosyal kaçınma alt boyutları ile sosyal kaygı toplam puanlarındaki farklılaşma anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç, anne eğitim durumunun değişmesi öğrencilerin yaşadıkları sosyal kaygıya yansımadağı şeklinde yorumlanabilir. Ümmet (2007) ise üniversite öğrencilerinin annesi okuryazar olmayanların, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerden daha yüksek oranda sosyal kaygı yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bir diğer çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal kaçınma alt ölçeğinde annesi üniversite mezunu olanların sosyal kaçınma düzeyleri, annesi ilkokul, ortaokul ve lisansüstü mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek sosyal kaygı yaşadıkları belirlenmiştir (Çağlar ve diğ., 2012).

Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren iletişime geçtiği ilk kişi annesidir. Bebeğin beslenmesi, temizliğinin sağlanması ve sevgi ihtiyacının giderilmesi anne tarafından gerçekleştirilir. Bebeğe bu kadar yakın olan annenin bebeği üzerindeki etkisi kaçınılmaz bir gerçektir (Geçtan, 2016). Annelerin çocuklarının temel sevgi ve ilgi ihtiyaçlarını karşılıyor olmaları, sosyal ilişkilerinin kalitesi ve sosyal ortamlarda sergiledikleri davranış biçimlerini doğrudan etkileyecek bir durum olmayabilir.

5.2.7. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örneklemedeki öğrencilerin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutları ve sosyal Kaygı toplam puanı bakımından babası ilkokul mezunu ve öncesi olan öğrenciler ile babası lisansüstü mezunu olan öğrenciler arasında babası lisansüstü mezunu olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Baba eğitim seviyesinin yükselmesi gencin sosyal kaçınma davranışını ve yaşadığı sosyal kaygıyı azalttığı yönünde bir yorum yapılabilir.

Sosyal kaygı çocukların ebeveynleri taklit etmesi yani model alması ile öğrenilmektedir (Leary ve Kowalski, 1997). Türk aile yapısında babanın çalışan, aktif rol model olması bireyin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı durumunu etkileyen bir faktör olmasını sağlayabilir. Bilişsel yaklaşıma göre sosyal kaygının sonuçlarının kişilerin yetersizlik algısından kaynaklandığı belirtilmektedir (Schlenker ve Leary, 1982). Babanın eğitim seviyesi arttıkça, özsaygısının artması ve bu durumu çocuğu ile olan ilişkisine bilinçli bir şekilde yansıtmasının bireyin sosyal kaygısının azalmasında bir faktör olabileceği düşünülmektedir.

5.2.8. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Aile Aylık Ortalama Gelir Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örneklemede yer alan üniversite öğrencilerinin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutları ile sosyal kaygı toplam puanının aile aylık ortalama gelir değişkenine göre farklılaşmasının test edildiği bu araştırmada öğrencilerin ailelerinin aylık ortalama gelir düzeylerinin üç puan türünde de anlamlı farklılığa yol açtığı görülmüştür. Ailenin aylık ortalama geliri 3000 TL ve üstü olanların LSAS kaçınma

alt boyut puanı ailenin aylık ortalama geliri 1000-1999 TL arasında ve 2000-2999 TL arasında olanlara göre anlamlı derecede düşüktür. İzgiç ve diğ. (2000) sosyal kaygının yaygınlığını araştırdıkları çalışmalarında sosyal kaygının yaşam boyu ve son bir yıllık yaygınlığının düşük sosyoekonomik düzeydeki grupta diğer gruplara göre daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Türe (2009) tıp fakültesi öğrencileri ile yaptığı çalışmada sosyoekonomik düzey açısından, geliri giderinden düşük olanların sosyalkorku ve kaçınma düzeyinin, yüksek olanlara göre anlamlı olarak yüksek çıktığını saptamıştır. Son olarak Ayberk (2011) üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik düzeyi düşükçe sosyal kaygı düzeyinin yükseldiğini, bunun yanında sosyo-ekonomik düzeyi düşük üniversite öğrencilerinin kaçınma puan ortalamasının, sosyo-ekonomik düzeyi orta ve yüksek olan bireylerin kaçınma puan ortalamasından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu saptamıştır.

Sosyo-ekonomik düzeyçevre olanaklarına ulaşmayı, bireyin kendini ifade ediş tarzını, toplum içerisine katılma ve sergilediği davranış biçimlerini etkileyen bir faktör olarak düşünülebilir. Düşük sosyo-ekonomiye sahip bireyler kendilerini eksik hissetme ve buna bağılı olarak da toplumla iletişimde isteksiz davranma eğilimi gösterebilirler. Bu durum bireylerin hatalı davranma kaygısı ve kaçınma davranışı göstermelerine neden olabilir.

5.2.9. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Çalışma Deneyimi Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örneklemdaki öğrencilerin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutları ile sosyal kaygı toplam puanı çalışma deneyimi olup olmaması bakımından incelendiğinde, çalışma deneyimi olan öğrencilerin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı puanları anlamı derecede düşük çıkmıştır. Farklılığın nedenine ilişkin olarak, herhangi bir işte çalışmış bir öğrencinin çalıştığı süre boyunca iletişimi başlatma, sürdürme becerilerinin geliştiği söylenebilir. Bununla birlikte bilişsel süreçlerde bireyin sahip olduğu olumsuz düşüncelerle (kendini izleniyormuş zannetmesi, küçük düşeceği korkusu, yanlış konuşmaktan korkması) baş edebilmesi açısından bu sonucun beklendik olduğu düşünülebilir.

5.2.10.Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Düzenli Görüşülen Akraba Sayısı Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örneklemdaki öğrencilerin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutları ile sosyal kaygı toplam puanı düzenli görüşülen akraba sayısı bakımından incelendiğinde; düzenli olarak görüştüğü akrabası olmayanların LSAS ölçeği toplam puanının düzenli olarak üç ve daha fazla akrabası ile görüşenlere göre anlamlı derecede düşük olduğu görülmüştür. Aile üyelerinden sayıca fazla kişiyle görüşmenin örneklem grubundaki bireylerin toplam sosyal kaygı puanını arttırdığı söylenebilir.

5.2.11.Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Akrabalık İlişkileri Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma ve Yorum

Örneklemdaki öğrencilerin sosyal kaçınma alt boyutu bakımından akrabaları ile oldukça iyi ve kötü düzeyde ilişkileri olanlar ile orta düzeyde ilişkileri olanlar arasında iyi ve kötü düzeyde olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Sosyal kaygı alt boyutunda ise akrabalık ilişkileri bakımından anlamlı farklılığa ulaşamamıştır. Son olarak sosyal kaygı toplam puanı bakımından akrabaları ile kötü düzeyde ilişkileri olanlar ile orta düzeyde ilişkileri olanlar arasında kötü düzeyde olanların lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Sonuca bakıldığında akraba ilişkilerinin ilişkilerin kötü olmasının bireyin sosyal kaygısını azaltması dikkat çeken bir sonuçtur. Akraba ilişkilerinin oldukça iyi veya tam ters olarak kötü olması bireylerin topluma girebilmeleri ve sosyal ilişkilerini başlatabilmeleri noktasında olumlu bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5.2.12.Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kardeş İlişkileri Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum

Akraba ilişkilerinin yanı sıra kardeş ilişkileri değişkeni açısından da sorgulanmıştır. Buna göre farklı lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin kardeş ilişkileri durumuna göre sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutları ile sosyal kaygı toplam puanının farklılaşmasının test edilmesi sonucunda farklılaşma

anlamli bulunmamıştır. Buradan hareketle kardeş ilişkileri durumunun öğrencilerin sosyal kaçınma davranışı ve yaşadıkları sosyal kaygı üzerinde anlamlı etkisinin bulunmadığı söylenebilir.

5.2.13.Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Arkadaşlık Türü Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum

Öğrencilerin üniversite döneminde kurdukları arkadaşlık türlerinin yaşadıkları sosyal kaçınma ve sosyal kaygı üzerindeki farklılaşmasının test edilmesi sonucunda farklılık anlamlı bulunmamıştır. Buna göre öğrencilerin yakın arkadaşlıklar kurması veya sosyal ağ üzerinden arkadaşlıklarını sürdürmesi sosyal kaygı ve sosyal kaçınma üzerinde anlamlı bir etki oluşturmamaktadır.

5.2.14.Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Arkadaşları ile Görüşme Sıklığı Değişkenine Göre Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği Bulgularına İlişkin Tartışma Ve Yorum

Örnekleme yer alan üniversite öğrencilerinin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutları ile sosyal kaygı toplam puanının arkadaşları ile görüşme sıklığı değişkenine göre farklılaşmasının test edildiği bu araştırmada öğrencilerin arkadaşlarıyla görüşme aralıklarının üç puan türünde de anlamlı farklılığa yol açtığı görülmüştür. Arkadaşlarıyla oldukça sık görüşenlerin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutları ile sosyal kaygı toplam puanı zaman zaman görüşenlere göre anlamlı derecede düşüktür.

Akran gruplarıyla bir araya gelindiğinde çeşitli sosyal aktivitelerde bulunulduğu düşünülebilir. Bir araya gelişlerin öğrencilerin sosyal becerilerinin, iletişim becerilerinin gelişmesine katkıda bulunduğu söylenebilir. Araştırma sonucuyla ilgili olabilecek bir çalışma Türe (2009) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışma bulgusunda, arkadaş ile sosyal etkinliği olanların olmayanlara göre korku ve kaçınma puanlarının anlamlı olarak düşük olduğu saptanmıştır. Sosyal kaygılı kişiler sosyal ortamlarda ya da performans gösterilmesi beklenen durumlarda, küçükdüşeceği, sıkıntı duyacağı ya da utanç duyacağı bir şekilde davranacaklarından korku duymaktadırlar. Bu nedenden dolayı sosyal kaygısı yüksek olan bireyler

nadiren çevrelerindeki bireylerle bir araya gelmeyi tercih edeceklerdir yorumu yapılabilir.

5.3. FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL KAYGI DÜZEYLERİNİN PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK DÜZEYLERİNİ YORDAMA DURUMUNA İLİŞKİN TARTIŞMA VE YORUMLARI

5.3.1. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Yapısal Stil Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum

Sosyal kaygı ölçeği (LSAS) alt boyutlarından kaygı ve kaçınma alt boyut puanlarının, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği yapısal stil alt boyut puanını tahmin edebilme gücünün var olmadığı gözlenmiştir. Oluşturulan modelin anlamlı olmadığı sonucuna varılmıştır. Buna göre sosyal kaygı ve sosyal kaçınmanın bireyin kendine ilişkin tanımlamaları (en iyi olduğu durumlar, alışkanlıklar vs.) boyutuna bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

5.3.2. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Gelecek Algısı Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum

Sosyal kaygı ölçeği (LSAS) alt boyutlarından kaygı ve kaçınma alt boyut puanlarının, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği gelecek algısı alt boyut puanını tahmin edebildiği gözlenmiştir. Öğrencilerin LSAS kaçınma puanı yüksek olanların artışına paralel olarak gelecek algısı puanının arttığı saptanmıştır. Buna karşın kaygı puanının gelecek algısı puanını etkilemediği gözlemlenmiştir. Özetle, sosyal kaygı puan türlerinden kaçınmanın gelecek algısını tahmin edebilme bir başka deyişle yordama gücüne sahip olduğu söylenebilir.

Sosyal kaygılı bireylerin kendilerine ilişkin olumsuz düşünce ve yüklemeleri yeti yakınlarına neden olabilmektedir (Sübaşı, 2007). Cohn, Fredrickson, Brown, Mikels ve Conway (2009) tarafından yapılan, pozitif duygularla ilgilidir bir çalışmada üniversite öğrencilerinin, sahip oldukları pozitif duyguların ve düşüncelerin, bir kişilik özelliği olarak dayanıklılığı etkilediği ortaya konmuştur. Buna göre, üniversite öğrencilerinin yaşamlarını sürdürecekleri mesleklerine hazırlandıkları bir dönemde,

gelecek beklentilerine ve hedeflerine karşı olumsuz düşüncelere ve düşük özsaygıya sahip olmalarının psikolojik dayanıklılık gücünü etkileyebileceği söylenebilir.

5.3.3. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Aile Uyumu Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum

Sosyal kaygı ölçeği (LSAS) alt boyutlarından kaygı ve kaçınma alt boyut puanlarının, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği aile uyumu alt boyut puanını tahmin edebilme gücünün var olmadığı elde edilen sonuçlar arasındadır.

Aile uyumu alt boyutu incelendiğinde ebeveynlerin kabul davranışları ve aile içi uyumun psikolojik dayanıklılık kavramı içerisinde yer aldığını göstermektedir. Bu araştırmada sosyal kaygının psikolojik dayanıklılığının aile uyumunu etkilemediği sonucu çıkmasına karşın, bu kavramlarla ilişkili olduğu düşünülen bir çalışma literatürde yer almaktadır. Ahmed, Rohner, Gielen (2010) ebeveyn kabul ve reddinin teorisi, Arap dünyasında yapılan araştırmalar ve önlemler kapsamında bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma bulgusu, ebeveyn davranışlarının ergenlerin ve çocukların sosyal etkileşim stillerine etki ettiğini göstermektedir. Çocuk ve ergen tarafından algılanan ebeveyn reddinin, arkadaş ilişkilerinde akran reddi, yalnızlık ve önyargılı davranışlara neden olabileceği araştırma sonucunda dikkat çekmektedir. Sonuç olarak aile uyumunun psikolojik dayanıklılığı etkileyen bir faktör olduğu ve aynı zamanda sosyal etkileşim boyutunda da ele alınması gereken bir kavram olduğu söylenebilir.

5.3.4. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Kendilik Algısı Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum

Sosyal Kaygı Ölçeği'nin (LSAS) kaygı ve kaçınma alt boyut puanlarının, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği kendilik algısı alt boyut puanını yordama gücü olduğu belirlenmiştir. İlaveten Sosyal Kaygı ölçeğinin (LSAS) kaygı puanlarındaki artışın, kendilik algısı puandaki artışa neden olduğu belirlenmiştir. Ancak kaçınma puanının gelecek algısı puanını etkilemediği gözlemlenmiştir. Windle, Markland ve Woods (2008)'un yaptıkları çalışmada psikolojik dayanıklılığı açıklayan bir model geliştirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakıldığında, bireyin özsaygısının, kendine ilişkin algıladığı yeterliliğin ve kişiler arası ilişkilerdeki kontrol gücünün psikolojik dayanıklılığını etkilediği

ortaya konmuştur. Bu araştırmada da sosyal ilişkiler bağlamında ele alınan psikolojik dayanıklılık gücünün, sosyal kaygı ve kaçınma faktörleri tarafından yordanyor olmasının açıklanan modele katkı sağlayacağı söylenebilir.

5.3.5. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Sosyal Yeterlilik Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum

Sosyal Kaygı Ölçeği'nin (LSAS) kaygı ve kaçınma alt boyut puanlarının, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği sosyal yeterlilik alt boyut puanını tahmin gücü olduğu belirlenmiştir. Sosyal Kaygı Ölçeği'nin (LSAS) kaçınma puanındaki artışın, sosyal yeterlilik puanında da artışa neden olduğu belirlenmiştir. Buna karşın kaygı puanının gelecek algısı puanını etkilemediği gözlemlenmiştir.

Dayanıklı bireylerin başa çıkma süreçlerinde destekleyici bir sosyal ağ oluşturabildikleri ve çevrelerindeki insanlara olumlu duyguları yansıtabildikleri belirtilmektedir (Demos, 1989; Kumpfer, 1999; Werner ve Smith, 1992; akt: Tugade, Fredrickson ve Feldman Barrett, 2004). Nowack (1986) dayanıklı bireylerin A tipi kişilik özelliklerine (sosyal etkileşimi başlatabilme becerisi, geniş sosyal ağa sahip olabilme, duygularını dışa vurabilme vs.) sahip olduklarını belirtmektedir. Sosyal kaygı ve sosyal kaçınmanın sahip olunan bu özellikleri etkileyebilme gücünün var olduğu söylenebilir.

5.3.6. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Sosyal Kaynaklar Alt Boyut Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum

Sosyal Kaygı Ölçeği'nin (LSAS) kaygı ve kaçınma alt boyut puanlarının, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği sosyal kaynaklar alt boyut puanını tahmin gücü olduğu belirlenmiştir. Modelin anlamlılığına karşın, Sosyal Kaygı Ölçeği'nin (LSAS) kaygı ve kaçınma alt boyut puanlarının sosyal kaynaklar puanını etkilemediği gözlemlenmiştir. Sosyal kaynaklar içerisinde ele alınabilecek olan, bireylerin; ailelerinden, arkadaşlarından ve diğer kişilerden algıladıkları sosyal desteğin psikolojik dayanıklılığı artırıcı bir rol oynadığı belirlenmiştir (Lee, Nam, Kim, Kim, Lee ve Lee, 2013; Malkoç ve Yalçın, 2015; Terzi, 2008). Sosyalleşmeyi etkileyen faktörler olarak düşünülen sosyal kaçınma ve kaygı kavramlarının psikolojik dayanıklılığı etkileme gücünün olmasının araştırma sonuçlarını destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

5.3.7. Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği Toplam Puanının Yordanmasına İlişkin Tartışma ve Yorum

Sosyal Kaygı Ölçeği'nin (LSAS) kaygı ve kaçınma alt boyut puanlarının, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği toplam puanını tahmin gücü olduğu belirlenmiştir. Sosyal Kaygı Ölçeği'nin (LSAS) kaçınma puanındaki artışın, Psikolojik dayanıklılık toplam puanında da artışa neden olduğu belirlenmiştir. Buna karşın kaygı puanının Psikolojik dayanıklılık toplam puanını etkilemediği gözlemlenmiştir. Bireyin sosyal ortamlara katılma durumunda sergilediği kaçınma davranışındaki artışın psikolojik dayanıklılık gücünü olumlu yönde etkilediği ortaya konmuştur. Bu araştırmada bireyin sosyal ilişkileri bağlamında ele alınan psikolojik dayanıklılığın sosyal kaçınma tarafından yordanyor olmasının psikolojik dayanıklılığın koruyucu faktörlerini anlamdırma açısından literatüre katkı sağlayacağı söylenebilir.

5.4. SONUÇ

Dönem özellikleri ve yaşam görevleri dikkate alınarak araştırmaya dâhil edilen üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarının ve sosyal kaygılarının incelendiği bu araştırmada, iki temel değişkeni etkileyen faktörlerin tanımlanması amaçlanmıştır. Bahsedilen iki temel değişkenin öncelikle demografik bilgiler bakımından farklılaşması incelenmiştir. Ardından sosyal kaygının psikolojik dayanıklılığı yordama gücü değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular ilgili literatür çerçevesinde tartışılarak yorumlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği alt boyutlarında cinsiyet, aile aylık ortalama gelir, çalışma deneyimi, düzenli görüşülen akraba sayısı, akraba ilişkileri, kardeş ilişkileri, arkadaşlık türü ve arkadaşlarla görüşme sıklığı değişkenleri bazında anlamlı farklılık elde edilmiştir. Farklılık bulunan demografik değişkenler incelendiğinde psikolojik dayanıklılığın kişiler ile çeşitli bağlamlardaki (aile, arkadaş, okul, toplum, örgüt vb.) çevreleri arasındaki karşılıklı etkileşimi bünyesinde barındıran çok boyutlu ve dinamik bir yapı olarak ele alındığı iddiası desteklenmiştir.

Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği alt boyutlarında ise cinsiyet, baba eğitim durumu, aile aylık ortalama gelir, çalışma deneyimi, akraba ilişkileri ve arkadaşlarla

görüşme sıklığı değişkenleri bazında anlamlı farklılık elde edilmiştir. Toplam kaygı puanında bu değişkenlere ek olarak düzenli görüşülen akraba sayısında da anlamlı farklılık ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Ebeveynlerden babanın eğitim seviyesinin yüksek olmasının, yüksek gelire sahip olmanın, herhangi bir işte çalışarak deneyimli olmanın, arkadaşlarla oldukça sık görüşmenin, akrabalarla iyi ilişkilere sahip olmanın sosyal kaygı ve sosyal kaçınmayı azalttığı söylenebilir. Bunun yanında dikkat çeken bir sonuç olarak ele alınabilecek bir diğer bulgu ise, akrabalar ile kötü ilişkilere sahip olmanın sosyal kaçınma ve kaygıyı azalttığıdır. Literatürde sosyal kaygılı kişilerin başka insanlarla daha yüzeysel ve uzak ilişki kurmak istedikleri belirtilmektedir (Öztürk, 2004). Bu açıdan bakıldığında, aile üyeleri ile kurulan ilişkilerde iki uç noktanın sosyal kaçınma ve kaygı durumlarını etkileyebilme gücüne sahip olduğu söylenebilir.

Son olarak sosyal kaygının psikolojik dayanıklılığı yordama gücü incelenmiştir. Liebowitz Sosyal Kaygı Ölçeği'nin sosyal kaçınma ve sosyal kaygı alt boyutlarının Yetişkinler İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği'nin gelecek algısı, kendilik algısı, sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarını ve psikolojik dayanıklılık toplam puanını tahmin edebilme gücünün var olduğu görülmüştür. Buna göre sosyal kaygının bireyin kendine ilişkin tanımlamalarında ve ebeveyn kabul davranışları ile aile içi uyum üzerinde bir etkisi olmadığı söylenebilir. Sosyal yeterlilik ve sosyal kaynaklar alt boyutlarının sosyal kaygı tarafından yordanyor olması; sosyal kaygının, sosyal ilişkileri geliştirmeye yönelik yetersizlikleri içerdiği ve incinebilir olmaktan dolayı kaçınma davranışlarını hazırladığı yönünde açıklanabilir (Cook, Melamed, Cuthbert, McNeil ve Lang, 1988; akt: Palancı, 2004).

5.5. ÖNERİLER

5.5.1. Araştırmacılara Dönük Öneriler

1. Literatürde psikolojik dayanıklılık ve sosyal kaygı kavramlarının birlikte incelendiği başka bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın sonuçlarının genellenebilirliği açısından yapılacak yeni araştırmalar literatüre katkı sağlayabilir.

2. Üniversite öğrencileri ile sınırlı olan bu araştırmanın sonuçlarının tekrarlanabilirliğini test edebilmek için, farklı yaş gruplarıyla tekrarlanması yararlı

olacaktır. Araştırma üniversite öğrencileri ile sınırlı olduğundan, genellemelerin dikkatli bir şekilde yapılmasını gerektirmektedir.

3. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çeşitli araştırmalar bulunmakla birlikte incelenen konunun farklı demografik bilgiler açısından ayrıntılı ele alınması bu dönem grubunun daha iyi tanınmasını sağlayabilir.

4. Bu araştırmada psikolojik dayanıklılığın koruyucu faktörleri olarak ele alınan sosyal ilişkiler ve aile ilişkileri üzerinden inceleme yapılmıştır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, psikolojik dayanıklılığı güçlendiren kişisel koruyucu faktörler de incelenebilir.

5. Psikolojik dayanıklılık ve sosyal kaygı kavramları, üniversite öğrencilerinin farklı mesleki tercihleri doğrultusunda incelenmiş ancak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu sebeple farklı meslek grupları açısından ortaya çıkacak durumu görmek amacıyla farklı bölümlerin gelecek araştırmalarda incelenmesi literatüre katkı sağlayabilir.

5.5.2. Uygulayıcılara Dönük Öneriler

1. Üniversite dönemi yeni yaşam görevlerini içinde barındıran bir evredir. Bu dönemde yeni yaşam görevlerine adapte olabilmek ve karşılaşılan güçlüklerle başa çıkabilmek için çocukluk ve ergenlik dönemlerinde yapılacak olan önleyici çalışmalar önemli görülmektedir. Özellikle de yetişkinliğe psikolojik ve somatik olarak hazırlanılan ergenlik döneminde psikolojik dayanıklılığı arttırmaya yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir. Ayrıca ebeveynlerin, okul psikolojik danışmanlarının, öğretmenlerin ve idarecilerin, önleyici çalışmaların planlaması ve yürütülmesinde tek bir çerçeveden bakarak ortaklaşa hareket etmeleri faydalı olacaktır.

2. Okul psikolojik danışmanlarının sosyal kaygıyı azaltmaya ve ilişkili olarak psikolojik dayanıklılığı arttırmaya yönelik aile ve arkadaş çevresini kapsayacak şekilde sosyal becerileri geliştirmeye yönelik etkinliklere çalışmalarında yer vermelerinin, öğrencilerin ileriki yaşamlarında sosyal yeterliliklerini ve oluşturacakları sosyal ilişki ağını etkileyeceği düşünülmektedir.

3. Psikolojik dayanıklılığın son yıllarda üzerinde durulan bir kavram olduğu gör÷lmektedir. Okullarda öğretmenlerin psikolojik dayanıklılığın risk ve koruyucu faktörleri hakkında bilgilendirilmeleri yararlı sonuçlar verebilir.

4. Bu araştırma farklı lisans programlarında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin aile ve arkadaş ilişkileri kapsamında psikolojik dayanıklılık gücünü ve yaşadıkları sosyal kaygıyı tanımlayan etkenleri ortaya çıkarması sebebiyle, üniversitelerde psikolojik danışmanlık hizmeti veren meslek elemanlarına rehberlik edebilir.

5. Araştırmanın demografik değişkenlerinden biri olan öğrencilerin çalışma deneyiminin olup olmasının psikolojik dayanıklılık gücünde ve yaşanan sosyal kaygı farklılığına neden olduğu gör÷lmüştür. Sonuçlar çalışma deneyiminin olmasının psikolojik dayanıklılığı arttığı ve sosyal kaygıyı azalttığı yönündedir. Elde edilen bulguya göre öğrencilerin ihtiyaçları olmasa dahi iş deneyiminin olmasının olumlu katkıları olduğunu göstermektedir. Bu noktada istekli olan üniversite gencinin kendine katkısı olacak bir çalışma alanına yönlendirilerek deneyim kazanması desteklenebilir.

KAYNAKLAR

- Ahmed, R. A., Rohner, R. P., Khaleque, A. ve Gielen, U. P. (2010). Parental acceptance and rejection: Theory, measures, and research in the arab world. *Online Submission*.
- Agaibi, C. E. ve Wilson, J. P. (2005). Trauma, PTSD, and resilience a review of the literature. *Trauma, Violence, & Abuse*, 6(3), 195-216.
- Altundağ, Y. (2013). *Anne babası boşanmış ergenlerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinde yordayıcı değişkenler olarak yaşam doyumu ve yalnızlık* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Amies, P. L., Gelder, M. G. ve Shaw, P. M. (1983). Social phobia: a comparative clinical study. *The British Journal of Psychiatry*, 142(2), 174-179. doi: 10.1192/bjp.142.2.174
- Armstrong, M. E., Birnie-Lefcovitch, S. ve Ungar, M. T. (2005). Pathways between social support, family well-being, quality of parenting, and child resilience: What we know? *Journal of Child and Family Studies*, 14(2), 269–281. doi:10.1007/s10826-005-5054-4
- Atik, E. L. (2013). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve içgörünün rolü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.
- Ayberk, A. (2011). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Aydın, B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Baltacı, Ö. ve Hamarta, E. (2013). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal destek ve problem çözme yaklaşımları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(167), 221-240.

- Basım, H. N. ve Çetin, F. (2011). Yetişkinler için psikolojik dayanıklılık ölçeği'nin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(2), 104-114.
- Beidel, D. C., Turner, S. M. ve Morris, T. L.(1999). Psychopathology of childhood social phobia. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 38(6), 643-650.
- Bitsika, V., Sharpley, C. F. ve Peters, K. (2010). How is resilience associated with anxiety and depression? Analysis of factor score interactions within a homogeneous sample. *German Journal of Psychiatry*, 13(1), 9-16.
- Britsch, B. ve Wakefield, W.D. (1998). *The influence of ethnic status and gender-role identity on social anxiety and avoidance in latina adolescents*. California: American Educational Research Association.
- Buckner, J. C., Mezzacappa, E. ve Beardslee, W. R. (2003). Characteristics of the resilient youths living in poverty: The role of self-regulatory processes. *Development and Psychopathology*, 15(1), 139-162. doi:10.1017.S0954579403000087
- Campbell-Sills, L., Cohan, S. L. ve Stein, M. B. (2006). Relationship of resilience to personality, coping, and psychiatric symptoms in young adults. *Behaviour Research and Therapy*, 44(4), 585-599.
- Canoğulları, Ö. (2014). *İnternet bağımlılık düzeyleri farklı ergenlerin cinsiyetlerine göre psikolojik ihtiyaçları, sosyal kaygıları ve anne baba tutum algılarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ceylan, H. (2011). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerinin yordanması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Clark, J. V. ve Arkowitz, H. (1975). Social anxiety and selfevaluation of interpersonal performance. *Psychological Reports*, 36, 211-221.

- Cohn, M. A., Fredrickson, B. L., Brown, S. L., Mikels, J. A. ve Conway, A. M. (2009). Happiness unpacked: positive emotions increase life satisfaction by building resilience. *Emotion*, 9(3), 361-368. doi:10.1037/a0015952
- Cole, M. S., Field, H. S. ve Harris, S. G. (2004). Student learning motivation and psychological hardiness: Interactive effects on students' reactions to a management class. *Academy of Management Learning and Education*, 3(1), 64-85.
- Criss, M. M., Pettit, G. S., Bates, J. E., Dodge, K. A. ve Lapp, A. L. (2002). Family adversity, positive peer relationship, and children's externalizing behavior: A longitudinal perspective on risk and resilience. *Child Development*, 73(4), 1220-1237.
- Criss, M. M., Pettit, G. S., Bates, J. E., Dodge, K. A. ve Lapp, A. L. (2002). Family adversity, positive peer relationship, and children's externalizing behavior: A longitudinal perspective on risk and resilience. *Child Development*, 73(4), 1220-1237.
- Crowley, B. (1997). The relationships between hardiness and responses to life events in adulthood (Unpublished master's thesis). University of North Texas, Texas.
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranışı* (15.bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağlar, M., Dinçyürek, S. ve Arsan, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygılarının analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 106-116.
- Çakır, S. (2010). *Bilişsel davranışçı yaklaşıma dayalı olarak hazırlanan sosyal kaygıyla başa çıkma programının lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Çapan, B. E. ve Arıcıoğlu, A. (2014). Psikolojik sağlamlığın yordayıcısı olarak affedicilik. *E-International Journal of Educational Research*, 5(4), 70-82.

- Çelik, S. B. (2013). The relationship of resilience with attitude toward grief in university students. *Educational Research and Reviews*, 8(12), 832-837. doi:10.5897/ERR2013.1498
- Çetin, F., Yeloglu, H. O. ve Basim, H. N. (2015). Psikolojik dayanıklılığın açıklanmasında beş faktör kişilik özelliklerinin rolü: Bir kanonik ilişki analizi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 30(75), 81-92.
- Den Boer, J.A. (1997). Social phobia: Epidemiology, recognition, and treatment. *British Medical Journal*, 315, 796-800.
- Dilbaz, N. (1997). Sosyal fobi. *Psikiyatri Dünyası*, 1, 18-24.
- Dryfoos, J. G. (1990). *Adolescents at risk: Prevalence and prevention*. New York: Oxford University Press.
- Earvolino-Ramirez, M. (2007). Resilience: A concept analysis. *Nursing Forum*, 42(2), 73-82.
- Eminağaoğlu, N. (2006). *Güç koşullarda yaşayan sokak çocuklarında dayanıklılık (Sağlamlık)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Eng, W., Coles, M. E., Heimberg, R. G. ve Safren, S. A. (2005). Domains of life satisfaction in social anxiety disorder: Relation to symptoms and response to cognitive-behavioral therapy. *Journal of Anxiety Disorders*, 19(2), 143-156. doi:10.1016/j.janxdis.2004.01.007
- Eng, W., Heimberg, R. G., Hart, T. A., Schneier, F. R. ve Liebowitz, M. R. (2001). Attachment in individuals with social anxiety disorder: the relationship among adult attachment styles, social anxiety, and depression. *Emotion*, 1(4), 365-380.
- Engle, P. L., Castle, S. ve Menon, P. (1996). Child development: Vulnerability and resilience. *Social Science and Medicine*, 43(5), 621-635.
- Erözkan, A. (2011). Sosyal kaygının kaygı duyarlılığı, benlik saygısı ve kişilerarası duyarlılık açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 338-347.

- Fishman, J. (2012). *Psychological resilience, perceived stress, and stress reaction* (Unpublished doctoral dissertation). Walden University, Washington.
- Fletcher, D. ve Sarkar, M. (2013). Psychological resilience. *European Psychologist*.
- Flores, E., Cicchetti, D. ve Rogosch, F. A. (2004). Predictions of resilience in maltreated and nonmaltreated Latino children. *Developmental Psychology*, 41(2), 338-351. doi:10.1037/0012-1649.41.2.338
- Geçtan, E. (2016). *İnsan olmak* (13.bs.). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik Sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Goldstein, S. ve Brooks, R. B. (2012). Why study resilience. S. Goldstein, ve R. B. Brooks (Ed.) *Handbook of resilience in children* (s. 3-15). Springer Science ve Business Media.
- Goodman, J. H. (2004). Coping with trauma and hardship among unaccompanied refugee youths from Sudan. *Qualitative Health Research*, 14(9), 1177-1196. doi: 10.1177/1049732304265923
- Gordon, E. W. ve Song, L. D. (1994). Variations in the experience of resilience. M.C. Wang ve E.W. Gordon (Ed.), *Educational resilience in innercity America: Challenges and prospects* içinde (27-44). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Gökçen, G. (2015). *Madde kullanan ve kullanmayan üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Güçray, S., Çam, S. ve Erkan, Z. (2003). Sosyal kaçınma ve huzursuzluk ile olumsuz değerlendirilmekten korkma ölçeklerinin uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(25), 112-117.

- Güloğlu, B. ve Kararımak, Ö. (2010). Üniversite öğrencilerinde yalnızlığın yordayıcısı olarak benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık. *Ege Eğitim Dergisi*, 11(2), 73–881.
- Gültekin, B. K. ve Dereboy, I. F. (2011). Üniversite öğrencilerinde sosyal fobinin yaygınlığı ve sosyal fobinin yaşam kalitesi, akademik başarı ve kimlik oluşumu üzerine etkileri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(3), 150-58.
- Gümüş, A. E. (2006). Sosyal kaygının benlik saygısına ve işlevsel olmayan tutumlara göre yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 63-75.
- Güngörmüş, K., Okanlı, A. ve Kocabeyoğlu T. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve etkileyen faktörler. *Journal of Psychiatric Nursing*, 6(1), 9-14. doi:10.5505/phd.2015.80299
- Gürđan, U. (2006). *Grupla psikolojik danışmanın üniversite öğrencilerinin yılmazlık düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Hamarta, E. (2009). Ergenlerin sosyal kaygılarının kişilerarası problem çözme ve mükemmeliyetçilik açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(3), 729-740.
- Hand, M. (2015). *Psychological resilience. the influence of positive and negative life events upon optimism, hope, and perceived focus of control* (Unpublished doctoral dissertation). Walden University, Washington.
- Hart, T. A., Turk, C. L., Heimberg, R. G. ve Liebowitz, M. R. (1999). Relation of marital status to social phobia severity. *Depression and Anxiety*, 10, 28-32.
- Heckelman, L. R. ve Schneier, F. R. (1995). Diagnostic issues. R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope ve F. R. Schneier (Ed.), *Socialphobia: Diagnosis, assessment, treatment* içinde (3-20). New York: The Guilford Press.
- Henderson, N. ve Milstein, M. M. (1996). *Resiliency in schools: Making it happen for Students and educators*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press, In.

- Hirsch, C. R. ve Mathews, A. (2000). Impaired positive inferential bias in social phobia. *Journal of Abnormal Psychology, 109*(4).
- Hofmann, S. G. (2000). Self-focused attention before and after treatment of social phobia. *Behaviour Research and Therapy, 38*(2000), 717-725.
- Hudd, S. S., Dumlao, J., Erdmann-Sager, D., Murray, D., Phan, E., Soukas, N. ve Yokozuka, N. (2000). Stress at college: Effects on health habits, health status and self-esteem. *College Student Journal, 34*(2), 217-228.
- İzgiç, F., Akyüz, G., Doğan, O. ve Kuğu, N. (2000). Üniversite öğrencilerinde sosyal fobi yaygınlığı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 1*(4), 207-214.
- Javanmard, G. H. (2013). Religious beliefs and resilience in academic students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 84*, 744-748. doi: 10.1016/j.sbspro.2013.06.638
- Jenson, J. M. ve Fraser, M. W. (2006). A risk and resilience framework for child, youth, and family policy. *Social policy for children & families: A risk and resilience perspective, 5-24*.
- Johnson, J., Jones, C., Lin, A., Wood, S., Heinze, K. ve Jackson, C. (2014). Shame amplifies the association between stressful life events and paranoia amongst young adults using mental health services: Implications for understanding risk and psychological resilience. *Psychiatry Research, 220*(1), 217-225.
- Joseph, S., Yule, W. ve Williams, R. (1993). Post-traumatic stress: Attributional aspects. *Journal of Traumatic Stress, 6*(4), 501-513. doi:10.1007/BF00974319
- Kang Lo, S., Wang, C., ve Fang, W. (2005). Physical interpersonal relationship and social anxiety among online game players. *Cyber Psychology and Behavior, 8*(1), 15-20. doi:10.1089/cpb.2005.8.15
- Kararımk, Ö. (2006). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3*(26), 129-142.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi* (28.bs.). Nobel yayın: Ankara.

- Kashdan, T. B. (2002). Social anxiety dimensions, neuroticism, and the contours of positive psychological functioning. *Cognitive Therapy and Research*, 26(6), 789-810.
- Kashdan, T. B. ve McKnight, P. E. (2010). The darker side of social anxiety: When aggressive impulsivity prevails over shy inhibition. *Current Directions in Psychological Science*, 19(1), 47-50. doi: 10.1177/0963721409359280
- Kashdan, T. B., Volkmann, J. R., Breen, W. E. ve Han, S. (2007). Social anxiety and romantic relationships: The costs and benefits of negative emotion expression are context-dependent. *Journal of Anxiety Disorders*, 21(4), 475-492. doi:10.1016/j.janxdis.2006.08.007
- Kılıç, E. Ö (1999). Sosyal fobi etiolojisine yönelik gelişimsel bir model. *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, 52(1), 45-51.
- Koçak, A. (2001). *Sosyal kaygıyla başa çıkma programının lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeylerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kohler, P. D. (1992). Best practices in transition: Substantiated or implied. *Document Resume*, 158, 31-54.
- Kuzgun, Y. (2009). *Meslek gelişimi ve danışmanlığı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- La Greca, A. M. ve Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26(2), 83-94.
- La Greca, A. M. ve Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26(2), 83-94.
- Leary, M. R. (2001). Social anxiety as an early warning system: a refinement and extension of the self-presentational theory of social anxiety. S. G. Hofmann, P. M. DiBartolo (Ed.), in *from social anxiety to social phobia: Multiple perspectives* içinde (321-334). Boston: Allyn and Bacon.

- Leary, M. R. ve Kowalski, R. M. (1997). *Social anxiety*. New York: Guilford Press.
- Lee, J. H., Nam, S. K., Kim, A., Kim, B., Lee, M. Y. ve Lee, S. M. (2013). Resilience: a meta-analytic approach. *Journal of Counseling and Development, 91*(3), 269-279. doi:10.1002/j.1556-6676.2013.00095.x
- Lees, N. F. (2009). *The ability to bounce back: The relationship between resilience, coping and positive outcomes* (Unpublished master's thesis). Massey University, Massey.
- Leipold, B. ve Greve, W. (2009). Resilience: A conceptual bridge between coping and development. *European Psychologist, 14*(1), 40-50.
- Luthar, S. S. (1991). Vulnerability and resilience: A study of high-risk adolescents. *Child Development, 62*(3), 600-616.
- Luthar, S. S., Cicchetti, D. ve Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development, 71*(3), 543-562.
- Luthar, S. S., ve Cicchetti, D. (2000). The construct of resilience: Implications for interventions and social policies. *Development and Psychopathology, 12*(04), 857-885.
- Magno, C., Parinas, N. ve Mamauag, M. (2008). The influence of self-mastery on building a model of resiliency. *Philippine Journal of Counseling Psychology, 10*(1), 1-22.
- Malkoç, A. ve Yalçın, İ. (2015). Relationships among resilience, social support, coping, and psychological well-being among university students. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, 5*(43), 35-43.
- Mandleco, B. ve Peery, J. C. (2000). An organizational framework for conceptualizing resilience in children. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing, 13*(3), 99-111.

- Masten, A. S. ve Coatsworth, J. D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from successful children. *American Psychologist*, 53(2), 205-220.
- Masten, A. S., Hubbard, J. J., Gest, S. D., Tellegen, A., Garmezy, N. ve Ramirez, M. (1999). Competence in the context of adversity: Pathways to resilience and maladaptation from childhood to late adolescence. *Development and Psychopathology*, 11(1), 143-169.
- Masten, A.S., Obradovic, J. (2006). Competence and resilience in development. *Annals New York Academy of sciences*. 1094(1), 13-27. doi:10.1196/annals.1376.003
- Mehtalia, K. ve Vankar, G. K. (2004). Social anxiety in adolescents. *Indian Journal of Psychiatry*, 46(3), 221-227.
- Melyani, M., Shairi, M. R., Ghaedi, G., Bakhtirari, M. ve Tavali, A. (2009). The effectiveness of cognitive-behavioral group therapy based on Heimberg's model on the decrease of social anxiety symptoms. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 15(1), 42-49.
- Mitchell, K. R. ve Orr, F. E. (1974). Note on treatment of heterosexual anxiety using short-term massed desensitization. *Psychological Reports*, 35, 1093-1094.
- Nowack, K. (1986). Who are the hardy? *Training and Development Journal*, 40(5), 116-119.
- Oktan, V., Odacı, H. ve Çelik, Ç. B. (2014). Psikolojik doğum sırasının psikolojik sağlamlığın yordanmasındaki rolünün incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 140-152.
- Osterling, K. L. ve Hines, A.M. (2006). Mentoring adolescent foster youth: Promoting resilience during developmental transitions. *Child And Family Social Work*, 11, 242-253.

- Önder, A. ve Gülay, H. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin psikolojik sağlamlığının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 192-197.
- Özbay, Y., Terzi, Ş., Erkan, S. ve Cihangir Çankaya, Z. (2011). Üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım arama tutumları, cinsiyet rolleri ve kendinisaklama düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4).
- Özer, E. M. ve Bandura, A. (1990). Mechanisms governing empowerment effects: a self-efficacy analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(3), 472-486.
- Özer, E. ve Deniz, E. (2014). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zekâ açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 13(4), 1240-1248. doi:10.17051/io.2014.74855
- Öztürk, A. (2004). *Sosyal kaygıya ilişkin kendini sunma modeli* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Palancı, M. (2004). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı sorunlarını açıklamaya yönelik bir model çalışması* (XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Parlak, S. (2014). *Yüksek öğrenim kredi yurtlar kurumunda barınan kız öğrencilerin yaşam anlam düzeyleri ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişki (İstanbul örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Parrent, C. M. (2007). *Resilience and the successful first-generation community college student: Identifying effective student support services* (Unpublished doctoral dissertation). University of North Texas, Texas.
- Purdon, C., Antony, M., Monteiro, S. ve Swinson, R. P. (2001). Social anxiety in college students. *Journal of Anxiety Disorders*, 15(3), 203-215.

- Rickwood D, Deane F. P., Wilson C. J., Ciarrochi J. V. (2005). Young people's help-seeking for mental health problems. *Australian e-journal for the Advancement of Mental health*, 4(3), 1-34.
- Robinson, E. H., Rotter, J. C., Fey, M. A. ve Vogel, K. R. (2003). *Fears, stress and trauma: Helping children cope*. North Carolina: ERIC Counseling and Student Services Clearinghouse.
- Sautelle, E., Bowles, T., Hattie, J. ve Arifin, D. N. (2015). Personality, resilience, self-regulation and cognitive ability relevant to teacher selection. *Australian Journal of Teacher Education*, 40(4), 54-71. doi:10.14221/ajte.2015v40n4.4
- Seligman, M. E. (2002). Positive psychology, positive prevention, and positive therapy. *Handbook of Positive Psychology*, 2, 3-12.
- Schlenker, B. R. ve Leary, M. R. (1982). Social anxiety and self presentation: A conceptualization and model. *Psychological Bulletin*, 92(3), 641-669.
- Shepherd, R. M. ve Edelman, R. J. (2005). Reasons for internet use and social anxiety. *Personality and Individual Differences*, 39, 949-958.
- Souri, H. ve Hasanirad, T. (2011). Relationship between resilience, optimism and psychological well-being in students of medicine. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 1541-1544. doi:10.1016/j.sbspro.2011.10.299
- Subaşı, G. (2007). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayıcı bazı değişkenler. *Gazi Üniversitesi Eğitim ve Bilim Dergisi*, 32(144), 3-15.
- Temizel, S. (2014). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayan ailesel ve bilişsel faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege üniversitesi, İzmir.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 1-11.
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 297-306.

- Turner, S. M., Beidel, D. C., Dancu, C. V. ve Keys, D. J. (1986). Psychopathology of social phobia and comparison to avoidant personality disorder. *Journal of Abnormal Psychology*, 95(4), 389-394.
- Tusaie, K. ve Dyer, J. (2004). Resilience: A historical review of the construct. *Holistic Nursing Practice*, 18(1), 3-10.
- Tümlü, Ü. G. (2012). *Psikolojik dayanıklılık düzeyleri farklı üniversite öğrencilerinin temas engellerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ugade, M. M., Fredrickson, B. L. ve Feldman Barrett, L. (2004). Psychological resilience and positive emotional granularity: Examining the benefits of positive emotions on coping and health. *Journal of Personality*, 72(6), 1161-1190. doi:10.1111/j.1467-6494.2004.00294.x
- Ülker Tümlü, G. ve Reçepoğlu, E.(2013). Üniversite akademik personelinin psikolojik dayanıklılık ve yaşam doyumu arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve BilimDergisi*, 3(3), 205-213.
- Ümmer, D. (2007). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının cinsiyet rolleri ve aile ortamı bağlamında incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Van Buren, A. ve Cooley, E. L. (2002). Attachment styles, view of self and negative affect. *North American Journal of Psychology*, 4(3),417-430.
- Vanderbilt-Adriance, E. (2001). *Protective factors and the development of resilience among boys from low-income families* (Unpublished master's thesis). University of Pittsburg, Pittsburg.
- Voci, S. C., Beitchman, J. H., Brownlie, E. B. ve Wilson, B. (2006). Social anxiety in late adolescence: The importance of early childhood language impairment. *Journal of Anxiety Disorders*, 20(7), 915-930.
- Walsh, F. (2015). *Strengthening family resilience*. New York: The Guilford Press.

- Walters, K. S. ve Inderbitzen, H. M. (1998). Social anxiety and peer relations among adolescents: Testing a psychobiological model. *Journal of Anxiety Disorders*, 12(3).
- Wang, M. C., Haertel, G. D. ve Walberg, H. J.(1994). Educational resilience in inner cities. M.C. Wang ve E.W. Gordon (Ed.), *Educational Resilience in Innercity America: Challenges and Prospects* içinde (136-167). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Werner, E. E. (1993). Risk, resilience, and recovery: Perspectives from the Kauai Longitudinal Study. *Development and Psychopathology*, 5(4), 503-515.
- Wilks, S. E. (2008). Resilience amid academic stress: The moderating impact of social support among social work students. *Advances in Social Work*, 9(2), 106-125.
- Windle, G. (2011). What is resilience? A review and concept analysis. *Reviews in Clinical Gerontology*, 21(02), 152-169. doi:10.1017/S0959259810000420
- Windle, G., Markland, D. A. ve Woods, R. T. (2008). Examination of a theoretical model of psychological resilience in older age. *Aging and Mental Health*, 12(3), 285-292. doi:10.1080/13607860802120763
- Wittchen, H. U., Fuetsch, M., Sonntag, H., Müller, N. ve Liebowitz, M. (2000). Disability and quality of life in pure and comorbid social phobia. Findings from a controlled study. *European Psychiatry*, 15(1), 46-58.
- Wong, D. F. K. ve Sun, S. Y. K. (2006). A preliminary study of the efficacy of group cognitive-behavioural therapy for people with social anxiety in Hong Kong. *Hong Kong Journal of Psychiatry*, 16(2), 50-56.
- Yalım, D. (2007). *First year college adjustment: the role of coping, ego resiliency, optimism and gender* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, T., Çırak, Y. ve Konan N. (2011). Öğretmen adaylarında sosyal kaygı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 85-100.

Yüksel, G. (1999). Sosyal beceri eğitiminin üniversite öğrencilerinin sosyal beceri düzeyine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi*, 2(11), 37-47.

Zimmerman, M. A. ve Arunkumar, R. (1994). Resiliency research: Implications for schools and policy. *Social Policy Report*, 8(4), 1-18.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Sinem ATARBAY

E posta: sinem04dogan@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans: 2014-2017 İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı.

Lisans: 2008-2012 Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik
Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı.

MESLEKİ DENEYİM

2012-2014: MEB Atatürk Ortaokulu- Okul Psikolojik Danışmanı

2014 Eylül - devam ediyor: MEB Edirne Merkez Gazi Osman Paşa
Ortaokulu-Okul Psikolojik Danışmanı